

★ GOUDA ★
★ 750 ★
★ 1272 - 2022 ★

Geef
Gouda
door!

Programmabegroting 2023-2026

gemeente
gouda

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Aanbiedingsnota	8
2.1	Begroting in beeld	8
2.2	Bestuurlijke samenvatting	10
2.3	Financiële samenvatting	11
3	Beleidsbegroting: programma's	15
3.1	Economie, werk en onderwijs	16
3.2	Energie en klimaat	20
3.3	Wonen en leefomgeving	24
3.4	Sociaal domein	28
3.5	Cultuur, sport en recreatie	32
3.6	Leefbaarheid en veiligheid	36
3.7	Bestuur en organisatie	40
3.8	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	47
4	Beleidsbegroting: paragrafen	52
4.1	Lokale heffingen	53
4.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	61
4.3	Onderhoud kapitaalgoederen	71
4.4	Financiering	75
4.5	Investerings	81
4.6	Bedrijfsvoering	83
4.7	Verbonden partijen	86
4.8	Grondbeleid	102
5	Financiële begroting 2023 - 2026	104
5.1	Inleiding	104
5.2	Financieel beleid en indicatoren	104
5.3	Toelichting ontwikkeling meerjarenperspectief 2023 - 2026	104
5.4	Grondslagen	112
5.5	Overzicht van baten en lasten	113
5.6	Incidentele baten en lasten 2023 - 2026	114
5.7	Financiering	115
5.8	Ontwikkeling en toelichting reserves 2023 - 2026	116
5.9	Ontwikkeling en toelichting voorzieningen 2023 - 2026	125
5.10	Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	128
6	Bijlagen	129
6.1	Overzicht taakvelden	130
6.2	Wettelijk voorgeschreven indicatoren	133
6.3	Afkortingen	137

1 Introductie

1.1 Inleiding

Voor u ligt de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 (hierna: programmabegroting) van de gemeente Gouda. De programmabegroting maakt deel uit van de Planning & Controlcyclus. Gemeenten zijn volgens de Gemeentewet verplicht om ieder jaar een begroting, meerjarenraming, jaarverslag en jaarrekening binnen deze Planning & Controlcyclus vast te stellen.

In de begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. De plannen zijn beschreven in zeven programma's, waarbij steeds drie vragen centraal staan:

- Wat wil Gouda bereiken?
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen?
- Wat gaat het kosten?

Met deze begroting legt het college van burgemeester en wethouders de voor 2023 geplande lasten en baten ter vaststelling aan de gemeenteraad voor. De begroting dient ter ondersteuning van de rol van de raad. In deze rol ligt de nadruk op kaderstelling, controle, sturing op hoofdlijnen, autorisatie en allocatie van middelen. De budgetten voor 2023 worden door het vaststellen van deze begroting door de raad op programmaniveau geautoriseerd. Daarnaast geeft de meerjarenraming de raad een beeld van de verwachtingen ten aanzien van de financiële ontwikkelingen in de drie daaropvolgende jaren.

1.2 Leeswijzer

De brede samenstelling van het gemeentelijk takenpakket maakt het lezen van een gemeentebegroting niet eenvoudig. Deze leeswijzer is bedoeld om u daarbij op weg te helpen.

De programmabegroting is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Aanbiedingsnota

Dit onderdeel bevat een samenvatting van de belangrijkste ambities uit de begroting en de financiële positie.

Programma's

Een (beleids-)programma is een samenhangende verzameling van taken, activiteiten en geldmiddelen, wat gericht is op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten. De burgers kunnen de raad aanspreken op de te realiseren prestaties van de programma's in de begroting.

Elk programma gaat in op de eerder aangehaalde drie W-vragen:

- Wat wil Gouda bereiken? (geeft inzicht in de gestelde doelen);
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen? (geeft een beschrijving van de doelen en acties);
- Wat gaat het kosten? (bevat een overzicht van lasten, baten en taakvelden).

Ieder programma wordt afgesloten met een overzicht van de verbonden partijen.

Verplichte overzichten

De overzichten Overhead en Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn verplichte onderdelen van de programmabegroting. Het overzicht Overhead is verwerkt in programma 7 Bestuur en organisatie. Op algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien wordt ingegaan in hoofdstuk 3.8 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Paragrafen

In de paragrafen worden financiële en bedrijfsmatige onderwerpen (van belang voor het inzicht in de financiële positie) gebundeld en per thema gepresenteerd. De volgende paragrafen maken onderdeel uit van de begroting: Lokale heffingen, Risicobeheersing en Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Investerings, Verbonden partijen en Grondbeleid. Het onderwerp Investerings is toegevoegd om extra inzicht in de verwachte uitgaande geldstroom te creëren; de andere 7 onderwerpen zijn wettelijk verplicht.

Financiële begroting

Dit onderdeel bevat een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente Gouda. Met onder andere de geprognosticeerde balans in meerjarenperspectief, de meerjarige ontwikkeling van het EMU-saldo en een meerjarig overzicht van baten en lasten. Ook een overzicht van de reserves en voorzieningen en de grondslagen waarop de ramingen zijn gebaseerd, worden gepresenteerd. De meeste overzichten in dit onderdeel zijn wettelijk voorgeschreven.

In de begroting zijn veel optellingen opgenomen. Voor deze tabellen geldt dat als gevolg van afronding de som der delen kan afwijken van het totaal.

Besluit en bijlagen

De begroting wordt gecombineerd met enkele bijlagen, waaronder een vertaaltabel met baten en lasten per programma / taakveld.

Verbetering financiële functie

Het verbeteren van de financiële functie heeft onze prioriteit. Onderdeel van het verbeterprogramma is het verbeteren van de begroting. De onderstaande wijzigingen zijn - onder andere - in de voorliggende begroting doorgevoerd:

- De beleidsbegroting is meer op hoofdlijnen uitgewerkt, in lijn met het bestuursakkoord;
- Er is een inleiding toegevoegd die fungeert als managementsamenvatting, zowel beleidsmatig als financieel, waarmee de hoofdlijn van de begroting 2023-2026 wordt weergegeven;
- De financiële begroting en de paragraaf investeringen zijn vereenvoudigd, om de leesbaarheid en transparantie te vergroten;
- Het overzicht van reserves en voorzieningen is gebundeld in de financiële begroting;
- Bij de financiële tabellen zijn voetnoten toegevoegd om de interpretatie te vergemakkelijken;
- De omvang van de begroting is met +/- 21 pagina's gereduceerd;
- De financiële ontwikkelingen/ begrotingsmutaties zijn gebundeld in drie categorieën: 1) autonome en administratieve ontwikkelingen, 2) mutaties Bestuursakkoord en 3) nieuwe ontwikkelingen/ beleid. Door deze bundeling worden de financiële mutaties leesbaarder en makkelijker te volgen qua systematiek.
- De begroting wordt aangeboden met een oplegnotitie in plaats van een raadsvoorstel. Na uitwerking van de septembercirculaire 2022 wordt een integraal raadsvoorstel - inclusief de effecten van de septembercirculaire - van de begroting opgesteld en aan de raad voorgelegd.

Naast de bovengenoemde aanpassingen wordt ruimte benut voor verdere verbetering. Dit betreft onder andere de eigen indicatoren. De eigen indicatoren zijn nu (nog) niet opgenomen. De wettelijke indicatoren zijn opgenomen in de bijlage van de programmabegroting.

Het streven is om per programma een aantal eigen indicatoren op te nemen om de effectiviteit van het beleid te meten. Om te komen tot een goede set aan indicatoren is echter meer tijd nodig. Het is belangrijk dat de indicatoren voldoende concreet, meetbaar, realistisch en ook door de gemeente beïnvloedbaar zijn. En de indicatoren moeten ook daadwerkelijk wat zeggen over het te bereiken doel. De komende maanden wordt daar invulling aan gegeven, als onderdeel van de verdere uitwerking van het Bestuursakkoord. Bij de Kadernota 2024 (medio mei 2023) worden de nieuwe indicatoren gepresenteerd.

2 Aanbiedingsnota

2.1 Begroting in beeld

Begroting 2023 op hoofdlijnen

Gouda is al 750 jaar een prachtige stad met een rijke historie. Gouda staat er goed voor. Het college wil hierop voortbouwen en de ambities uit het akkoord op hoofdlijnen "Geef Gouda door" waarmaken. Dit betekent nieuwe accenten op duurzaamheid en groen, en een inclusieve en sociale stad. Een goede samenwerking met de gemeenteraad en stad is daarbij essentieel.

ECONOMIE, WERK EN ONDERWIJS

24
MILJOEN

- 1 Uitvoeren van de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatie-projectagenda.
- 2 Uitvoeren plan om laaggeletterdheid verder terug te dringen
- 3 Ontwikkeling van nieuwe hbo-modules, uitvoeren van het Living Lab bodem en technologie.
- 4 Bestrijding jeugdwerkloosheid door het uitvoeren van een sluitende aanpak.
- 5 Uitvoeren van het Uitvoeringsplan 1e tranche IHP 2020 - 2024, evaluatie en opstarten van 2e tranche.

ENERGIE EN KLIMAAT

31,2
MILJOEN

- 1 Verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad.
- 2 Toevoegen van meer en beter verbonden groen met een hoge kwaliteit
- 3 Energietransitie: aanpak energiearmoede en wijkaanpak Plaswijk Kern
- 4 Routekaart verduurzaming vastgoed

WONEN EN LEEFOMGEVING

59,5
MILJOEN

- 1 Uitvoeren van de Woon(zorg)visie, zoals bijvoorbeeld "Herstelhuis"
- 2 Nieuwe Huisvestingsverordening en implementeren Fonds betaalbaar wonen
- 3 Verdere uitvoering van het Verkeerscirculatieplan (VCP).
- 4 Faciliteren van openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit.
- 5 Doorgaan met het programma Versnellen woningbouw, waaronder in Westergouwe en de Spoorzone.

SOCIAAL DOMEIN

140,1
MILJOEN

- 1 Uitvoeren van het programma Lokale inclusie agenda
- 2 Het helpen van inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- 3 Ontwikkelen van het programma Buurtaanpak, gericht op gezondheidsachterstand en kansenongelijkheid
- 4 Aanpak van financiële problemen en voorkomen schulden
- 5 Verder uitrollen van ondersteuning bij huisartsen om instroom jeugdhulp te verminderen.

LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

11
MILJOEN

- 1 Afname van ondermijnende criminaliteit
- 2 Daling van het aantal High Impact Crimes en Cyber (gedigitaliseerde criminaliteit)
- 3 Meer handhaving op straat o.a. door de inzet van jeugdboa's
- 4 Een verdere professionalisering APV van het beleid en de uitvoering rondom APV-vergunningen
- 5 Voorkomen van polarisatie en radicalisering

CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

20,5
MILJOEN

- 1 Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen.
- 2 Het verder versterken van het merk "Gouda"
- 3 Inzetten op benutting erfgoed en doorontwikkeling archeologiefunctie.
- 4 Inzet op het verder ontwikkelen van de culturele sector door o.a. opzetten cultuur-innovatiefonds
- 5 Het realiseren van meer sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte.

BESTUUR EN ORGANISATIE inclusief Toekomstvisie

34
MILJOEN

- 1 Samenwerking in de regio beter strategisch benutten
- 2 Het opstellen van de lobbyagenda van Midden-Holland.
- 3 Invulling geven aan nieuwe samenwerking College en Raad

INKOMSTEN

TOTALE INKOMSTEN: 346,4 MLN

RIJK			
€	Gemeentefonds	€ 193,1 miljoen	1
€	Specifieke uitkeringen	€ 32,9 miljoen	2
	Rioolheffing	€ 18,9 miljoen	3
	OZB	€ 17,7 miljoen	4
	Overig	€ 17,2 miljoen	5
	Afvalstoffenheffing	€ 14,0 miljoen	6
	Grondexploitatie	€ 23,1 miljoen	7
	Huur en erfpacht	€ 8,5 miljoen	8
	Inzet van reserves	€ 21,1 miljoen	9

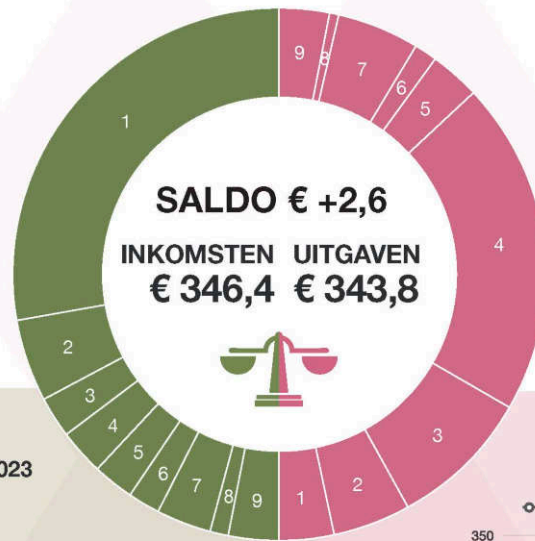
GEMEENTE

UITGAVEN

TOTALE UITGAVEN: 343,8 MLN

	Economie, werk en onderwijs	€ 24,0 miljoen	1
	Energie en klimaat	€ 31,2 miljoen	2
	Wonen en leefomgeving	€ 59,5 miljoen	3
	Sociaal domein	€ 140,1 miljoen	4
	Cultuur, sport en recreatie	€ 20,5 miljoen	5
	Leefbaarheid en veiligheid	€ 11,0 miljoen	6
	Bestuur en organisatie	€ 34,0 miljoen	7
	Algemene dekkingsmiddelen	€ 3,9 miljoen	8
	Toevoeging aan reserves	€ 19,6 miljoen	9

WEERSTANDSCAPACITEIT 2023

2.2 Bestuurlijke samenvatting

Gouda is al 750 jaar een prachtige stad met een rijke historie. Gouda staat er goed voor. Het college wil hierop voortbouwen en de ambities uit het akkoord op hoofdlijnen “Geef Gouda door” waarmaken. Dit betekent nieuwe accenten op duurzaamheid en groen, en een inclusieve en sociale stad. Een goede samenwerking met de gemeenteraad en stad is daarbij essentieel.

Winterplan

Steeds meer kwetsbare Gouwenars en maatschappelijke organisaties dreigen in financiële problemen te komen door de hogere energierekening en de inflatie. Daarom stelt het college voor om – naast 2022 – ook in 2023 en 2024 geld te reserveren voor onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door de stijgende kosten financieel ernstig in de problemen komen.

Economie, werk en onderwijs

Het college streeft naar een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, inclusief een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarom gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda. Verder wordt ingezet op het terugdringen van laaggeletterdheid en het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs. Via Campus Gouda wordt het hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbonden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Tot slot wil de gemeente Gouda de komende bestuursperiode de jeugdwerkloosheid verminderen.

Energie en klimaat

De ambitie is dat de leefomgeving in 2050 bestand is tegen klimaatveranderingen en in 2040 wil Gouda CO₂-neutraal en aardgasvrij zijn. De gemeente wil de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast verminderen door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Verder wordt begonnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren. Het verduurzamen van huizen en gebouwen krijgt een extra impuls om zoveel mogelijk energie te besparen. De gemeente geeft daarin het goede voorbeeld door in 2030 tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. Tot slot investeert de gemeente integraal en duurzaam in de kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte.

Wonen en leefomgeving

In Gouda kan iedereen prettig wonen en dat moet zo blijven. Voor een goede bereikbaarheid en woningaanbod voor elke doelgroep voert de gemeente de in 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie uit. Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke mogelijkheden. De gemeente blijft zich inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Met de uitvoering van het Verkeerscirculatieplan creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad wordt autoluw. De totstandkoming van een distributiehuis wordt bevorderd. De gemeente streeft naar een soepele overgang van vergunningaanvragen en bouwinitiatieven als de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking treedt.

Sociaal domein

Het college heeft de ambitie om passende hulp en ondersteuning beschikbaar en betaalbaar te houden voor Gouwenars die dit het meest nodig hebben. De gemeente werkt aan een inclusieve en sociale stad, mede door het uitvoeren van het programma Lokale inclusie agenda. Verder wordt ingezet op ondersteuning naar werk van inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt Om kansengelijkheid te bevorderen en zwaardere zorg en ondersteuning te voorkomen wordt gewerkt aan een buurtaanpak. Aanpak van financiële problemen door het vroegtijdig signaleren van schulden, hulp bij schulden en verruimen inkomensgrenzen voor minimaregelingen. Er is aandacht voor de aansluiting tussen onderwijs, zorg en gemeentelijk sociaal domein. De dienstverlening aan inwoners is integraal en gaat uit van de menselijke maat.

Cultuur, sport en recreatie

Gouda is een unieke stad die veel te bieden heeft. Daarom wil de gemeente datgene waar Gouda voor staat verder uitdragen en werken aan versterking van het imago. De gemeente investeert in samenwerking met de partners in de stad in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds. Het huidige cultuurhistorische erfgoed wordt goed onderhouden en daar waar mogelijk toekomstbestendig en duurzaam aangepast. Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de sector is noodzakelijk om een interessant en aansprekend aanbod voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken.

Leefbaarheid en veiligheid

Voor het tegengaan van ondermijnende criminaliteit wordt een integrale aanpak gehanteerd. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel. De aanpak van het aantal woninginbraken blijft hoge prioriteit houden in 2023. Daarnaast is een duidelijke verschuiving gaande naar cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. De inzet van jeugdboa's moet resulteren in de afname van jeugd(overlast). Tot slot investeert de gemeente in het voorkomen van polarisatie en radicalisering.

2.3 Financiële samenvatting

Conclusie van de financiële positie

- We leveren een sluitend meerjarenperspectief op.
- In de voorliggende begroting zijn de budgetten zoals opgenomen in het bestuursakkoord 2022 - 2026 "Geef Gouda door" verwerkt.
- De geactualiseerde verhouding tussen risico's en de mogelijkheid om deze te kunnen opvangen vanuit het weerstandsvermogen is "ruim voldoende" voor 2023 - 2026.
- De omvang van de algemene reserve neemt toe van € 35 miljoen in 2023 naar € 54 miljoen in 2026.

Financiële resultaten 2023 -2026

In onderstaande tabel zijn de financiële resultaten opgenomen voor de jaren 2023 tot en met 2026.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Totaal lasten	324.194	310.021	312.654	310.827
Totaal baten	-325.353	-315.867	-325.039	-312.058
Saldo excl. reserves	-1.158	-5.846	-12.384	-1.231
Toevoegingen	19.607	4.057	4.257	4.257
Onttrekkingen	-21.062	-3.988	-3.309	-3.839
Saldo inzet reserves	-1.455	68	948	417
Gerealiseerd resultaat	-2.613	-5.778	-11.437	-814

(+ = nadeel/last | - = voordeel / baat)

Ontwikkelingen begroting 2023 - 2026

In de onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen opgenomen vanaf de meest actuele uitgangspositie (raadsbesluiten t/m 4 juli 2022) van het begrotingsresultaat. Hierbij zijn de mutaties per onderdeel toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
A. Startbegroting	-23.165	-26.659	-31.731	-16.827
B. Autonome en administratieve ontwikkeling	-981	-1.693	-1.958	-2.287
C. Bestuursakkoord	17.022	18.703	19.976	16.661
D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	4.512	3.871	2.276	1.639
E. Geactualiseerd perspectief	-2.613	-5.778	-11.437	-814

(+ = nadeel/last | - = voordeel / baat)

A. Startbegroting

Dit betreft de startpositie na het vaststellen van raadsbesluiten tot 4 juli 2022.

B. Autonome en administratieve ontwikkeling

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2023 - 2026 zijn er diverse autonome ontwikkelingen. Dit betreft onder andere loon- en prijsontwikkeling, aanpassing van hoeveelheden en administratieve aanpassingen. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 5.3.

C. Bestuursakkoord "Geef Gouda door" 2022 -2026

Op 29 juni 2022 is het Bestuursakkoord "Geef Gouda door" 2022 - 2026 vastgesteld. De budgettaire verwerking is in de voorliggende begroting 2023 - 2026 verwerkt. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 5.3.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2023 - 2026 zijn er diverse nieuwe ontwikkelingen. In de onderstaande tabel is een specificatie met toelichting van deze ontwikkelingen opgenomen.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
01. Nadere uitwerking meicirculaire 2022	429	407	377	364
02. Tijdelijke voorzieningen Westergouwe	369	402	515	0
03. Uitvoering amendement verbetering bestaand groen	150	150	0	0
04. Vennootschapsbelasting	363	233	234	160
05. Contractwissel Gazprom	276	276	276	276
06. Toevoeging stelpost Winterplan	2.000	1.500	0	0
07. Toevoeging stelpost looncompensatie	500	500	500	500
08. Toevoeging stelpost onderuitputting kapitaallasten	250	250	250	250
09. Diverse kleine mutaties	175	153	125	90
Totaal mutaties nieuwe ontwikkelingen / beleid	4.512	3.871	2.276	1.639

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

1. Nadere uitwerking meicirculaire 2022

Dit betreft een correctie van een algemene mutatie van het gemeentefonds naar een taakmutatie integratie uitkering WSW. Bij een nadere analyse van de meicirculaire 2022 is gebleken dat dit bedrag ten onrechte niet was toegekend aan het onderdeel WSW.

2. Tijdelijke voorzieningen Westergouwe

Op 26-05-2021 heeft de raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 49 miljoen bij de ' nota maatschappelijke voorzieningen Westergouwe 2021'. Het totaal beschikbaar budget bestond uit een investering van € 46,7 miljoen. Het resterende bedrag waren exploitatiemiddelen bestemd voor uitbreiding en huur van de tijdelijke huisvesting van 'IKC De Ontdekkingsreizigers'. Echter is het financieel effect van deze exploitatiemiddelen destijds niet verwerkt. In de 1e bestuursrapportage 2022 zijn de exploitatiemiddelen voor het jaar 2022 (alsnog) verwerkt. De resterende exploitatiemiddelen voor de jaren 2023 t/m 2025 zijn in deze begroting verwerkt.

3. Uitvoering amendement verbetering bestaand groen

Dit betreft fasering van het amendement verbetering bestaand groen. Er is € 300.000 is vrijgefallen in de 1e bestuursrapportage 2022. De fasering over de jaren 2023 en 2024 zijn in deze begroting verwerkt.

4. Vennootschapsbelasting

Dit betreft de actualisatie van de vennootschapsbelasting 2023 - 2026.

5. Contractwissel Gazprom

Vanwege de (verplichte) overstap naar een nieuwe energieleverancier worden er extra kosten gemaakt.

6. Toevoeging stelpost Winterplan

We reserveren € 2 miljoen in 2023 en € 1,5 miljoen in 2024 voor onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door de stijgende energiekosten financieel ernstig in de problemen komen.

7. Toevoeging stelpost looncompensatie

Dit betreft een extra toevoeging aan de stelpost (reservering) voor looncompensatie. Gelet op de huidige arbeidsmarktontwikkelingen en CAO onderhandelingen wordt er 1% extra op deze stelpost begroot. Hiermee komt de totale loonreservering op 4%. Gelet op de marktontwikkelingen is deze reservering waarschijnlijk niet toereikend. Op basis van de uitkomsten van de septembercirculaire 2022 wordt de looncompensatie mogelijk herzien.

8. Toevoeging stelpost onderuitputting

Vanwege stijgende investeringskosten (ontwikkeling van de marktprijzen) reserveren we budget voor extra kapitaallasten (afschrijving / rentekosten) in de toekomst.

9. Diverse kleine mutaties

Dit betreft diverse kleine overige mutaties.

E. Begrotingsresultaten 2023 - 2026

Dit betreft de nieuwe begrotingsresultaten 2023 - 2026 na verwerking van de diverse ontwikkelingen.

Structureel en incidenteel resultaat

Het onderscheid tussen structurele en incidentele resultaten is van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. In het algemeen geldt dat de gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten en baten zijn de regel, incidentele lasten en baten zijn de uitzondering.

(bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Resultaat begroting (A)	-2.613	-5.778	-11.437	-814
Incidenteel saldo begroting				
<i>Saldo van incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	-3.161	-1.281	-43	92
Incidenteel saldo (B)	-3.161	-1.281	-43	92
Structureel saldo begroting				
Totaal structurele baten	-325.353	-315.867	-325.039	-312.058
Totaal structurele lasten	324.194	310.021	312.654	310.827
Saldo	-1.158	-5.846	-12.384	-1.231
<i>Saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	1.706	1.349	990	325
Structureel saldo (A-B)	548	-4.497	-11.394	-906

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Ontwikkeling reservepositie

De algemene reserve is een buffer voor de instandhouding van de weerstandscapaciteit en voor het opvangen van incidentele kosten. In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de algemene reserve weergegeven, per stand 31 december.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023 t/m 2e berap 2022	2024	2025	2026
Algemene reserve per (31/12)	32.537	35.151	41.129	52.765
Begrotingsresultaten (31/12)	2.613	5.778	11.437	814
Beschikbaar weerstandsvermogen per (31/12)	35.151	40.929	52.565	53.579

Aanpassingen binnen de begroting 2023 - 2026

Nieuwe reserve Klimaatfonds - uitwerking bestuursakkoord "Geef Gouda door"

Om de ambities om in 2040 een CO₂-vrije stad te zijn richten wordt een revolverend duurzaamheidsfonds / klimaatfonds opgericht. Als aanvulling op Rijks- en provinciale ondersteuningsmiddelen (subsidies en fondsen) ondersteunt een lokaal duurzaamheidsfonds / klimaatfonds bij het waarmaken van deze ambitie.

Ontwikkeling woonlasten

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven, op basis van een gemiddelde WOZ waarde van woningen in Gouda in 2022 van € 276.000. Ter vergelijking zijn de woonlasten van 2022 ná vaststelling van het amendement van de raad (teruggaaf van € 1 miljoen) verwerkt.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1)	2023		2022 na amendement		verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
OZB eigenaar	242,86		237,40		2,30%	
Afvalstoffenheffing	392,55	392,55	317,00	317,00	23,83%	23,83%
Rioolheffing eigenaar	258,50		252,70		2,30%	
Rioolheffing gebruiker	253,10	253,10	247,40	247,40	2,30%	2,30%
Totaal	1.147,01	645,65	1.054,50	564,40	8,77%	14,40%

Als college vinden wij het van belang dat de heffingen zo veel mogelijk kostendekkend zijn, maar tegelijkertijd willen wij ook de woonlasten acceptabel houden voor onze inwoners. Met name op het terrein van afval zien we dat het tarief flink stijgt door o.a. ontwikkelingen op het gebied van de verwerking van het afval. Na een bijstelling/actualisatie op het gebied van toerekeningen vanuit zwerfafval en reinigingsinspectie blijft een stijging over van 8,77% voor een eigenaren/ gebruikers en 14,40% voor huurders.

Als college vinden wij deze woonlastenontwikkeling zorgelijk en is er proactief nagedacht over potentiële mogelijkheden voor een verlaging van de woonlasten. Wij zien dit als een politieke keuze en willen graag actief met u als raad in gesprek om - zowel op basis van de mogelijkheden op korte termijn als de langere termijn - hier verder invulling aan te geven en over te besluiten.

Mogelijkheden korte termijn

1: Verlaging van de woonlasten incidenteel of structureel door bijstelling van de kosten van kwijschelding aan afval en riool

Op de korte termijn is het mogelijk om structureel of incidenteel het tarief te verlagen en dit te dekken vanuit het saldo van de begroting. Een concrete invulling daarvan kan zijn om de kwijschelding uit de afvalstoffenheffing en of rioolheffing te halen en te dekken uit de algemene middelen. Dit betekent dat de kwijschelding van de belasting van de betreffende doelgroep dan niet meer rechtstreeks wordt betaald door degenen die wel de heffing betalen, maar dat dit ten laste komt van de gemeentelijke begroting. De kosten hiervoor bedragen ca € 976.000 miljoen structureel voor afval (effect tarief daling € 29,47), indien dit ook gelijk gedaan wordt voor riool bedraagt dit structureel € 719.000 (effect tarief daling rioolheffing gebruiker € 20,50).

2: Verlaging van de woonlasten incidenteel of structureel - door inzet vanuit het begrotingssaldo 2023 - 2026

Een structurele of incidentele verlaging van de woonlasten ten laste van het begrotingssaldo 2023 - 2026. Grofweg elke €10 verlaging betekent € 350.000 begrotingssaldo.

Mogelijkheden lange termijn

Afval

Voor de wat langere termijn is het goed om samen met u als raad verschillende zaken op een rij te zetten: de ontwikkelingen van de marktprijzen van de verschillende afvalstromen, de ontwikkelingen ten aanzien van het contract van cyclus, de ambities op het terrein van duurzaamheid en de manier waarop het afval ingezameld wordt.

Riool

Volgend jaar wordt een voorstel voorgelegd voor een actualisatie van het VGRP - gemeentelijk rioleringsplan. Op het gebied van riolering is dit een moment om de diverse ontwikkelingen in relatie tot de heffing te bespreken.

3 Beleidsbegroting: programma's

3.1 Economie, werk en onderwijs

Lasten x € 1.000
23.965

Baten x € 1.000
-8.998

Percentage van totale uitgaven
7%

Ambitie

De gemeente Gouda streeft naar een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, inclusief een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Bedrijven, onderwijs en overheid (triple helix) maken zich sterk voor meer hoger onderwijs in Midden-Holland. Samenwerking zorgt voor innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in de zorg en bij bodemdaling. De relatie van mens met technologie is daarin de rode draad.

Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen voor alle kinderen op Basis-, Voortgezet- en Speciaal(voortgezet) onderwijs in Gouda en sterk onderwijs, waarin wordt samengewerkt om gelijke kansen te creëren. En actief werk maken van het terugdringen van laaggeletterdheid.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Uitvoeren Economische Agenda

Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda.

2) Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen.

3) Terugdringen laaggeletterdheid

Het terugdringen van laaggeletterdheid. Het bevorderen van kansengelijkheid door sterk onderwijs en ontwikkeling van de basisvaardigheden op het gebied van taal, lezen en rekenen, en in toenemende mate digitale vaardigheden.

4) Doorontwikkelen Campus Gouda

Via Campus Gouda hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbinden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

5) Terugdringen jeugdwerkloosheid

Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid in de periode 2022-2026 met 50 personen tot 209 jongeren (februari 2022: 259 jongeren) door een sluitende aanpak.

3.1.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Uitvoeren Economische Agenda

- Inzet op aantrekkelijke werklocaties en slim ruimtegebruik van bedrijventerreinen. Het versterken van het vestigingsklimaat op de bedrijventerreinen Kromme Gouwe en GoudsePoort. Het (laten) vestigen van het juiste bedrijf op de juiste plaats en door het clusteren van gelijksoortige bedrijven.
- Uitvoeren van de meerjarige triple helix innovatieagenda. Om zo de economische positie van de regio Midden-Holland aantrekkelijk houden. Dit betreft diverseprojecten in de bouwsector en maakindustrie, stadsdistributie en logistiek en Living Labs van Campus Gouda.
- Stimuleren en ondersteunen van (nieuw) ondernemerschap en het ondernemersklimaat in Gouda. Meebouwen aan het netwerk StartUp Gouda, accountmanagement voor bedrijven in Gouda en het organiseren van bijeenkomsten zoals de Bedrijvendag en het Startersevent.

Doelstelling 2: Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

- Starten met ontwerpfases voor de projecten de Casimirschool en de Livingstoneschool. In 2023 starten met realisatie van de projecten Johannes Calvijnschool, Al Qalam, Kesper College, Auris, Taalplein - de Triangel en sloop van gymzaal de Hoogenburg.
- Plan vormen voor de aanpak van de tweede tranche van het Integraal Huisvestingsplan. Op basis van de evaluatie van: het Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 1e tranche IHP 2020-2024, Renovatie De Goudse Waarden-Heemskerkstraat en Nieuwbouw KC De Ontdekkingsreizigers in Westergouwe.
- Onderhouden van de zes bruikleenscholen waarvoor gemeente verantwoordelijk is. Gebruik vindt plaats op basis van medegebruiksovereenkomsten. Schoolbesturen die eigenaar zijn van gebouwen zijn zelf verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen.
- Nader verkennen van de mogelijke koppelkansen ISK bij AZC in Molenwiek.

Doelstelling 3: Terugdringen laaggeletterdheid

- Uitvoeren van de Goudseonderwijsagenda in samenhang met het NationaalProgramma Onderwijs.
- Succesvolle uitrol Chocoladefabriek met Libertum en de Techniekwerkplaats.
- Intensiveren van de huidige inzet via het Taalhuis en extra investeren in het laaggeletterdheidsaanbod voor kwetsbare doelgroepen. Opstellen plan van aanpak Laaggeletterdheid.
- Doorlopende leerlijn techniek uitbouwen, in samenwerking met Techniek Talent Gouda

Doelstelling 4: Doorontwikkelen Campus Gouda

- Het doorontwikkelen van de Living Lab Bodem en Technologie.
- Het doorontwikkelen van de Living Lab Zorg en Technologie.
- Modulair hbo aanbod Campus Gouda: start minor bodemdaling en continueren modules zorg en technologie.
- Duurzaam verbinden van de CIV's aan het regionale MKB, en inzet van CIV's voor energietransitie en klimaatopgaven.

Doelstelling 5: Terugdringen jeugdwerkloosheid

- Het voorkomen en bestrijden van de jeugdwerkloosheid door arbeidsmarktpartners met elkaar te verbinden en knelpunten op te lossen.
- Het blijven verbeteren van de dienstverlening, in overleg met alle arbeidsmarktpartners.
- Reductie van het aantal voortijdig schoolverlaters.

3.1.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

Een prettige woon- en leefomgeving voor medewerkers is een aspect dat voor bedrijven een belangrijke rol speelt bij de keuze voor een vestigingsplaats. Met haar historische binnenstad en aantrekkelijke omgeving met gevarieerde recreatieve mogelijkheden biedt Gouda deze prettige woon- en leefomgeving. De recreatiegebieden van Groenalliantie Midden-Holland in Gouda en de bredere regio zijn hierin ook van groot belang. Deze gebieden zijn de afgelopen periode verder ontwikkeld, waarbij de Groenalliantie inspeelt op verschillende doelgroepen: actieve recreatie, beleven en gebruiken. Op die manier voegen de recreatiegebieden meerwaarde toe aan het grotere maatschappelijk en economische perspectief van Gouda.

De Groenalliantie wil ook in 2023 blijven investeren in nieuwe projecten die recreatieve meerwaarde bieden. Dit gebeurt binnen de kaders van het Ontwikkelplan (2021). De Groenalliantie heeft de organisatiekracht om samenwerkingen en allianties aan te gaan. Onder andere door deelname aan overlegtafels op gebiedsniveau worden op regionale schaal duidelijke en afgestemde afspraken gemaakt over de inhoud en (co-) financiering van ambities en wensen. Daarnaast wordt op basis van projecten samenwerking gezocht met gebruikers, gebruikersgroepen, exploitanten, ondernemers en andere terreinbeheerders. In 2023 zet Groenalliantie in op professionele begeleiding en inzet van vrijwilligers, het faciliteren en onderhouden van participatiegroepen en het samenwerken met bewonersplatforms, stichtingen en verenigingen.

Grondbank RZG Zuidplas

Door de deelname in de Grondbank heeft Gouda invloed op de regionale woningbouwopgave in relatie tot de woningbouwontwikkelingen van Gouda.

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de marktgeden en toeristenbelasting als algemeen dekkingsmiddel.

3.1.3 Wat gaat het kosten?

3.1.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	23.965	24.225	23.987	25.585
Baten	-8.998	-7.782	-7.750	-7.708
Saldo van baten en lasten	14.967	16.443	16.237	17.877
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-50	-50	-49	-48
Gerealiseerd resultaat	14.917	16.392	16.188	17.829

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.1.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	12.237	13.404	13.456	17.838
Autonome en administratieve ontwikkeling	920	1.172	853	-1.223
Bestuursakkoord	1.365	1.390	1.340	1.190
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	394	427	540	25
Totaal	14.917	16.392	16.188	17.829

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.1.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
2.4 Economische havens en waterwegen	1.456	1.545	1.637	1.803
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	214	213	212	210
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	66	66	66	66
3.4 Economische promotie	2.095	2.064	1.959	1.806
4.2 Onderwijshuisvesting	7.534	8.882	8.890	10.518
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.603	3.673	3.474	3.474
Totaal	14.967	16.443	16.237	17.877

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2 Energie en klimaat

Lasten x € 1.000
31.199

Baten x € 1.000
-32.923

Percentage van totale uitgaven
10%

Ambitie

De ambitie is om Gouda duurzaam door te geven aan de volgende generaties. Gouda wil in 2040 CO2-neutraal zijn en in 2050 moet de leefomgeving bestand zijn tegen klimaatveranderingen.

De gemeente wil zelf het goede voorbeeld geven door extra te investeren in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Speerpunt komende periode is verdere vergroening afgestemd op de bodemgesteldheid. Kwalitatief groen met een hoge biodiversiteit maakt de stad leefbaar en aantrekkelijk voor mens en dier. Duurzaamheid gaat over alle beleidsterreinen en is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen

Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.

2) Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit

De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.

3) Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden

Extra impuls geven aan het verduurzamen van huizen en gebouwen om zoveel mogelijk energie te besparen. Het ontzorgen van inwoners en bedrijven en opwek van duurzame energie stimuleren.

4) Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. De ambitie voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed wordt aangescherpt: in 2030 is tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. Waar mogelijk nemen we stappen om ook de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren.

5) Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte

Integraal en duurzaam investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de inrichting van de openbare ruimte. Ook de inzet voor de aanpak van de problematiek van bodemdaling wordt voortgezet.

3.2.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Er is een keuze gemaakt in de onderwerpen op het gebied van energie en klimaat die hier naar voren komen. De gemeente is bijvoorbeeld ook verantwoordelijk voor taken op het gebied van milieubeleid, de advisering en toetsing van ruimtelijke plannen, beheer en onderhoud en toezicht en handhaving van relevante wet- en regelgeving.

Doelstelling 1: Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen

- Uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen, zoals het toevoegen van infiltratievoorzieningen en het realiseren van aparte afvoer van riool- en hemelwater. Verder stuurt de gemeente op minder steen en meer groen bij (nieuw)bouwontwikkelingen, op schoolpleinen en bij onderhoudsprojecten om hittestress, droogte en wateroverlast tegen te gaan.
- Uitbreiden van ecologisch beheer, onder andere ecologisch maaibeheer van bermen, en het voortzetten van de aanleg van natuurlijke oevers.
- Samen met ondernemers, eigenaren en parkmanagement werken aan het klimaatbestendig inrichten van bedrijventerreinen.
- De samenwerking met het nationale Kenniscentrum Bodemdaling & Funderingen benutten voor kennisontwikkeling en informatievoorziening in Gouda over de gevolgen van bodemdaling in combinatie met klimaatverandering.

Doelstelling 2: Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit

- Richting geven aan biodiversiteitsbeleid. Op basis van de uitkomsten van de nulmeting Biodiversiteit en Waterkwaliteit.
- Het uitvoeren van maatregelen om de biodiversiteit en waterkwaliteit te verbeteren

Doelstelling 3: Inwoners en ondernemers stimuleren energie te besparen en aardgasvrij te worden

- De wijkaanpak aardgasvrij Plaswijck Kern en Middenwillens-West verder brengen. Door het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar een warmtenet op basis van aquathermie en intensieve participatie.
- Het Gouds Isolatieprogramma uitvoeren met focus op woningen met E, F en G labels en energiearmoede. Dit gebeurt o.a. door de inzet van energiecoaches en energiekussers, collectieve inkoopacties en subsidies om inwoners te ondersteunen en ontzorgen. Een uitgebreide communicatiecampagne brengt de mogelijkheden onder de aandacht van de doelgroep.
- Het stimuleren van de duurzame opwek met zon op grote en kleine daken en parkeerterreinen.
- Het uitwerken van de kaders van een revoluerend duurzaamheidsfonds en vervolgens uitgebreid communiceren over de mogelijkheden.

Doelstelling 4: Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed

- Een routekaart opstellen die inzicht biedt in de aanpak en strategie om in 2030 55% CO₂-reductie te realiseren in gemeentelijke gebouwen en in 2040 aardgasvrij en CO₂-neutraal te zijn. Dit betreft alle gebouwen in eigendom van de gemeente, exclusief de sport- en onderwijsgebouwen.
- Waar mogelijk zoekt de gemeente synergie met onderhoudsmaatregelen (MJOP) en toegankelijkheidsmaatregelen.

Doelstelling 5: Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte

- Oprichten van een meldpunt waar inwoners toegankelijkheidsproblemen kunnen melden. Daarnaast inventariseert de gemeente mogelijke knelpunten met betrokken organisaties. Opstellen van een uitvoeringsplan.
- Op basis van het beeldkwaliteitsplan voor de binnenstad zorgt de gemeente voor een gefaseerde herinrichting van straten.
- Het herstellen van kwetsbare kademuren en brugconstructies.
- Het realiseren en onderhouden van sanitaire voorzieningen voor waterrecreanten.
- Opstellen van een kanskaart voor duurzaam beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit als onderdeel van het op te stellen duurzaamheidsplan.
- De gemeente informeert inwoners over de kwetsbaarheid van funderingen bij projecten in de openbare ruimte. Met advies en voorlichting helpt de gemeente inwoners op weg bij funderingsonderzoek en -herstel.

3.2.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Omgevingsdienst Midden-Holland (milieudeel)

De ODMH staat de gemeente bij op het gebied van milieu- en duurzaamheidsaspecten. De milieutaken omvatten vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieuregels, en advisering, ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid. De ODMH toetst daarnaast op milieu- en duurzaamheidsaspecten als bodem, energie en geluid bij ruimtelijke plannen.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

Klimaatadaptatie is belangrijk om Gouda toekomstbestendig te maken en de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden voor mens en dier. Naast het aanwezige groen in de stad, zijn de omliggende natuur- en recreatiegebieden van de Groenalliantie Midden-Holland hiervoor van groot belang. Deze gebieden dragen bij aan de vermindering van hittestress, geven inwoners van Gouda ruimte om de warme stad voor een paar uur te 'ontvluchten' en te genieten van het groen en fungeren mee in het totale wateropvangsysteem van de stad. Inwoners van Gouda recreëren onder andere in het Krimpenerhout, het Loetbos, Reeuwijkse Hout, Goudse Hout, 't Weegje, Twaalfmorgen, Oostpolder, Gouwebos en Elfhoeven.

De natuurwaarden en biodiversiteit staan ook in de gebieden van de Groenalliantie onder druk mede door toenemende recreatieve drukte en klimaatverandering. Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2023 positief bijdragen aan bredere opgaven als gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie. Zo kunnen de natuur- en recreatiegebieden een bijdrage leveren aan de infiltratie van regenwater en het verhogen van de biodiversiteit. Daarvoor wordt een duurzame balans gezocht tussen natuur en recreatie waarbij het uitgangspunt is dat de natuurwaarden, waterkwaliteit en biodiversiteit toenemen in de komende jaren. Ook wordt er gezocht naar de mogelijkheden om op kleine schaal meer duurzame energie op te wekken. Hiermee wil de Groenalliantie een bijdrage leveren aan de realisatie van het Nationale Klimaatakkoord.

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de reinigingsheffingen en de rioolheffingen ter dekking van de kosten van het ophalen en verwerken van afvalstoffen en voor de werking van een adequaat rioolstelsel. Met ingang van 1 januari 2023 treedt de omgevingswet in werking. De heffing en de invordering van milieuleges, die vanaf dat moment geheven mogen worden, wordt verzorgd door de BSGR ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van de

3.2.3 Wat gaat het kosten?

3.2.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	31.199	30.502	30.986	30.620
Baten	-32.923	-32.692	-32.656	-32.628
Saldo van baten en lasten	-1.724	-2.190	-1.670	-2.007
Toevoegingen aan reserves (lasten)	5.000	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-7.567	-437	-134	1
Gerealiseerd resultaat	-4.292	-2.627	-1.804	-2.006

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	-4.464	-3.231	-3.066	-3.066
Autonome en administratieve ontwikkeling	-1.119	-738	-78	-281
Bestuursakkoord	1.290	1.340	1.340	1.340
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	1	1	1	1
Totaal	-4.292	-2.627	-1.804	-2.006

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.2.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
7.2 Riolering	-2.555	-3.438	-2.923	-3.293
7.3 Afval	-2.984	-2.616	-2.611	-2.579
7.4 Milieubeheer	3.814	3.864	3.864	3.864
Totaal	-1.724	-2.190	-1.670	-2.007

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3 Wonen en leefomgeving

Lasten x € 1.000
59.474

Baten x € 1.000
-29.789

Percentage van totale uitgaven
18%

Ambitie

In Gouda kan iedereen prettig wonen en leven en dat moet zo blijven.

Een goede bereikbaarheid en woningaanbod voor elke doelgroep zijn daarvoor van belang. Er komen nieuwe woningen in Westergouwe, de Spoorzone en andere plekken in de stad. De norm is betaalbaar bouwen, natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, en aandacht voor duurzame mobiliteit.

De goede bereikbaarheid en centrale ligging zijn een onbetwistbare kracht van Gouda. Om Gouda in de toekomst duurzaam bereikbaar te houden en goed te ontsluiten, wordt het Verkeerscirculatieplan uitgevoerd. Met meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad wordt autoluw. Het omgevingsbeleid biedt duidelijke richting en regelgeving voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een toekomstbestendige woningvoorraad

Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.

2) Actieve sturing op het woningbouwprogramma

Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.

3) Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan

Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.

4) Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading

Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehub.

3.3.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Er is een keuze gemaakt in de onderwerpen op het gebied van wonen en leefomgeving die hier naar voren komen. De gemeente is bijvoorbeeld ook verantwoordelijk voor taken als de begeleiding en toetsing van ruimtelijke plannen, het actualiseren van ruimtelijke kaders en toezicht en handhaving van relevante wet- en regelgeving.

Doelstelling 1: Een toekomstbestendige woningvoorraad

- Het invoeren van de nieuwe Huisvestingsverordening. De Huisvestingsverordening maakt het mogelijk de schaarse betaalbare woningen zo eerlijk mogelijk te verdelen. Dit gebeurt met oog voor de regionale woonbehoefte door samen te werken met de regiogemeenten.
- Langer in een passend huis wonen (voor senioren). In een gezonde woningvoorraad kunnen bewoners verhuizen naar een meer passende woning. Hierdoor ontstaat ruimte voor anderen die op zoek zijn naar een woning die past bij hun levensfase. Samen met betrokken partijen zoekt de gemeente naar maatregelen die senioren ondersteunen bij deze stap en die de diversiteit in het aanbod van woningen vergroot.
- Het huisvesten van bijzondere doelgroepen. Gouda streeft ook naar een woningvoorraad die is toegespitst op mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Hiervoor voert zij het Actieplan dakloosheid uit, maakt zij Gouwe Huse mogelijk en faciliteert de gemeente woonzorgconcepten.

Doelstelling 2: Actieve sturing op het woningbouwprogramma

- Bij nieuwbouw hanteert de gemeente een vaste norm voor sociale huur (33%) en gereguleerde middeldure huur en betaalbare koop (samen 20%). De gemeente legt exploitatietermijnen vast om betaalbare woningen zo lang mogelijk beschikbaar te houden voor de doelgroep. Ook zet de gemeente in op transformatie van bestaande panden waarmee sneller dan via nieuwbouw woningen kunnen worden toegevoegd.
- Het invoeren van een Fonds betaalbaar wonen. Met de implementatie van een fonds betaalbaar wonen kan de gemeente meer regie nemen op de programmatische invulling van nieuwbouwlocaties. Ontwikkelaars moeten een bijdrage in het fonds storten als zij niet voldoen aan de norm voor betaalbare woningen.
- De gemeente gaat uit van natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen en passende duurzame mobiliteit bij nieuwbouw en transformatie

Doelstelling 3: Uitvoering van het Verkeerscirculatieplan

- Opstellen en vaststellen van diverse wijkmobiliteitsplannen. Passend binnen het Verkeerscirculatieplan. In het wijkmobiliteitsplan Binnenstad komen de randvoorwaarden voor de zero-emissiezone. Parallel aan de besluitvorming over dit wijkmobiliteitsplan wordt besluit genomen over de nota grote en zware voertuigen.
- Realiseren van goede oversteeklocaties op de Goudse Houtsingel.
- Voorbereiden van de realisatie van drie regionale doorfietsroutes en het afgeleide stedelijke fietsnetwerk.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om meer fietsparkeervoorzieningen te realiseren in de Binnenstad, bij voorkeur ondergronds of inpandig.
- Voorbereiden en uitvoeren van de herinrichting van diverse wegen conform (het nieuwe) 30 km/u: KoninginWilhelminaweg, Fluwelensingel, Blekerssingel, Componistenlaan, Wilhelmina van Pruisenlaan.
- Voorbereiden van de realisatie van capaciteitsvergrotenende maatregelen op de N207/N457 (Westergouwe), op de Burg.Jamessingel/Van Reenensingel (Spoorzone) en de kruising Goudkade-Industriestraat.

Doelstelling 4: Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading

- Het gestaag uitbreiden het aantal openbare oplaadpunten. Ook ontwikkelt de gemeente heldere kaders voor aanbieders van snelladen en deelmobiliteit.
- Een meer duurzame vorm van bevoorrading faciliteren. In gesprek met ondernemers onderzoekt de gemeente de vestiging van een distributiehuis en de overgang naar schonere en lichtere transportmiddelen.

3.3.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Omgevingsdienst Midden-Holland (BWT-deel)

De afdeling Bouw- en woningtoezicht van de ODMH ziet namens de aangesloten gemeenten toe op de veilige bouw en het toegestane gebruik van gronden en bouwwerken. Zij doet dat door vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering op het gebied van bouwregelgeving en ruimtelijke ordening.

Voor 2023 gaat het daarbij voor Gouda onder meer om ruim 1000 afhandelingen van aanvragen omgevingsvergunningen en meldingen, 800 toezichtdossiers, ruim 100 juridische procedures en 200 handavingsdossiers. Het jaar 2023 zal ook in het teken staan van alle veranderingen als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.

Grondbank RZG Zuidplas

Door de deelname in de Grondbank heeft Gouda invloed op de regionale woningbouwopgave in relatie tot de woningbouwontwikkelingen van Gouda. Het streven is om de grondbank per 31-12-2024 op te heffen. Tegen die achtergrond worden de eigendommen overgedragen aan de gemeente Zuidplas. Gegeven de huidige opgave ten aanzien van woningbouwontwikkeling is het belang voor Gouda om invloed te hebben op de ontwikkeling en daarmee samenhangende woningbouwprogrammering feitelijk weggevallen.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de standplaatsgelden ter dekking van de kosten voor de exploitatie van woonwagenterreinen. En de BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de leges omgevingsvergunning/fysieke leefomgeving ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van de aanvraag en het verstrekken van een dergelijke vergunning.

Cyclus N.V.

Zorg dragen voor een schone leefomgeving door het inzamelen van huishoudelijk afval en het verwijderen van zwerfafval op straat. Daarnaast levert cyclus een bijdrage aan de verkeersveiligheid door de gladheidbestrijding op wegen in winterse perioden.

Coöperatie ParkeerService U.A.

ParkeerService ondersteunt en ontzorgt de bij het ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van het gemeentelijk parkeerbeleid. Ook draagt zij bij aan het maken van een vertaalslag tussen strategische visies en tactisch parkeerbeleid. Daarnaast geeft de coöperatie adviezen over verordeningen, tarifiering, parkeerexploitaties. Voor Gouda worden diensten en producten geleverd zoals de afgifte van parkeervergunningen, handhaving door middel van een scanauto en het beheer van de parkeerautomaten en de Stationsgarage.

3.3.3 Wat gaat het kosten?

3.3.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	59.474	45.188	46.327	43.602
Baten	-29.789	-15.116	-15.214	-10.996
Saldo van baten en lasten	29.684	30.073	31.113	32.606
Toevoegingen aan reserves (lasten)	12.750	3.500	3.500	3.500
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-10.745	-2.103	-2.463	-3.130
Gerealiseerd resultaat	31.690	31.470	32.150	32.977

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	28.069	27.921	28.249	28.261
Autonome en administratieve ontwikkeling	1.495	910	724	1.200
Bestuursakkoord	1.735	2.249	2.936	3.276
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	390	390	240	240
Totaal	31.690	31.470	32.150	32.977

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.3.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	172	562	1.213	1.665
2.1 Verkeer en vervoer	16.668	17.158	18.003	19.222
2.2 Parkeren	754	818	813	861
2.5 Openbaar vervoer	109	108	107	105
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.171	6.767	6.618	6.531
8.1 Ruimtelijke ordening	2.826	2.676	2.676	2.676
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	2.984	1.984	1.682	1.545
Totaal	29.684	30.073	31.113	32.606

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4 Sociaal domein

Lasten x € 1.000

140.132

Baten x € 1.000

-29.391

Percentage van totale uitgaven

43%

Ambitie

De ambitie is een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur, talent of beperking. Dit betekent de juiste zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar te houden voor Gouwenaars die dit nodig hebben. meer aandacht voor armoede en schuldhulp.

Om mee te kunnen doen in de samenleving moeten mensen kunnen beschikken over bestaanszekerheid. Daarom worden gezinnen met een laag inkomen ondersteund die dat nodig hebben met specifieke aandacht voor kinderen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Iedereen kan meedoen

Een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur.

2) Inzetten op kansgelijkheid

Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.

3) Passende zorg en ondersteuning

Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenaars die dit het meest nodig hebben.

4) Integrale dienstverlening

De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.

3.4.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Iedereen kan meedoen

- Verdere implementatie van het VN-verdrag handicap en uitvoering van het programma Lokale inclusie agenda
- Ontwikkelen van wooninitiatieven voor doelgroepen (waaronder Gouwe Huse en een Herstelhuis) en het uitvoeren van de woonzorgvisie. Om zo te zorgen voor een passend woonaanbod.
- Het duurzaam op weg helpen richting werk en het participeren van inwoners: ingezet wordt op bemiddeling en ondersteuning naar werk van inwoners met een arbeidsbeperking, statushouders en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Ontwikkelen van een pilot voor simpel switchen om schotten tussen dagbesteding en werk weg te nemen.
- Goede ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers

Doelstelling 2: Inzetten op kansengelijkheid

- Het uitvoeren van het preventieakkoord, gericht op de aanpak van gezondheidsachterstand en kansenongelijkheid. Ontwikkelen van het programma buurtaanpak samen met bewoners. Om kansen in deze buurten te vergroten en om het welbevinden van buurtbewoners te versterken,
- Aanpak van financiële problemen en voorkomen schulden: versterken vroegsignalering, hulp bij schulden en verruimen inkomensgrenzen voor minimaregelingen
- Aandacht voor de aansluiting tussen onderwijs, zorg en gemeentelijk sociaal domein. Voorbereiden en waar mogelijk bieden bredere toegang tot huiswerkbegeleiding
- Participatie in de buurt en de Wmo: onderzoeken mogelijkheid om dagbesteding in te zetten als voorliggende voorziening

Doelstelling 3: Passende zorg en ondersteuning

- Stabiliseren en waar mogelijk afremmen van de instroom hulp bij het huishouden door het invoeren van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage zodra dit wettelijk mogelijk wordt
- Verder uitrollen van ondersteuning bij de huisartsen en het initiëren van acties samen met onderwijs om instroom jeugdhulp te verminderen
- Voorbereiden van de kaderstelling voor de inkoop van zorg

Doelstelling 4: Integrale dienstverlening

- Dienstverlening aan inwoners en werkgevers wordt continu verbeterd en gemoderniseerd; dit in dialoog met inwoners (ervaringen) en de menselijke maat is het uitgangspunt
- Evaluatie nota sociaal domein

3.4.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Promen

Promen voert doelstellingen uit de programmabegroting uit:

1. Iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving
2. Voor wie dat nodig heeft, is een veilig vangnet beschikbaar (in dit geval in relatie tot werk).

Hecht (voorheen RDOG)

In Hecht zijn de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheid samengebracht. Dit resulteert in één organisatie met meer dan 1.000 medewerkers, en een flexibele schil van tussen de 1.000-2.000 medewerkers, die vanuit verschillende expertises hun eigen specifieke bijdrage leveren aan een gezonder Hollands Midden. Alles wat Hecht doet, moet leiden tot verbetering van de kwaliteit van het leven, meer positief ervaren gezondheid, meer veiligheid en meer kansen in de regio waarvoor ze samen met de gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Dat bereikt Hecht alleen als ze samen doet wat nodig is, met een open blik, denken in oplossingen met een duidelijk doel voor ogen. Dit is de kern van het handelen.

BSGR

De BSGR verzorgt de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken van de gemeentelijke belastingen (Afvalstoffenheffing, rioolheffing, OZB).

3.4.3 Wat gaat het kosten?

3.4.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	140.132	137.941	137.465	134.776
Baten	-29.391	-29.391	-29.391	-29.391
Saldo van baten en lasten	110.741	108.549	108.074	105.385
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-735	-735	0	0
Gerealiseerd resultaat	110.006	107.814	108.074	105.385

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	100.508	98.045	98.513	98.145
Autonome en administratieve ontwikkeling	3.041	2.765	2.646	2.344
Bestuursakkoord	5.786	6.358	6.299	4.294
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	670	646	615	603
Totaal	110.006	107.814	108.074	105.385

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.4.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.143	8.140	8.137	8.134
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	7.793	7.534	7.225	5.597
6.3 Inkomensregelingen	8.165	8.265	8.265	7.890
6.4 WSW en beschermt werk	9.721	9.274	8.852	8.414
6.5 Arbeidsparticipatie	4.968	5.059	5.158	5.104
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.878	1.855	1.860	1.860
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	6.500	6.678	6.838	6.859
6.71b Begeleiding (WMO)	7.986	8.110	8.169	8.171
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.528	1.561	1.589	1.589
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.851	1.851	1.851	1.851
6.72a Jeugdhulp begeleiding	5.270	4.987	4.988	4.988
6.72b Jeugdzorg behandeling	3.601	3.392	3.392	3.392
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	2.066	1.946	1.946	1.946
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	3.752	3.640	3.540	3.540
6.73a Pleegzorg	1.505	1.428	1.429	1.430
6.73b Gezinsgericht	1.188	1.128	1.128	1.129
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.873	1.770	1.770	1.771
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4.482	4.221	4.221	4.221
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.053	1.008	1.008	1.009
6.74c Gesloten plaatsing	508	480	480	480
6.81a Beschermd wonen (WMO)	15.711	15.715	15.721	15.728
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.427	4.864	4.864	4.640
6.82a Jeugdbescherming	2.351	2.233	2.233	2.234
6.82b Jeugdreclassering	174	164	164	164
7.1 Volksgezondheid	3.212	3.209	3.209	3.209
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	36	36	36	36
Totaal	110.741	108.549	108.074	105.385

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5 Cultuur, sport en recreatie

Lasten x € 1.000
20.522

Baten x € 1.000
-2.735

Percentage van totale uitgaven
6%

Ambitie

Gouda is bruisende en gezonde stad, waar het prettig wonen, opgroeien en recreëren is. Een stad met een rijk cultureel aanbod waar ruimte is voor verwondering en een unieke beleving.

De gemeente wil het culturele erfgoed van Gouda behouden, versterken en toekomstbestendig maken en haar archeologische verleden zichtbaar maken. Kansen die waterrecreatie biedt voor Gouda, aangrijpen.

Voor een aantrekkelijke en leefbare stad zijn cultuur en kunst een onmiskenbare schakel. Toegankelijkheid, een breed bereik en divers aanbod van kunst en cultuur is daarbij cruciaal.

Gouda moet een gezonde stad zijn met gezonde inwoners. Zowel lichamelijk als geestelijk. Sporten en bewegen moet toegankelijk en dichtbij zijn voor iedere Gouwenaar.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen

Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.

2) Het merk Gouda verder versterken en strategisch positioneren

Gouda is een unieke stad die veel te bieden heeft. Daar zijn we trots op. Daarom wil de gemeente datgene waar "Gouda" voor staat verder uitdragen en werken aan versterking van het imago.

3) Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda

Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van ons cultuurhistorisch erfgoed en stimuleren van onderhoud. Het uitdragen en zichtbaar maken van de geschiedenis van Gouda, ook op archeologisch gebied.

4) Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector

Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds.

5) Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt

De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.

3.5.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen

- Opstellen van een meerjarenprogramma voor de inzet op de ontwikkeling van de binnenstad, het stimuleren van ondernemerschap en innovatie. In samenwerking met de binnenstadondernemers. Als vervolg op de samenwerkingsovereenkomst en met de SBG.
- Uitvoering geven aan project vanuit het Waterfonds binnen de vastgestelde kaders. De gemeenteraad van Gouda heeft 2 miljoen beschikbaar gesteld als reserve waterfonds Gouda.
- Vaststellen Kwaliteitsplan Openbare Ruimte Binnenstad wat een leidraad vormt voor de inrichting van de openbare ruimte in de binnenstad in de komende jaren.
- Uitvoering horecavisie en tot stand brengen breed horecaconvenant
- Uitvoeren evenementenbeleid

Doelstelling 2: Het merk Gouda verder versterken en strategisch positioneren

- Gouda750 benutten als een springplank voor een vernieuwde aanpak van stadsmarketing. Versterken van het imago en een hogere waardering van bezoekers, bewoners en bedrijven. Het is geen vorm van stadspromotie, maar een strategische aanpak van het merk Gouda.
- Versterken van de lokale vrijetijdseconomie door het verhogen van de bekendheid, de bestedingen binnenstad en het meerdaags verblijf. Het koersdocument toerisme biedt de kaders voor deze aanpak.
- In de Cheese Valley samenwerking inzetten op promotie van boerenkaas en aantrekken en vasthouden van bezoekers in de regio

Doelstelling 3: Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda

- Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van het cultuurhistorisch erfgoed. Bijvoorbeeld door inzet op herbestemming Stadhuis, Gouwekerk en uitvoering kerkervisie.
- Stimuleren van onderhoud via oa de onderhoudssubsidieregeling gemeentelijke monumenten. De regeling erfgoed en duurzaamheid wordt geevalueerd.
- Er komt een actieplan voor de doorontwikkeling van de archeologie-functie en het -depot.

Doelstelling 4: Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector

- Opzetten Innovatiefonds voor de brede culturele sector in Gouda. Daardoor mogelijk maken van een nieuw aanbod en nieuwe projecten van amateurvereniging tot maker en professionele organisaties.
- Stimuleren cultuur voor jongeren en in de wijk via het Innovatiefonds.
- Hanteren van het Fair Practice als criterium in het Innovatiefonds en subsidierelaties.
- Uitvoeren nulmeting kunst in openbare ruimte

Doelstelling 5: Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt

- Oprichten van het Sportaccommodatiefonds. Verenigingen met een eigen accommodatie kunnen een beroep doen op een gemeentelijke bijdrage. Als ondersteuning bij nieuw- of verbouw van hun sportvoorzieningen.
- Voortzetten van het Volwassenenfonds voor inwoners met een minimuminkomen. Inzetten op meer beweegaanbod voor ouderen. Speciale aandacht voor scholieren omdat het bieden van voldoende bewegingsonderwijs een steeds grotere uitdaging voor scholen wordt.
- Het realiseren van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte op een aantal plekken in de stad. Om tegemoet te komen aan de toenemende wens van veel inwoners om dicht bij huis, in de buitenlucht, hun sport te beoefenen.
- Opstellen nieuwe sportnota. De bestaande nota uit 2017, het Sportakkoord en de in 2021 vastgestelde sportaccommodatienota vormen de basis voor nieuwe kaders in het sportbeleid

3.5.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Natuur en recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland

De natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie maken onderdeel uit van een groter groen recreatief netwerk en zijn van groot recreatief belang voor Gouda en haar directe omgeving. De Groenalliantie werkt aan goed ingerichte en beheerde recreatiegebieden die bijdragen aan een actieve en gezonde samenleving. In de recreatiegebieden is het onder andere mogelijk om te wandelen, fietsen, spelen, sporten, kanoën, varen, vissen, en te genieten van natuur en landschap.

Voor de natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie betekent een groeiende aandacht voor een gezond leven dat er meer ruimte wordt gezocht voor fietsen en wandelen, voor meer avontuurlijke en sportieve vormen van bewegen zoals bootcamp, crossfit, wielrennen, steppen en skaten en voor vormen van bezinning en ontstressen zoals buitenyoga, natuurroutes en mindfulness.

Om de toenemende drukte in de gebieden beter te spreiden, worden in 2023 de mogelijkheden onderzocht om de gebieden uit te breiden. Daarnaast werkt Groenalliantie in 2023 aan het realiseren van gemarkeerde wandelroutes. Deze wandelroutes zijn leuk en interessant, maar helpen ook om bezoekersstromen te geleiden. De routes krijgen een thematische invulling. Ook wil de Groenalliantie haar gebieden beter bereikbaar maken voor mensen met een beperking.

Streekarchief Midden-Holland

Het Streekarchief Midden-Holland bewaart conform de Archiefwet de archieven van de besturen en ambtelijke instellingen van de deelnemende gemeenten en organisaties.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de haven- en liggelden als algemeen dekkingsmiddel.

Sport.Gouda

SPORT•GOUDA is de uitvoerder van het gemeentelijke sportbeleid. Het zorgt voor de instandhouding van het aanbod aan sportvoorzieningen, zoals het Groenhovenbad, gymzalen, sporthallen en sportvelden. Daarnaast stimuleert SPORT•GOUDA actieve sportbeoefening, onder andere door het ondersteunen van sportverenigingen en het organiseren van buitenschoolse activiteiten en sportevenementen

3.5.3 Wat gaat het kosten?

3.5.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	20.522	20.651	20.575	20.284
Baten	-2.735	-2.735	-2.735	-2.735
Saldo van baten en lasten	17.786	17.916	17.840	17.549
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.300	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-1.300	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	17.786	17.916	17.840	17.549

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	15.851	15.774	15.343	15.343
Autonome en administratieve ontwikkeling	773	880	909	1.019
Bestuursakkoord	1.162	1.262	1.587	1.187
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	0	0	0	0
Totaal	17.786	17.916	17.840	17.549

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.5.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
2.3 Recreative havens	433	433	432	432
5.1 Sportbeleid en activering	7.524	7.484	7.284	7.284
5.2 Sportaccommodaties	270	458	465	484
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.570	4.558	4.700	4.391
5.4 Musea	2.401	2.401	2.376	2.376
5.5 Cultureel erfgoed	478	478	478	478
5.6 Media	2.109	2.103	2.103	2.103
Totaal	17.786	17.916	17.840	17.549

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.6 Leefbaarheid en veiligheid

Lasten x € 1.000
11.027

Baten x € 1.000
-129

Percentage van totale uitgaven
3%

Ambitie

Alle Gouvenaars moeten kunnen wonen en opgroeien in veilige, leefbare buurten en wijken. Het gaat zowel om het voorkomen (preventie) als het bestrijden (repressie) van problemen variërend van ondermijning, drugscriminaliteit, sociale overlast en jeugdcriminaliteit tot mensenhandel en (woning)inbraken.

Veiligheid wordt mede bepaald door de sociale verbondenheid in de buurt en de situatie op straat, waar buurtbewoners elkaar kunnen aanspreken.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit

Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.

2) Daling van het totaal aantal High Impact Crimes

Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

3) Afname jeugdoverlast

Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.

4) Professionalisering vergunningenbeleid

Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.

5) Voorkomen van polarisatie en radicalisering

Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.

3.6.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit

- Het blijven inzetten op en doorontwikkelen van het interventieteam. Binnen het interventieteam wordt enerzijds nauw samengewerkt met andere interne afdelingen, waaronder het sociaal domein en stadstoezicht, anderzijds wordt nauw samengewerkt met externe partners, waaronder politie en het zorg- en veiligheidshuis. Hiermee wordt een integrale aanpak op domeinoverstijgende casuïstiek bewerkstelligd.
- Het intensiveren van integrale controles op horeca-ondernemingen, (overlast) panden, bedrijventerreinen en illegale prostitutie.
- Doorontwikkelen van de aanpak op jeugdcriminaliteit en –overlast (o.a. tegengaan doorgroei binnen criminaliteit), drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel. Meer integrale samenwerking met partners in het bijzonder op buurt- en wijkniveau (o.a. versterking van de informatiepositie) en een gezamenlijke lobby richting politie en het Rijk.

Doelstelling 2: Daling van het totaal aantal High Impact Crimes

- Doorontwikkelen van de aanpak op cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit. Het weerbaar maken van de gemeentelijke organisatie. Het voorlichten van ondernemers en inwoners over cybercrime om zo de cyberweerbaarheid van ondernemers en bewoners te vergroten.
- Voortzetten van de aanpak gericht op het structureel verminderen van het aantal woninginbraken en andere vormen van HIC.

Doelstelling 3: Afname jeugdoverlast

Door een in de raad aangenomen motie met betrekking tot capaciteit van onze handhaving, is gekeken naar nut, noodzaak en mogelijkheden. Dit heeft plaats gekregen in het Bestuursakkoord 2022 - 2026 en geresulteerd in een uitbreiding van 2,4 fte Jeugdboa.

- Meer handhaving op straat door extra capaciteit voor administratieve afhandeling van bestuursrechtelijke handhaving en een effectievere inroostering op de meldkamer.
- Meer handhaving op straat door verbetering van de digitale ondersteuning en de inzet van een scanauto voor de controle op parkeren.
- Meer handhaving op straat door het inzetten van jeugdboa's. Om zo meer in contact te komen met de jeugd op de vindplaatsen, ook in de nacht. Daardoor eerder en beter in te kunnen spelen op signalen. Door deze extra inzet van jeugdboa's gaat dit niet ten koste van de reguliere inzet op leefbaarheid in de wijken.
- Stadstoezicht zet daarnaast meer in op klein leed door bijvoorbeeld verkeerd aangeboden afval en zwerfvuil. Om zo verrommeling en verpaupering tegen te gaan. Hiervoor wordt gestart met een spreekuur in de wijk.

Doelstelling 4: Professionalisering vergunningenbeleid

- Een verdere professionalisering van het beleid en de uitvoering rondom vergunningen, o.a. door positionering van de Evenementencoördinator en versterking van het team door uitbreiding capaciteit vergunningverlening.
- Versterken van de samenhang en samenwerking met Stadstoezicht en andere gemeentelijke afdelingen.
- Verbinding leggen met de organisatoren en ondernemers in de stad en hen optimaal faciliteren bij (vergunning)aanvragen.

Doelstelling 5: Voorkomen van polarisatie en radicalisering

- Het verder versterken van het netwerk, het verkleinen van de voedingsbodem van radicalisering (links, rechts en jihadisme) en het bieden van tegenwicht aan radicalisering.
- Voorlichting op scholen doormiddel van gastlessen en rolmodellen .
- Het vergroten van vertrouwen en verdraagzaamheid tussen inwoners onderling en tussen inwoners en overheid. Daardoor krijgt polarisatie en radicalisering minder kans. Dat doen we door ruimte te bieden voor tegengeluiden, het versterken van 'het stille midden' en het oppakken van signalen door goed te luisteren en in contact te zijn met inwoners.

3.6.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Hecht (voorheen RDOG)

Gezondheidsbescherming, Toezicht en GHOR; beperkt en/of voorkomt de verspreiding van infectieziekten, draagt o.a. bij aan een veilige omgeving voor kwetsbaren en coördineert, registreert en adviseert over de geneeskundige hulpverlening bij crisisbeheersing;

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

De Veiligheidsregio Hollands Midden behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Daarnaast realiseert het een gecoördineerde inzet van de bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering de leges voor de uitvoering van bijzondere wetten ter dekking van de kosten voor het in behandeling nemen van een aanvraag en het verstrekken van bijvoorbeeld een terrasvergunning of het houden van een evenement.

3.6.3 Wat gaat het kosten?

3.6.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	11.027	11.030	10.895	10.861
Baten	-129	-129	-129	-129
Saldo van baten en lasten	10.898	10.901	10.766	10.732
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	1	1	1
Gerealiseerd resultaat	10.898	10.902	10.767	10.733

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.6.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	10.216	10.180	10.045	10.045
Autonome en administratieve ontwikkeling	309	76	-50	116
Bestuursakkoord	355	630	755	555
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	17	17	17	17
Totaal	10.898	10.902	10.767	10.733

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

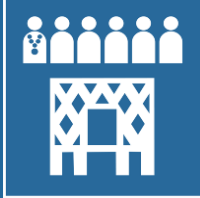
3.6.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.387	5.387	5.387	5.387
1.2 Openbare orde en veiligheid	5.510	5.513	5.378	5.345
Totaal	10.898	10.901	10.766	10.732

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7 Bestuur en organisatie

Lasten x € 1.000
33.966

Baten x € 1.000
-5.574

Percentage van totale uitgaven
10%

Ambitie

Regio en partnerschappen

Ontwikkelingen in Gouda zijn van belang voor de ons omliggende gemeenten in de regio en andersom. Veel van de opgaven waar de gemeente voor staat, kunnen alleen op regionaal niveau worden opgelost.

De intensieve samenwerking in de regio Midden-Holland wordt voortgezet. Wederkerigheid is daarbij belangrijk. Huidige samenwerkingsverbanden zijn onder andere samenwerking in de regio Midden-Holland, samenwerking met verschillende steden als Alphen en Woerden, en in verbanden als de G40 en VNG en gemeenschappelijke regelingen.

Met de wijziging in de wet Gemeenschappelijke Regelingen bezien we hoe we invulling kunnen geven aan de versterking van de controlerende en kader stellende rol van de gemeenteraad in deze regelingen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Samenwerking

Alle politieke partijen in de Goudse gemeenteraad willen werken aan een vernieuwende vorm van besturen. Met samenwerking wordt bedoeld: de samenwerking tussen raad en college, tussen de leden van de politieke partijen, maar ook binnen de raad tussen de raadsleden. Transparantie en openheid zijn hierbij de basis.

2) Gemeenschappelijke regelingen

Eenduidige invulling van de aanpassingen in de wet gemeenschappelijke regelingen.

3) Regio en partnerschappen

Gouda werkt conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland. Voor iedere samenwerking worden strategische keuzes gemaakt en een duidelijke inzet voor iedere samenwerking geformuleerd.

4) Ruimte voor burgerinitiatieven

Burgers, ondernemers en organisaties kunnen contact opnemen met participatiemedewerkers, wanneer zij initiatieven willen ontplooiën of willen reageren op projecten in de openbare ruimte.

3.7.1 Wat gaat de gemeente ervoor doen?

Doelstelling 1: Samenwerking

- Opstellen van een format voor de startnotitie in samenspraak met de griffie.
- Startnotitie gebruiken bij de 12 raadsbrede thema's.

Doelstelling 2: Gemeenschappelijke regelingen

- In overleg treden met andere steden en in gemeenschappelijke regelingen over de invulling van de wijziging in de wet gemeenschappelijke regelingen
- Invulling voorstellen aan de Raad

Doelstelling 3: Regio en partnerschappen

- Starten met concrete invulling geven aan de lobbyagenda.
- Conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland focus aanbrengen op de inzet van Gouda in de verschillende bestuurlijke tafels.

Doelstelling 4: Ruimte voor burgerinitiatieven

- Nieuwe evenementenvoorschriften voor Goudasfalt, en totstandbrengen Bestemmingsplan voor het terrein.
- Continueren GoudApot en bezien mogelijkheden voor verbreding doelstellingen

3.7.2 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Regio Midden-Holland (RMH)

Om de regio Midden-Holland, met Gouda als schakel, economisch aantrekkelijk te houden, bouwen we voort op het werk van de afgelopen periode. We investeren in een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat door onder meer samen te werken op:

- Verbeteren van bereikbaarheid door samenwerking voor de ontwikkeling van station Gouweknoop en inzetten op duurzame mobiliteit Fiets, OV en over de weg.
- Verdere ontwikkeling van Campus Gouda en de Triple Helix innovatieprojecten.
- Samenwerking in het sociaal domein om versnippering van het zorgaanbod tegen te gaan en meer regionale samenhang in beleid en uitvoering te creëren.
- Invulling geven aan het Nationale Klimaatakkoord.
- De onderlinge regionale afstemming van en inzet op woningbouwopgave, voor de toename van (betaalbare) woningen in de regio conform de Regionale Projectenlijst Wonen.
- Aanvaarding kwalitatieve bedrijventerreinen door GS.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de publieksleges ter dekking van de kosten voor de door burgerzaken diverse geleverde diensten.

3.7.3 Wat gaat het kosten?

3.7.3.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	33.966	34.074	34.165	33.446
Baten	-5.574	-5.574	-5.574	-5.574
Saldo van baten en lasten	28.392	28.500	28.591	27.872
Toevoegingen aan reserves (lasten)	557	557	557	557
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-664	-664	-664	-664
Gerealiseerd resultaat	28.285	28.392	28.484	27.764

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.3.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	26.053	26.056	26.160	26.161
Autonome en administratieve ontwikkeling	-3.382	-3.423	-3.681	-3.500
Bestuursakkoord	5.329	5.474	5.719	4.819
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	285	285	285	285
Totaal	28.285	28.392	28.484	27.764

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
0.1 Bestuur	5.815	5.809	6.006	5.507
0.2 Burgerzaken	1.134	1.134	1.134	1.134
0.4 Overhead	21.442	21.557	21.450	21.231
Totaal	28.392	28.500	28.591	27.872

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.7.4 Overhead

3.7.4.1 Inleiding

Het BBV schrijft voor dat in het programmaplan een overzicht van de overhead wordt opgenomen. Doordat de overhead in een apart overzicht verantwoord wordt, ontstaat beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten en het halen van haar doelstellingen. Het idee is dat de begroting transparanter wordt en dat de raad beter kan sturen op de kosten van overhead. Daarnaast kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Deze kosten worden verantwoord op het taakveld Overhead. De kosten van personeel (en goederen en diensten) in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Vanwege administratief technische redenen heeft de gemeente ervoor gekozen de overhead in de programmabegroting onderdeel uit te laten maken van programma 7 Bestuur en organisatie.

3.7.4.2 Toelichting op de overhead

Voorbeelden van kosten die tot de overhead worden gerekend zijn de salarislasten van leidinggevenden en van medewerkers van de afdeling financiën. Ook de exploitatielasten van het Huis van de Stad maken deel uit van de overhead.

Om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, worden de overheadkosten centraal begroot. Voorheen werden deze kosten verdeeld over de programma's en niet apart inzichtelijk gemaakt.

Het saldo van de overheadkosten (inclusief het bedrag dat is toegerekend aan externe kostendragers) komt in 2023 uit op € 21,4 miljoen en is daarmee 6,61% van de totale lasten (inclusief reserves) van de begroting.

Voor het specificeren van de overheadkosten hanteert de gemeente Gouda een indeling in elf onderdelen.

Onderdeel	Toelichting
Directie	Kosten van de directieleden en de bijbehorende management ondersteuning.
Primair proces	Loonkosten van het personeel die niet direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend, zoals alle leidinggevenden in het primaire proces en ondersteuning in het primaire proces (managementassistentes en administratieve medewerkers).
Bestuursondersteuning en Communicatie	Kosten die worden ingezet ten behoeve van de interne en externe communicatie en de bestuursondersteuning.
Concernstaf	Kosten die gemaakt worden ten behoeve van interne controle en advies.
Informatisering en Automatisering	Kosten die gemaakt worden voor het aanschaffen van hardware- en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerk beheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Ook vallen hier de telefoonkosten, de kopieerkosten en de kosten van DIV onder. Hiervoor zijn alle automatisering en ICT kosten doorgelopen en indien van toepassing direct toegerekend aan een taakveld. De overgebleven kosten zijn verantwoord onder overhead.
HRM	Kosten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer, zoals de salariskosten van de HRM-medewerkers, de kosten van het personeelssysteem, concern brede opleidingskosten en trainingen, werving en selectie, arbodienst, OR, detachering en kosten organisatieontwikkeling.
Huisvesting	Kapitaallasten en onderhoud die betrekking hebben op het Huis van de Stad, alsmede waterverbruik, energiekosten, schoonmaakkosten, beveiliging en het onderhoud binnen het Huis van de Stad.
Facilitaire zaken	Kosten die betrekking hebben op het callcentrum, catering/ kantine, en portokosten.
Financiën	Kosten voor het voeren van de administratie, de planning- en controlfunctie en adviesfunctie op het gebied van financiën, treasury en fiscale zaken.
Inkoop	Kosten die worden gemaakt t.b.v. inkoop, waaronder ondersteuning aanbestedingen, ontwikkelen contractenbank en contractmanagement en de verzekeringen.
Juridische Zaken	Kosten die betrekking hebben op juridische zaken, zoals juridische advieskosten, proceskosten en schadevergoeding.

Toerekening overhead aan heffingen en tarieven

Doordat de overhead sinds de BBV-wijziging op een apart overzicht wordt verantwoord en niet worden doorbelast aan de producten in het primaire proces, ontstaat een beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten binnen de programma's. Dit betekent niet dat de overhead buiten beschouwing wordt gelaten bij de berekening van de heffingen en tarieven. Deze wordt namelijk extracomptabel (buiten de boekhouding om) berekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. De toegerekende overhead aan de heffingen en tarieven maken onderdeel uit van de in dit onderdeel gepresenteerde kosten van overhead.

3.7.4.3 Specificatie overhead

De specificatie van de lasten en baten van overhead leidt tot de volgende overzichten.

Exploitatie - Lasten (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beheer Openbare Ruimte	123	274	274	124
Bestuurs- en Managementondersteuning	1.594	1.664	1.594	1.594
Centraal Juridische Afdeling	654	654	649	649
Concernstaf	646	647	647	647
Cultuur, Vastgoed en Ontwikkeling	2.625	2.625	2.624	2.624
Directie Algemeen	956	756	556	206
Directie Maatschappelijke Ontwikkeling	140	140	140	140
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling	168	168	168	168
Facilitaire Zaken	2.633	2.632	2.631	2.629
Financiën	955	1.004	1.127	1.127
Griffie	0	0	0	0
Human Resource Management	2.653	2.654	2.654	2.654
Informatievoorziening en Automatisering	8.678	8.660	8.648	8.956
Inkomen	0	0	0	0
Maatschappelijk Beleid	170	170	170	170
Opgroeien en Start Arbeidsmarkt	124	124	124	124
Programmaorganisatie Control en Info Sociaal Domein	0	0	0	0
Projecten Openbare Ruimte	138	139	139	139
Regionale Dienstverlening Sociaal Domein	1.280	1.280	1.280	1.280
Rekenkamer	0	0	0	0
Ruimtelijk Beleid en Advies	167	261	316	316
Services	1.539	1.546	1.550	1.550
Stadstoezicht	137	137	137	137
Veiligheid en Wijken	230	221	221	221
Werk en Financiën	159	159	159	133
Werk en Participatie	0	0	0	0
Zorg en Ondersteuning	162	133	133	133
Totaal	25.933	26.047	25.941	25.721

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Verdeling van de baten van de overhead over de afdelingen

Exploitatie - Baten (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beheer Openbare Ruimte	0	0	0	0
Bestuurs- en Managementondersteuning	0	0	0	0
Centraal Juridische Afdeling	-28	-28	-28	-28
Concernstaf	0	0	0	0
Cultuur, Vastgoed en Ontwikkeling	-174	-174	-174	-174
Directie Algemeen	0	0	0	0
Directie Maatschappelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
Facilitaire Zaken	-546	-546	-546	-546
Financiën	0	0	0	0
Griffie	0	0	0	0
Human Resource Management	0	0	0	0
Informatievoorziening en Automatisering	-2.925	-2.925	-2.925	-2.925
Inkomen	0	0	0	0
Maatschappelijk Beleid	-18	-18	-18	-18
Opgroeien en Start Arbeidsmarkt	0	0	0	0
Programmaorganisatie Control en Info Sociaal Domein	0	0	0	0
Projecten Openbare Ruimte	0	0	0	0
Regionale Dienstverlening Sociaal Domein	-799	-799	-799	-799
Rekenkamer	0	0	0	0
Ruimtelijk Beleid en Advies	0	0	0	0
Services	0	0	0	0
Stadstoezicht	0	0	0	0
Veiligheid en Wijken	0	0	0	0
Werk en Financiën	0	0	0	0
Werk en Participatie	0	0	0	0
Zorg en Ondersteuning	0	0	0	0
Totaal	-4.490	-4.490	-4.490	-4.490

(+ = nadeel/last | - = voordeel / baat)

3.7.4.4 Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moeten worden opgenomen in de begroting. Deze indicator drukt de totale overheadkosten uit in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Totale overheadkosten (programma totaal)	25.933	26.047	25.941	25.721
Baten overhead (programma totaal)	-4.490	-4.490	-4.490	-4.490
Totale overhead	21.442	21.557	21.450	21.231
Totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	324.194	310.021	312.654	310.827
Berekend overheadpercentage	6,61%	6,95%	6,86%	6,83%

(+ = nadeel/last | - = voordeel / baat)

3.8 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Lasten x € 1.000

3.911

Baten x € 1.000

-215.813

Percentage van totale uitgaven

1%

Waar staat dit programma voor?

In de zeven programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, algemene belastingen, financiering, onvoorziene uitgaven, stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze onderdelen komen aan bod in dit programma.

3.8.1 Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Voorbeelden zijn de uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van gemeentelijke belastingen (zoals OZB, precariobelasting). Binnen de algemene dekkingsmiddelen wordt geen directe koppeling gelegd tussen middelen en doelstellingen. Daarom bevat dit onderdeel van de begroting geen overzicht met indicatoren.

De toelichting is opgebouwd aan de hand van de diverse taakvelden die binnen dit onderdeel worden verantwoord. In lijn met voorgaande jaren worden de volgende algemene dekkingsmiddelen onderscheiden:

- financiering/treasury;
- lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is;
- uitkering(en) uit het gemeentefonds;
- overige baten en lasten.

3.8.2 Toelichting op financiering

Treasury

Op het taakveld treasury worden het renteresultaat en het resultaat op deelnemingen verantwoord.

Het renteresultaat wordt ook wel aangeduid als het saldo van de financieringsfunctie. Dit geeft het saldo weer tussen enerzijds:

- de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken kortlopende middelen zoals kasgeld en middelen in rekening-courant en
- de ontvangen rente (baten) over de uitzettingen, zoals deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen en anderzijds de rente die wordt doorberekend aan de producten, de investeringen en de grondexploitaties.

Het resultaat op deelnemingen bestaat uit ontvangen dividend van aandelen BNG. Cyclus en Oasen keren geen dividend uit. Naast dividend worden op deze post ook de ontvangen garantiepremies op verstrekte borgstellingen verantwoord.

Tot slot worden de kapitaallasten (rentelasten) voor deelnemingen in het aandelenkapitaal van de Bank Nederlandse Gemeenten, Cyclus N.V. en Oasen hier verantwoord.

Per saldo resteert een voordelig resultaat op het taakveld treasury van ongeveer € 2,5 miljoen in 2023. In de daaropvolgende jaren loopt dit voordelig resultaat wat op met de aantekening dat het rentepercentage waartegen mag worden doorberekend aan producten, investeringen en grondexploitaties op grond van regelgeving wellicht op enig moment moet worden verlaagd. Hierdoor zal het resultaat op taakveld treasury lager worden. Indien dit zich voordoet heeft dit weinig tot geen begrotingsconsequenties omdat dan de producten, de investeringen en de grondexploitaties minder rente doorbelast krijgen.

3.8.3 Toelichting op algemene dekkingsmiddelen

Mutaties reserves

De bij dit onderdeel geraamde onttrekkingen zijn grotendeels een gevolg van de besluitvorming over de aanwending van de reserve sociaal domein en de algemene reserve.

Resultaat van de rekening (baten/lasten)

Dit taakveld toont in feite het begrotingssaldo, na alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Het begrotingssaldo kent het volgende meerjarige verloop.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo	-2.613	-5.778	-11.437	-814

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Het saldo wordt administratief technisch in de jaren 2023 - 2026 toegevoegd aan de algemene reserve.

Onroerende zaakbelasting (woningen en niet-woningen)

De OZB is een belasting die gemeenten mogen heffen over woningen en niet-woningen. De OZB maakt onderdeel uit van de groep lokale heffingen (rioolheffing, OZB, afvalstoffenheffing, leges, parkeeropbrengsten, precariobelasting, hondenbelasting, havengelden, staangelden, marktgelden en toeristenbelasting) en genereert voor de gemeente Gouda binnen de lokale heffingen de op een na hoogste belastingopbrengst. De OZB kan worden gesplitst in een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De aanslagen OZB worden berekend op basis van de waarde van de onroerende zaken. Deze waardering dient de gemeente uit te voeren op grond van de [Wet waardering onroerende zaken](#).

Het tarief voor de heffing van de OZB wordt jaarlijks gewijzigd. De aanslag OZB wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van de Wet WOZ wordt vastgesteld. Voor het jaar 2023 worden de onroerende zaken gewaardeerd naar waardepeildatum 1 januari 2022.

Aan de lastenkant worden kosten geraamd voor het innen van de opgelegde belastingen, de zogenaamde perceptiekosten. Feitelijk zijn dit alle personele en materiële kosten die verband houden met de oplegging, inning, afhandeling van bezwaarschriften en de kosten van de uitvoering van de Wet WOZ.

Parkeerbelastingen

Tot dit taakveld behoren de heffing en invordering van parkeerbelasting, de opbrengsten van parkeerfaciliteiten en de opbrengsten uit boetes. In Gouda zorgen met name het betaalde straatparkeren rondom de binnenstad en de stationsparkeergarage voor jaarlijkse inkomsten.

Overige belastingen

Tot dit taakveld behoren overige gemeentelijke belastingen, zoals de precariobelasting en de hondenbelasting.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De (algemene) uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald op basis van objectieve maatstaven zoals bijvoorbeeld het aantal inwoners, het aantal woonruimten en andere sociale en fysieke kenmerken van de gemeente. Naast de algemene uitkering komen uit het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen, integratie-uitkeringen en suppletie-uitkeringen, die allemaal hun eigen specifieke basis hebben.

De hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds voor de periode 2023-2026 is gebaseerd op informatie uit de meicirculaire gemeentefonds 2022. In deze meicirculaire is ook de nieuwe verdeling van het gemeentefonds verwerkt. De raad heeft de verwerking van deze circulaire vastgesteld via een apart raadsbesluit op 4 juli 2022.

De uitkomsten van de septembercirculaire 2022 worden verwerkt in het raadsvoorstel van de programmabegroting 2023 - 2026.

Overige baten en lasten

Binnen dit taakveld presenteert de gemeente de algemene lasten en baten, de post onvoorziene uitgaven algemeen en de stelposten voor nog toe te wijzen middelen. Binnen dit taakveld staan ook de loonkosten voor bovenformatief personeel dat niet meer aan het werk is en de lasten en baten van gedetacheerd personeel.

Onvoorziene uitgaven

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is opgenomen. Er zijn geen voorschriften, of normen, over de omvang hiervan. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang hij nodig acht. De raming voor 2023 bedraagt € 151.000. Dit is het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen, dat onder voorwaarden (onvoorziene, onvermijdbaar, onuitstelbaar) kan worden aangewend. De hoogte van de onvoorziene uitgaven is trouwens niet bedoeld om omvangrijke afwijkingen binnen de begroting op te vangen. Daarvoor dient de beschikbare weerstandscapaciteit.

Stelposten

Stelposten zijn posten die wel in de begroting zijn meegenomen voor het algemeen beeld, maar nog niet zijn uitgewerkt of ingevuld. Dit omdat nog niet bekend is hoe de verdeling precies plaatsvindt. Het is wenselijk zo min mogelijk met stelposten te werken.

Binnen de begroting van Gouda zijn de volgende stelposten verwerkt:

- Stelposten loon- en prijscompensatie: De inkomsten uit het gemeentefonds worden weergegeven in zogenaamde lopende prijzen. Dat betekent dat rekening is gehouden met de verwachte toekomstige cumulatieve loon- en prijsstijgingen. De loon- en prijsgevoelige budgetten in de Goudse begroting zijn in 2023 verhoogd met de 3,3% voor loongevoelige budgetten en 2,3% voor prijsgevoelige budgetten.
- Stelpost uitbreiding Westergouwe: Op basis van eerdere ramingen van de gevolgen van de bouwactiviteiten in Westergouwe voor de opbrengsten OZB en de uitkering uit het gemeentefonds is ook een (stel)post opgenomen ter dekking van hogere lasten voor de gemeente.
- Stelpost taakmutaties uitkering gemeentefonds: De taakmutaties die genoemd worden in circulaire van het gemeentefonds worden in afwachting van nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing geraamd op een afzonderlijke post in de begroting. Voor 2023 en verder kunnen nog middelen worden bestemd met betrekking tot onder andere de nieuwe wetten "Wet inburgering" en "Wet open overheid" en ook voor "antidiscriminatievoorziening" en prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg.
- Stelpost Winterplan: Dit betreft een stelpost voor onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door de stijgende energiekosten financieel ernstig in de problemen komen.
- Stelpost onderuitputting kapitaallasten: dit betreft een stelpost voor de onderuitputting van kapitaallasten in verband met verwachte de verwachte stijging van investeringskosten.

Alle bedragen in onderstaande tabel zijn positief. Dat betekent dat de middelen beschikbaar zijn voor besteding.

Stelposten

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stelposten loon- en prijscompensatie	759	4.652	8.890	12.680
Stelpost uitbreiding Westergouwe	404	393	380	380
Stelpost taakmutaties uitkering gemeentefonds	1.074	1.070	749	764
Stelpost winterplan	2.276	1.776	276	276
Stelpost onderuitputting kapitaallasten	250	250	250	250
Totaal	4.763	8.140	10.545	14.350

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Vennootschapsbelasting

Overheden vallen onder de vennootschapsbelastingplicht. Over de winst die zij met ondernemingsactiviteiten hebben behaald, moeten zij vennootschapsbelasting betalen.

De gemeente Gouda verwacht op basis van de huidige inzichten dat de activiteiten Straatparkeren, Parkeergarage, reclame en bedrijfsafval door de ondernemerspoort gaan:

- voor het Straatparkeren kan een vrijstelling worden toegepast, waardoor geen VPB-druk ontstaat;
- voor de overige activiteiten geldt geen vrijstelling en is de geraamde vennootschapsbelasting € 157.000 voor 2023 en € 475.500 voor de periode 2024-2026.

Deze bedragen worden respectievelijk € 176.500 voor 2023 en € 534.000 voor de periode 2024-2026 als de kabinetsplannen goedgekeurd worden om het lage tarief in de Vpb van 15 procent te laten gelden voor de eerste € 200.000 winst in plaats van voor de eerste € 395.000 nu.

3.8.4 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de onroerendezaakbelastingen, de hondenbelasting, en de precariobelasting als algemeen dekkingsmiddel.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

BNG stuurt actief op het vergroten van hun maatschappelijke impact. BNG benoemt hiertoe vijf belangrijke doelstellingen waaraan het wil bijdragen: duurzame steden en gemeenschappen, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, betaalbare en duurzame energie, klimaatactie.

Oasen

Oasen is het drinkwaterbedrijf van Midden Holland; de inwoners van de gemeente Gouda en de bedrijven in Gouda zijn de afnemers. Kernactiviteiten van Oasen zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater.

De uitvoering van de taken van Oasen heeft geen directe link met programmadoelstellingen van de gemeente. Er is uiteraard wel sprake van een algemeen belang van goed en betrouwbaar drinkwater.

3.8.5 Wat gaat het opleveren?

3.8.5.1 Overzicht lasten en baten

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Lasten	3.911	6.410	8.254	11.652
Baten	-215.813	-222.448	-231.589	-222.897
Saldo van baten en lasten	-211.902	-216.038	-223.335	-211.245
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	200	200
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-211.902	-216.038	-223.135	-211.045

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.8.5.2 Overzicht mutaties

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties binnen dit programma weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Startbegroting	-211.637	-214.808	-220.431	-209.552
Autonome en administratieve ontwikkeling	-3.018	-3.335	-3.282	-1.962
Bestuursakkoord	0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	2.753	2.105	578	468
Totaal	-211.902	-216.038	-223.135	-211.045

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

3.8.5.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit onderdeel van de begroting. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakvelden (bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
0.5 Treasury	-2.450	-3.196	-3.756	-4.087
0.61 OZB woningen	-8.697	-8.921	-9.158	-9.357
0.62 OZB niet-woningen	-8.485	-8.703	-8.933	-9.126
0.63 Parkeerbelasting	-3.782	-3.782	-3.781	-3.781
0.64 Belastingen overig	-451	-463	-477	-488
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-193.145	-199.349	-208.023	-198.930
0.8 Overige baten en lasten	4.746	8.144	10.559	14.364
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	363	233	234	160
Totaal	-211.902	-216.038	-223.335	-211.245

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

4 Beleidsbegroting: paragrafen

4.1 Lokale heffingen

4.1.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

Heffingssoorten

Er is onderscheid tussen belastingen, rechten en bestemmingsheffingen.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengst van de gemeentelijke belastingen gaan naar de algemene middelen.
- Rechten zijn vergoedingen voor kosten die verband houden met een individuele dienst, zoals het verstrekken van een vergunning. De opbrengst mag niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn.
- Bestemmingsheffingen zijn vergoedingen die een gemeente vraagt voor het beschikbaar stellen/onderhouden van een collectieve voorziening. De opbrengst mag niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn.

Lokale heffingen Gouda

Gouda kent de volgende lokale heffingen.

- Belastingen: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting en precariobelasting.
- Rechten: Leges, marktgelden, havengelden, staangelden.
- (Bestemmings)heffingen: rioolheffing, afvalstoffenheffing, reinigingsrechten.

Deze paragraaf geeft informatie over het beleid en de ontwikkeling van de tarieven van de diverse lokale heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners en bedrijven. Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de kostendekking van de leges en diverse gemeentelijke heffingen; de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De consequenties van het beleid voor de belastingverordeningen worden nader uitgewerkt in het belastingvoorstel dat in de raadsvergadering van december wordt behandeld.

De Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland verzorgt voor Gouda de heffing en de invordering van de lokale belastingen en heffingen. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in onze gemeente. Meer informatie over de BSGR is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen en op de website van de BSGR. (<https://www.bsgr.nl/>)

Met ingang van 1 januari 2023 verzorgt de Coöperatie ParkeerService U.A. de naheffingsaanslagen van de parkeerbelastingen. Dit was tot en met 2022 ondergebracht bij de BSGR. Meer informatie over de Coöperatie ParkeerService U.A. vindt u op de website van Parkeerservice (<https://www.parkeerservice.nl/>)

4.1.2 Beleid en belangrijkste wijzigingen in 2023

Algemeen

De uitgangspunten voor de tarieven zijn gebaseerd op het Coalitieakkoord 2022-2026. Het streven is om de OZB met niet meer te laten stijgen dan het inflatiepercentage. Daarnaast is het streven om alle huishoudens ervan te laten profiteren als de lokale lasten worden verlaagd.

Tariefontwikkeling

In de kaderbrief 2023 is aangegeven dat de lokale woonlasten en de belastingen/heffingen voor het jaar 2023 worden geïndexeerd op basis van verwachte prijsontwikkeling. De prijsontwikkeling is conform de meicirculaire 2022. Bij het bepalen van de opbrengsten 2023 is daarom rekening gehouden met een inflatiepercentage van 2,3%. (In 2022 betrof dit percentage 1,4%). Als gevolg van de stijging van de kosten voor het inzamelen van afval dient het tarief voor afvalstoffenheffing naast het inflatiepercentage van 2,3% te worden opgehoogd. Het vaste tarief afvalstoffenheffing wordt daarom opgehoogd met € 75,55.

Woonlasten (lokale lastendruk)

De woonlasten bestaan uit de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De woonlasten worden berekend voor een eigenaar of huurder van een woning die de woning bewoont met meerdere personen.

In 2023 stijgen de woonlasten voor de eigenaar-gebruiker van een woning met een WOZ-waarde van € 276.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2022) met 8,77%. De woonlasten voor de huurder stijgen in 2023 met 14,4%. Deze stijgingen worden veroorzaakt door de hoge kosten voor afvalinzameling. Een ophoging van het vaste tarief voor de afvalstoffenheffing is daardoor noodzakelijk.

De stijging van de woonlasten ten opzichte van 2022 geeft een vertekend beeld. In de begroting 2022 is namelijk aangegeven dat de tarieven voor afvalstoffenheffing al verhoogd diende te worden als gevolg van de kostenstijgingen voor

het inzamelen van afval. Tijdens de begrotingsraad in november 2021 is een amendement aangenomen waardoor een beroep kon worden gedaan op de algemene reserve. Een verhoging van de tarieven kon daardoor eenmalig uitblijven. In vergelijking met de oorspronkelijke begroting stijgen de woonlasten voor de eigenaar-gebruiker van een woning met een WOZ-waarde van € 276.000) met 6,01%. De woonlasten voor de huurder stijgen in 2023 dan met 9,08%.

4.1.3 Beleidsuitgangspunten gemeentelijke heffingen in 2023

Onroerende zaakbelastingen

Onroerende zaakbelastingen worden betaald door eigenaren en/of gebruikers van onroerende zaken zoals woningen, bedrijfspanden en grond. De opbrengsten van de OZB gaan naar de algemene middelen.

De opbrengst van de OZB wordt opgehoogd met het inflatiepercentage van 2,3%. Dit is de indexatie 'prijsoverheidsconsumptie' zoals aangegeven in de meicirculaire 2022. Wat de verhoging van de OZB opbrengst betekent voor de hoogte van de belastingtarieven is onder andere afhankelijk van de waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen.

De heffingsmaatstaf van de onroerende zaakbelastingen is de WOZ-waarde van de woning/niet-woning. Er wordt belasting geheven naar een percentage van deze vastgestelde WOZ-waarde. De WOZ-waarde wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Zodra de nieuwe WOZ-waarden voor 2023 (peildatum 1-1-2022) bekend zijn, zal bij het tarievvoorstel Belastingverordening (na vaststelling van de begroting) het definitieve belastingtarief hierop worden aangepast.

Voor de objecten die de gemiddelde waardeontwikkeling volgen zal de aanslag OZB 2023 dus met ongeveer 2,3% stijgen.

Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing is een heffing voor huishoudens waar de gemeente de plicht heeft om huisvuil op te halen. Met de opbrengst wordt de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval bekostigd. Het tarief voor afvalstoffenheffing bestaat per huishouden uit een vast tarief (voor 2023 bepaald op € 347,55) en een variabel tarief. Het variabele deel van de afvalstoffenheffing 2023 is afhankelijk van het aantal maal door huishoudens aangeboden restafval in 2022. Het tarief is € 1,50 per 60 liter restafval. Het aanvragen van kwijschelding is mogelijk. Tevens is er, evenals de voorgaande jaren, een mogelijkheid tot vrijstelling indien als gevolg van een medische aandoening sprake is van extra veel afval. Bij de vaststelling van de Verordening Reinigingsheffingen 2023 (raadsbehandeling in december 2022) worden de definitieve tarieven 2023 vastgesteld.

Reinigingsrecht is een heffing voor bedrijven die hun afval bij het huishoudelijk afval mogen aanbieden. Bedrijven mogen afval aanbieden dat qua samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Het tarief betreft een tarief per aanbieding. Kwijschelding is niet mogelijk.

De reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) worden bepaald op basis van actuele berekeningen van kosten en opbrengsten met als uitgangspunt kostendekkende tarieven. De kosten voor afvalinzameling zijn hoog en zullen ook de komende jaren stijgen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door prijsstijgingen bij Cyclus (een onderneming die het afval inzamelt voor Gouda), een verlaging van de vergoeding voor ingezameld afval, omgekeerd inzamelen (restafval wordt niet aan huis ingezameld, maar wordt door de bewoner zelf weggebracht naar een ondergrondse vuilcontainer), en overdragen van ondergrondse containers van eigen beheer naar Cyclus. In 2022 kon een stijging van het tarief voor afvalstoffenheffing éénmalig uitblijven doordat een beroep is gedaan op de algemene middelen. In 2023 is een tariefsverhoging (naast de ophoging met het inflatiepercentage) noodzakelijk. Doordat bepaalde kosten (bijv; opruimen zwerfvuil, kosten reinigingsinspectie) met ingang van 2023 niet meer ten laste worden gelegd van de afvalstoffenheffing is de stijging van het tarief beperkt tot € 75,55. Het tarief voor 2023 is € 392,55 (vast tarief 347,55 + 30x1,50 variabel tarief)

Rioolheffingen

Rioolheffing is een heffing voor huishoudens en bedrijven die water direct of indirect op de gemeentelijke riolering afvoeren. Rioolheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten worden dan ook alleen gebruikt om de kosten te dekken die samenhangen met de wettelijke zorgplicht die de gemeente heeft voor de afvoer van afvalwater, de afvoer van regenwater en het beheer van het grondwaterpeil.

De heffing bestaat uit 2 soorten; een eigenaren- en een gebruikersdeel. Eigenaren betalen een vast bedrag per perceel. Gebruikers betalen een bedrag op basis van het aantal kubieke meters water dat vanuit een perceel wordt afgevoerd. Het gebruikersdeel wordt vermeerderd indien meer dan 400m³ water vanuit een perceel wordt afgevoerd.

De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023. De rioolheffing voor 2023 wordt vervolgens bepaald op basis van actuele berekeningen baten en lasten. In 2021 konden de tarieven met € 17,30 worden verlaagd en in 2022 zijn de tarieven ten opzichte van 2021 niet opgehoogd. In 2022 wordt het eigenarentarief en het gebruikerstarief slechts opgehoogd met het inflatiepercentage (2,3%).

Het GRP wordt eens in de 5 jaar opgesteld. In 2023 worden de werkzaamheden opgestart voor het opstellen van het GRP 2024-2028

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor alle week- en dagmarkten in de gemeente. Er zijn tarieven voor een vaste standplaats en een dagplaats. Deze tarieven zijn gedifferentieerd naar een tarief voor de zaterdagmarkt en een tarief voor de dinsdag, woensdag of donderdagmarkt. Belastingplichtigen betalen een bedrag op basis van de plaats (m²) die wordt ingenomen. De opbrengsten van deze belasting worden onder andere ingezet voor het onderhoud van de markt, daarbij valt te denken aan het reinigen van het marktterrein, dagelijks toezicht op de markt door de marktmeester en energie- en watervoorzieningen.

De tarieven van de marktgelden worden opgehoogd met het inflatiepercentage van 2,3%.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een belasting voor uitbaters van overnachtingsmogelijkheden zoals hotels en bed & breakfast. Er wordt een bedrag per persoon, per overnachting betaald. De opbrengsten van deze belasting worden ingezet voor stadsmarketing en toerisme. Ondernemers ontvangen aan het begin van het jaar een voorlopige aanslag. Deze mag in maandelijkse termijnen worden betaald. De definitieve aanslag volgt na afloop van het belastingjaar.

De tarieven worden opgehoogd met het inflatiepercentage van 2,3%.

Conform het raadsbesluit van 30 juni 2021 is sinds 1 januari 2022 de registratieplicht voor toeristische verhuur van toepassing. Met de invoering van deze registratieplicht kan een verhuurder niet langer vrijblijvend via bijvoorbeeld een digitaal platform zijn woning voor toeristisch gebruik aanbieden. Door invoering van een registratieplicht krijgt de gemeente dit in beeld. Dat is van belang om te kunnen beoordelen of het niet te veel druk op de woningmarkt geeft, om (brand)veiligheidseisen te kunnen handhaven en om toeristenbelasting te innen.

Precariobelasting

Precariobelasting is een belasting voor personen of bedrijven die voorwerpen hebben onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voorwerpen waarvoor de gemeente Gouda precariobelasting heft zijn onder andere bouwmaterialen, terrassen, en winkeluitstallingen. De opbrengsten van deze belasting gaan naar de algemene middelen.

De tarieven worden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,3%.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een belasting voor houders van honden. Het te betalen bedrag is afhankelijk van het aantal honden. De opbrengsten gaan in de algemene middelen. Een deel van de opbrengst wordt gebruikt als vergoeding voor het beschikbaar stellen van collectieve voorzieningen voor honden (zoals onderhoud van uitrenplekken en het beschikbaar stellen van hondenpoepzakjes). Voor belastingjaar 2023 wordt het tarief verhoogd met het inflatiepercentage van 2,3%.

Havengelden

Havengelden worden betaald voor vaartuigen die in gemeentewater aanleggen of verblijven. Het te betalen bedrag is afhankelijk van de duur van het verblijf en de lengte (in strekkende meters) van het vaartuig. De opbrengsten van havengelden worden onder andere gebruikt voor het onderhoud van aanlegsteigers en voorzieningen ten behoeve van de recreatievaart.

De tarieven van de havengelden worden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,3%.

Staangelden

Staangeld wordt opgelegd aan de hoofdbewoner van een woonwagen voor het hebben van een standplaats voor een woonwagen. Het te betalen bedrag is afhankelijk van de oppervlakte van de staanplaats.

De staangelden worden verhoogd met het percentage van de maximale jaarlijkse huurverhoging voor woonwagenstandplaatsen van 2,3%. (bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/woning-huren/vraag-en-antwoord/maximale-huurverhoging-2022>)

Leges

Leges zijn vergoedingen voor een product die bij de gemeente wordt aangevraagd of voor een dienst die door de gemeente op verzoek wordt uitgevoerd.

In algemene zin worden de legestarieven verhoogd met het inflatiepercentage van 2,3%. Waarschijnlijk zullen enkele nieuwe belastbare feiten worden opgenomen c.q. bestaande belastbare feiten worden gewijzigd in relatie tot onder meer gewijzigde regelgeving. Enkele tarieven worden aangepast om een betere aansluiting te krijgen tussen tijdsbesteding van de behandeling van de aanvraag en de hoogte van het tarief. Verder zijn gemeentes gebonden aan de door de rijksoverheid vastgestelde maximumtarieven.

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen treden (mogelijk) op 1 januari 2023 in werking. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden gemeenten bevoegd gezag over de bodem. Verschillende taken worden

van de provincie overgedragen naar gemeente. Dat heeft juridische en financiële gevolgen. Het heeft dus ook gevolgen voor de legesverordening; bepaalde leges mogen niet meer worden geheven, en er mogen nieuwe tarieven worden geheven. De raad kan er bijvoorbeeld voor kiezen om milieuleges te gaan heffen. Tijdens de raad van 15 juni 2022 is besloten om deze milieuleges te gaan heffen en één en ander te verwerken in de legesverordening van 2023. De belastingverordening 2023 wordt in de raadsvergadering van december 2022 aangeboden.

Bij het opmaken van de nieuwe legesverordening 2023 wordt rekening gehouden met de vernieuwde model verordening leges die de VNG speciaal heeft opgesteld in verband met de inwerkingtreding van de omgevingswet.

De legesinkomsten voor bouwvergunningen zullen als gevolg van de inwerkingtreding van de Wkb teruglopen. Daarom zijn deze opbrengsten ten opzichte van 2022 naar beneden bijgesteld. Ook rond de decentralisatie van bodemtaken hangen nog financiële onzekerheden.

15 juni 2022 is er door de raad besloten om de huisvestingsverordening aan te passen en daarmee de opkoopbescherming in te voeren. In de belastingverordening van 2023 wordt een tarief opgenomen voor de aanvraag voor een verhuurvergunning opkoopbescherming.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelasting wordt betaald voor het parkeren van een voertuig op plaatsen die door het college zijn aangewezen als betaald parkeerplaatsen. Tevens wordt parkeerbelasting geheven voor het verlenen van een parkeervergunning. De opbrengsten gaan in de algemene middelen.

Het kostenelement dat gemeenten in rekening mogen brengen bij de naheffingsaanslag parkeerbelasting voor 2023 is aangepast aan de consumentenprijsindex en mag met € 6,40 worden verhoogd. De kosten van de naheffingsaanslag komen daarmee op € 72,90.

Met ingang van 1 januari 2023 worden de naheffingsaanslagen opgelegd door de coöperatie ParkeerService U.A en niet meer door de BSGR. Er kunnen financiële en efficiency voordelen worden behaald als de parkeertaken zoveel mogelijk door één (externe) partij worden uitgevoerd.

Sinds 1 april 2022 maakt Gouda gebruik van de scanauto van Parkeerservice. Het handhaven op foutparkeren wordt hiermee eenvoudiger. De opbrengst naheffingsaanslagen wordt mogelijk ook hoger. Het is nog niet te zeggen in hoeverre de opbrengst zal stijgen. Als gevolg van de scanauto zullen ook meer mensen bereid zijn parkeergeld te betalen wat minder naheffingsaanslagen oplevert.

4.1.4 Overzichten

In deze paragraaf staan de volgende overzichten:

1. overzicht lokale heffingen;
2. overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder.

1. Overzicht lokale heffingen

In het onderstaande overzicht staan de geraamde opbrengsten voor 2023.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1.000)	Geraamde opbrengst 2023	Geraamde kwijtschelding 2023	Geraamde opbrengst 2022	Tarieven 2023
Belastingen en heffingen				
OZB-eigenaren woningen	8.946	2	8.742	0,0963%
OZB-eigenaren niet-woningen	5.143	0	5.011	0,3534%
OZB-gebruikers niet-woningen	3.577		3.486	0,2818%
Afvalstoffenheffing	13.001	976	10.506	392,55
Rioolheffing eigenaren	9.416		9.419	258,50
Rioolheffing gebruikers	9.498	719	9.501	253,10
Totaal Belastingen en heffingen	49.582	1.696	46.664	
Overige belastingen				
Hondenbelasting	276		269	80,95
Parkeerbelasting	3.801		4.036	div
Toeristenbelasting	149		145	0
Precariobelasting	225		219	div
Totaal overige belastingen	4.451	0	4.669	
Rechten				
Leges burgerzaken	1.010		1.007	div
Leges bouwvergunningen	1.903		2.283	div
Leges milieuvergunningen	48			div
Leges overig	163		160	div
Marktgeden	130		127	div
Havengelden	111		108	div
Staangelden	73		71	div
Reinigingsrechten	25		25	div
Totaal rechten	3.462	0	3.781	
Totaal Lokale heffingen	57.495	1.696	55.114	

De geraamde opbrengsten zijn bruto-opbrengsten zonder aftrek van geraamde kwijtscheldingen.

De OZB-tarieven zijn nog gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2021 en moeten dus nog worden gecorrigeerd op basis van de hertaxatie met peildatum 1 januari 2022.

De OZB-tarieven van een niet-woning zijn inclusief een opslag van 7% ten behoeve van het Ondernemersfonds Gouda. Het OFG ontvangt jaarlijks een subsidie van 7% van de OZB-inkomsten van niet-woningen van twee jaar daarvoor. In de begroting 2023 is voor deze subsidie een bedrag van € 542.607,94 opgenomen.

De afvalstoffenheffing is de som van het vaste tarief (€ 347,55) en het variabele tarief op basis van gemiddeld 30 aanbiedingen van 60 liter restafval á € 1,50 (€ 45,00). De geraamde opbrengst afvalstoffenheffing is exclusief de reinigingsrechten bedrijven.

2. Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder

In onderstaande tabel is de lastendruk in Gouda in het jaar 2023 voor zowel een eigenaar-gebruiker als een huurder aangegeven. Ter vergelijking zijn de cijfers van 2022 toegevoegd. Zoals gebruikelijk in het woonlastenoverzicht worden hierbij de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen betrokken. Verder is als uitgangspunt genomen een meerpersoonshuishouden.

Voor de berekening van de OZB 2023 is uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 276.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2022). De gemiddelde WOZ-waarde voor 2021 is € 245.000. Deze gemiddelde

WOZ-waarde is gebruikt voor de berekening van de OZB 2022. Voor het bepalen van het tarief voor afvalstoffenheffing is uitgegaan van het vaste tarief vermeerderd met 30 aanbiedingen van 60 liter zakken.

De tarieven voor afvalstoffenheffing zijn na de begrotingsraad van 2022 éénmalig verlaagd. De stijging van de woonlasten geven ten opzichte van de begroting 2022 na wijziging wellicht een vertekend beeld. Daarom zijn onderstaand 2 overzichten opgenomen. Eén overzicht waarbij de oorspronkelijke begroting 2022 wordt vergeleken met de begroting 2023 en één overzicht waarbij de begroting 2022 na wijziging wordt vergeleken met de begroting 2023.

Opbrengstsoort (bedragen x € 1)	2023		2022		verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
OZB eigenaar	242,86		237,40		2,30%	
Afvalstoffenheffing	392,55	392,55	344,50	344,50	13,95%	13,95%
Rioolheffing eigenaar	258,50		252,70		2,30%	
Rioolheffing gebruiker	253,10	253,10	247,40	247,40	2,30%	2,30%
Totaal	1.147,01	645,65	1.082,00	591,90	6,01%	9,08%

Opbrengstsoort (bedragen x € 1)	2023		2022 na amendement		verschil in %	
	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder	eigenaar/ gebruiker	huurder
OZB eigenaar	242,86		237,40		2,30%	
Afvalstoffenheffing	392,55	392,55	317,00	317,00	23,83%	23,83%
Rioolheffing eigenaar	258,50		252,70		2,30%	
Rioolheffing gebruiker	253,10	253,10	247,40	247,40	2,30%	2,30%
Totaal	1.147,01	645,65	1.054,50	564,40	8,77%	14,40%

kwijtschelding

Personen met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. In Gouda is kwijtschelding mogelijk voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerende zaakbelastingen. Voor het variabele tarief afvalstoffenheffing is een maximale kwijtschelding van € 75,00 mogelijk.

In de praktijk komt kwijtschelding vooral voor bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De kwijtscheldingsnorm is 100%.

4.1.5 Kostenonderbouwing tarieven

De gemeente Gouda hanteert bij de vaststelling van de tarieven voor 2023 een kostendeckende tarifiering als uitgangspunt.

Onderstaand zijn de kostprijsonderbouwingen van de tarieven voor leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor 2023 weergegeven.

Kostenonderbouwing legestarieven uit legesverordening

De kostendeckendheid van de leges is in 2021 nader onderzocht en geheel geactualiseerd. Hiervoor is gebruik gemaakt van kostendeckendheid.nl. Een webapplicatie die door een groot aantal gemeenten (meer dan 100) wordt gebruikt. In samenwerking met kostendeckendheid.nl en de diverse deelnemende gemeenten wordt de komende jaren meer onderzoek verricht naar de kostendeckendheid van de leges. Het doel is een hogere kwaliteit van de legesproducten (snellere dienstverlening), meer transparantie en lagere kosten.

Titel 1 Algemene dienstverlening

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
1.1 Burgerlijke stand	104	85	81,61%
1.2 Reisdocumenten en NL ID-kaart	288	281	97,25%
1.3 Rijbewijzen	171	165	96,18%
1.4 Verstrekking Basisreg Personen	50	34	68,25%
1.5 Overige Publiekszaken	34	24	72,06%
1.7 Gemeentearchief	0	0	0,00%
1.9 Geluidshinder	0	0	0,00%
1.11 Huisvestingswet	16	0	0,00%
1.13 Verkeer en Vervoer	95	38	39,78%

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
1.14 Leegstandswet	0	0	61,64%
1.16 Kansspelen	0	0	83,29%
1.17 vervallen	0	0	0,00%
1.18 Diversen	3	1	45,99%
Totaal titel 1	762	628	82,44%

Titel2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
2.1 Begripsomschrijving	0	0	0,00%
2.2 Vooroverleg / beoordeling conceptaanvraag	40	43	108,16%
2.3 Omgevingsvergunning	2.630	1.908	72,53%
2.4 Vermindering	0	-3	0,00%
2.5 Teruggaaf	0	-0,3	0,00%
2.6 Intrekking Omgevingsvergunning	0	0	0,00%
2.7 Wijziging omgverg agv wijz project	2	1	64,90%
2.8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	0	0	0,00%
2.9 Omgevingsvergunningen uit de verordening fysieke leefomgeving	51	40	78,53%
2.10 In deze titel niet benoemde beschikking	3	5	140,72%
Totaal titel 2	2.726	1.993	73,13%

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Legesverordening (bedragen x € 1.000)	Totale lasten	Totale baten	Kosten-dekking
3.1 Horeca	28	31	108,36%
3.2 Organiseren evenementen of markten	75	28	37,11%
3.3 Prostitutiebedrijven	1	1	81,59%
3.4 Winkeltijdenwet	0	0	0,00%
3.5 vergunning ter bescherming van het ondernemersklimaat	0	0	0,00%
3.6. in deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	0	0,00%
Totaal titel 3	104	59	56,95%

Recapitulatie

Titel (bedragen x € 1.000)	Lasten taakvelden	Totale lasten	Kosten-dekking
Titel 1	762	628	82,44%
Titel 2	2.726	1.993	73,13%
Titel 3	104	59	56,95%
Totale tarieventabel	3.592	2.681	74,63%

Voor de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de 'Handreiking kostentoerekening leges en tarieven' (opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse zaken) en van het kostenmodel van de VNG. Er mogen alleen kosten worden toegerekend die direct met de dienstverlening samenhangen. Alle directe lasten die op de betreffende taakvelden staan worden betrokken in de berekening. Het gaat hierbij om de taakvelden Burgerzaken, Openbare orde en veiligheid, Parkeren, Openbaar groen en (openlucht) recreatie, Milieubeheer en Wonen en bouwen. Directe kosten zijn bijvoorbeeld; kosten voor afdrachten van rijksleges voor rijbewijzen en reisdocumenten, inzet van de medewerkers van de Omgevingsdienst, perceptiekosten (kosten heffen en invorderen) maar ook automatiseringskosten en uren van medewerkers die direct kunnen worden toegerekend aan de betreffende producten.

In de kolom opbrengsten staan de leges inkomsten van de betreffende dienstverlening. Wanneer de opbrengsten worden afgezet tegen de kosten resulteert de kostendekkendheid. Een kostendekkendheid van minder dan 100% betekent dat de geraamde lasten hoger zijn dan de geraamde baten.

In de tabel is per heffing de mate van kostendekkendheid voor het begrotingsjaar aangegeven. Het is van belang dat de totale legesverordening de 100% kostendekkingsnorm niet overschrijdt. De maximale kostendekkendheid van 100% geldt

dus niet per tarief. Door kruissubsidiëring binnen titels van de legesverordening is het mogelijk om de 'winst' van bepaalde legesproducten te gebruiken om het 'verlies' op andere producten te dekken.

Uit de tabel blijkt dat de geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten van de verordening. Dit geldt ook wanneer de drie titels in de legesverordening individueel worden bekeken.

Titel I is voor 82% kostendekkend. Er is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk worden veroorzaakt door de paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte.

Titel II is voor 73% kostendekkend.

Titel III is voor slechts 56% kostendekkend. Het betreft echter een klein onderdeel van de legesverordening. De kostendekking voor evenementvergunningen is laag. Vanwege de maatschappelijke betekenis ervan is dit bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing 2023

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023
Kosten taakveld afval	10.520
Inkomsten excl. heffingen	713
Netto kosten	9.806
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	0
Kwijtschelding	976
Compensabele BTW	2.244
Totaal kosten	13.026
Opbrengst afvalstoffenheffing	13.026
Dekking	100,0%

Uitgangspunt bij de bepaling van de hoogte van de afvalstoffenheffing 2023 is 100% kostendekking. Alle kosten die op het taakveld Afval staan, worden betrokken bij de berekening van de heffing. Het betreft hier zowel de kosten van afvalinzameling als van afvalverwerking. Daarnaast worden de kapitaallasten van reeds uitgevoerde investeringen (bijvoorbeeld ondergrondse containers) en de kosten van de kwijtscheldingen afvalstoffenheffing meegenomen.

Kostenonderbouwing rioolheffing 2023

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023
Kosten taakveld riolering	15.230
Inkomsten excl. heffingen	0
Netto kosten	15.230
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	0
Kwijtschelding	719
Compensabele BTW	2.965
Totaal kosten	18.915
Opbrengst rioolheffing	18.915
Dekking	100,0%

Voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing worden alle lasten verzameld die op het taakveld Riolering staan. Bij Riolering realiseert de gemeente 100% kostendekking. Grote kostencomponent binnen Riolering zijn de kapitaallasten van de historische investeringen (rioolvervanging). Daarnaast vormen de kosten van dagelijks- en groot onderhoud ook een belangrijke kostencomponent. Kwijtscheldingen van het opgelegde gebruikersdeel van de rioolheffing worden betrokken in de kosten van Riool.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van risico's en daarmee inzicht in de financiële weerbaarheid van de gemeente. In de kern gaat het om de vraag in welke mate de gemeente in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Deze paragraaf geeft aanvullend de stand van zaken van een zestal financiële kengetallen: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgesteld volgens het BBV, de nota risicomangement en weerstandsvermogen en de nota reserves en voorzieningen. Daarnaast is gebruik gemaakt van de inzichten die vanuit het ministerie van BZK worden aangereikt (Financiële Regelgeving en Toezicht Decentrale Overheden).

4.2.2 Belangrijkste conclusies

Gemeente Gouda hanteert de volgende financiële uitgangspunten:

- een gezonde weerstandsratio (voldoende reserves)
- een stabiele schuldpositie
- een sluitende meerjarige programmabegroting

De weerstandsratio is 2,0 en kwalificeert als "ruim voldoende". De ratio moet minimaal in een bandbreedte van ≥ 1 en $\leq 1,4$ bevinden. De gemeente beschikt dus over ruim voldoende middelen om onverwachte tegenvallers op te vangen.

De hoge schuldpositie is de afgelopen jaren sterk afgebouwd. Met een hoge schuldpositie is de gemeente relatief kwetsbaarder voor rentestijgingen dan gemeenten met een lagere schuldpositie. De netto schuldquote van de gemeente Gouda zal eind 2023 ongeveer 84% zijn en de jaren daarna oplopen naar ongeveer 100% eind 2026. De waarden liggen ruim onder de signaalwaarde van de VNG van 130%.

De structurele exploitatieruimte laat zien dat vanaf 2024 de structurele lasten (waaronder die samenhangend zijn met de schuldenlast van de gemeente (rente en aflossing)), meerjarig volledig worden gedekt door structurele baten.

4.2.3 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

4.2.3.1 Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om financiële risico's (niet begrote kosten of tegenvallende opbrengsten) op te vangen. Dit is de som van de algemene reserve, de reserve sociaal domein en het saldo van mutaties in de exploitatiesfeer, voor zover dit saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve of de reserve sociaal domein. De reserve sociaal domein wordt in 2022 afgebouwd naar nul.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling meerjarig weergegeven. Aangezien het niet zeker is dat de begrote resultaten ook daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden en aangezien de bestemming van het rekeningresultaat voorbehouden is aan de gemeenteraad, kan het beschikbaar weerstandsvermogen wijzigen als gevolg van het daadwerkelijk gerealiseerde resultaat en van besluitvorming in de gemeenteraad.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023 t/m 2e berap 2022	2024	2025	2026
Algemene reserve per (31/12)	32.537	35.151	41.129	52.765
Begrotingsresultaten (31/12)	2.613	5.778	11.437	814
Beschikbaar weerstandsvermogen per (31/12)	35.151	40.929	52.565	53.579

Dit leidt tot een beschikbaar weerstandsvermogen van € 35.151.000 in 2023. In de oorspronkelijke meerjarenraming waren al mutaties in de algemene reserve en in de reserve sociaal domein opgenomen. Deze zijn eveneens in de bovenstaande tabel opgenomen per jaar, opdat een meer zuiver beeld van de ontwikkeling van het beschikbaar vermogen wordt weergegeven. Daarnaast zijn de mutaties die worden voorgesteld in deze programmabegroting meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een beschikbaar weerstandsvermogen van € 53.579.000 in 2026

4.2.3.2 Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen is een optelsom van alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen. Voor het berekenen van het benodigd weerstandsvermogen maakt de gemeente Gouda een onderscheid tussen risico's verbonden aan grondexploitaties en overige risico's. De risico's verbonden aan grondexploitaties worden gekwantificeerd met behulp van de IFLO methode. Daarbij wordt een risico-opslag van 10% gehanteerd met betrekking tot de boekwaarden, de toekomstige opbrengsten en de toekomstige kosten. De overige risico's (going concern) worden gekwantificeerd met behulp van een Monte Carlo simulatie.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste risico's toegelicht. De risico's zijn gekwantificeerd, waarbij een inschatting is gemaakt van de kans dat de gebeurtenis zou kunnen optreden en de maximaal financiële impact. Belangrijk is dat hier sprake is van inschattingen en de uitkomsten van een kansberekening. De werkelijke uitkomsten zullen hier hoogstwaarschijnlijk in alle gevallen van afwijken.

Risico categorie	Sub aanduiding	Toelichting
Grondexploitaties		
Bouwplannen en projecten	Westergouwe	In 2021 is het Masterplan Westergouwe opgesteld. Inmiddels is Westergouwe-II vrijwel afgerond. In het vervolg hierop is gestart met de uitvoering van Westergouwe-III. In deze fase worden in totaal circa 900 woningen gebouwd met maatschappelijke voorzieningen. De risico's van Westergouwe I en II zijn beperkt. Risico's betreffen alleen de derde fase: onzekerheid over kosten en opbrengsten. Voor fase IV e.v. lopen archeologische onderzoeken die van invloed zijn op het project.
	Spoorzone	Het risico is beperkt. In het gebied liggen twee bouwrijpe kavels: Op de kavel tussen Rabobank en Cinema Gouda start in het 4e kwartaal 2022 de bouw van 156 sociale huurwoningen. Voor de tweede kavel zal eind 2022 het bestemmingsplan voor de hotelkavel in procedure worden gebracht. De start van de bouw is voorzien in het jaar 2023.
	Materiele vaste activa	Gouda bezit een voorraad potentiële bouwgronden langs de spoorzone en rondom Westergouwe die in de toekomst geschikt zijn voor bebouwing. Deze gronden worden gefaseerd in exploitatie genomen. De omvang van de ontwikkellocatie en daadwerkelijke bestemming volgt de actuele marktvraag. De percelen langs de spoorzone hebben een kantoorbestemming. De vraag naar nieuwbouwwoningen is momenteel groot. De VON prijzen van woningen stijgen – helaas stijgen ook de bouwkosten. Dit kan in combinatie met de beperkte bouwcapaciteit de grondwaardes onder druk zetten. De waarde van toekomstige bouwgronden hangt samen met het gekozen bouwprogramma. Ambities en aanvullende eisen bepalen de daadwerkelijke grondprijzen. Dergelijke eisen zijn grotendeels gemeentelijke keuzes. Marktrisico's zijn moeilijker te beïnvloeden – wel kan door de gekozen fasering en kleinschalige deelgebieden snel worden ingespeeld op veranderingen in de vraag.

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
Frauderisico	<p>Fraude is het bevoordelen van jezelf of een ander middels opzettelijk wederrechtelijk handelen. Bepalend voor fraude zijn dus de elementen bevoordeling en opzettelijke strijdigheid met wet- en regelgeving. Iedere organisatie loopt het risico om slachtoffer te worden van fraude. Om tegen dit risico te wapenen worden beheersmaatregelen getroffen. Desondanks is het risico op fraude niet uit te sluiten. Het frauderisico bestaat uit drie elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • incentive/druk: er is een druk ontstaan voor een individu of een organisatie om te gaan frauderen. • gelegenheid: onvoldoende beheersmaatregelen in de organisatie kunnen zorgen dat het voor een persoon of een organisatie (onderdeel) mogelijk is om te frauderen; • houding/rechtvaardiging: de frauderende persoon of organisatie moet het voor zichzelf kunnen rechtvaardigen dat het plaatsvindt <p>Het risico op fraude is niet verzekerd en is daarom opgenomen in de weerstandsparagraaf.</p>	Risk & Compliance / Control	10%	1.000.000
Niet voldoen aan privacy Wetgeving (AVG)	<p>Gemeenten verwerken voor de uitvoering van hun taken persoonsgegevens. Op grond van de Algemene Verordening Persoonsgegevens zijn gemeenten ertoe gehouden om zorgvuldige verwerking van deze gegevens aantoonbaar te waarborgen. De nieuwe wetgeving is stevig, onder andere door het stellen van hoge boetes. Daarnaast zijn de inhoudelijke eisen streng, zoals het aanstellen van een data protection officer, het uitvoeren van risico-analyses, zogenoemde privacy impact assessments (PIA's) en het hebben van een actueel verwerkingenregister. Het risico blijft altijd aanwezig dat persoonsgegevens onzorgvuldig worden verwerkt, waaruit datalekken kunnen ontstaan. Dit kan leiden tot financiële schade, zoals opgelegde boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens. Ook kunnen datalekken of</p>	AVG-Privacy	10%	3.000.000

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	incidenten betrokkenen ernstig schaden en kan imagoschade ontstaan voor de organisatie als een lek of incident bijvoorbeeld in de media veel aandacht krijgt.			
Verzakkingen woonwagenclocaties	Risico is dat de gemeente extra kosten moet maken om verzakkingen van de woonwagenclocaties tegen te gaan. Aantal van de woonwagenclocaties in eigendom van de gemeente hebben te maken met verzakkingen. Als verhuurder zijn wij verantwoordelijk voor een goede woonplek en dus ook een goed ondergrond. Om verzakkingen tegen te gaan worden betonplaten geplaatst. Kosten hiervan zijn circa €100.000 per plek. De gemeente heeft vier woonwagenclocaties in bezit. Met name de locaties aan de Tiendweg en de Goudkade zijn het meest urgent. De investeringsmiddelen zijn mogelijk niet toereikend.	Beheer Openbare Ruimte	70%	400.000
Meerkosten viaduct Noothoven van Goorstraat	Verwachte meerkosten op gereserveerd budget (2,8 mln.) De verwachting is dat de daadwerkelijke investeringskosten hoger zijn dan geraamd. Hogere materiaal kosten, indexering, overspannen markt, extra werkzaamheden.	Beheer Openbare Ruimte	80%	1.000.000
Stijgende Materiaalkosten en krapte op de markt	Risico dat prijzen omhoog gaan voor aanbestedingen. Veel materialen worden schaarser (en duurder) en veel aanbieders zitten vaak vol. Hier speelt ook de onzekerheid van de situatie in Oekraïne en de stijgende energieprijzen. Prijzen gaan dan omhoog voor nieuwe beheeraanbestedingen en projectaanbestedingen.	Beheer Openbare Ruimte	80%	800.000
Gladheidsbestrijding	Het risico op een extreme winter. Extra kosten voor de gemeente doordat er meer gladheidsbestrijding moet worden uitgevoerd.	Beheer Openbare Ruimte	40%	150.000
Stormschade	Het risico van zeer zware stormen wat extra kosten voor de gemeente betekent. Zoals het ruimen van bomen en vorstschade.	Beheer Openbare Ruimte	70%	75.000
Brandblusleiding Spoorzone	Een speciale brandblusleiding in de Spoorzone is speciaal aangelegd om te kunnen bouwen langs het spoor. Onderzoek wordt uitgevoerd of onderhoud nodig is aan deze leiding. Er is geen rekening gehouden met dit onderhoud. Daarmee het risico van onvoorziene kosten.	Beheer Openbare Ruimte	70%	400.000
Baggerkosten Oostpolder	De gemeente is aangeschreven door het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard voor het voldoen aan de onderhoudsverplichting om de sloten die in beheer zijn bij de gemeente op diepte houden. Deze kosten zijn niet begroot omdat de sloten eens per 10-15 jaar gebaggerd dienen te worden en niet in openbaar gebied liggen maar wel eigendom zijn van de gemeente. Er wordt onderzoek uitgevoerd naar de hiermee gemoeide kosten. Voorafgaand aan de baggerwerkzaamheden dient ook onderzoek naar niet gesprongen explosieven (NGE's) uitgevoerd te worden.	Beheer Openbare Ruimte	80%	400.000
Uitstel Omgevingswet	Risico is dat de omgevingswet mogelijk opnieuw wordt uitgesteld, maar vanuit de landelijke politiek lijkt wel daadwerkelijk gekoerst te op de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. In 2022 zijn nog middelen uit de bestemmingsreserve Omgevingswet beschikbaar voor het opstellen van het Omgevingsplan. Ook voor 2023 zijn in die reserve middelen beschikbaar. Bij de 1e en/of 2e Burap 2023 zal gerapporteerd worden indien zich budgetafwijkingen op de post Omgevingswet voordoen. Vanuit een rijksbijdrage septembercirculaire 2022 kan dekking voor eventuele afwijkingen gevonden worden. Ook de Wet Kwaliteitsborging Bouw die 1 januari 2023 in werking treedt brengt risico's met zich mee.	Ruimtelijk Beleid	70%	400.000
Verbonden Partijen	Verbonden partijen zijn gemeentelijke samenwerkingsverbanden of deelnemingen die gevormd zijn om bepaalde taken bijvoorbeeld efficiënter uit te voeren. De gemeente Gouda heeft in de rechtspersonen bestuurlijke invloed en/of financiële belangen. De gemeentelijke bijdrage van Gouda aan de verbonden partijen bedroeg in 2021 € 40,3 miljoen. Bij samenwerkingsverbanden kunnen risico's ontstaan door: Uittredingen van deelnemers, het verminderen van bijdragen aan regelingen door de overheid, daling van reserves waardoor tekorten binnen de verbonden partij niet meer opgevangen kunnen worden. Andere marktisen. Daarnaast kennen we ook het risico dat de gemeentelijke indexering geen gelijke tred houdt met de CAO ontwikkelingen van gemeenschappelijke regelingen.	Verbonden partij/ subsidie	50%	1.000.000
Specifieke Uitkeringen (SiSa)	De gemeente ontvangt allerlei specifieke uitkeringen welke verantwoord dienen te worden via de systematiek van Single Information Single Audit (SISA). Indien de verantwoording niet of onvoldoende invulling krijgt, loopt de gemeente het risico dat de uitkering niet als een rechtmatige besteding wordt aangemerkt en terugbetaald moet worden. Naast het risico van	Control	5%	1.800.000

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	terugbetaling, bestaat er een financieel risico als gevolg van extra werkzaamheden door de accountant en/of ambtelijke inzet. Het aantal SiSa regelingen is 31 met een totale omzet is € 46.150.500.			
Vorderingen op personen/ bedrijven zijn niet te innen	Het toepassen van bestuursdwang (artikel 5.3.1 Awb) is een van de handhavingsinstrumenten die gemeenten hebben tegen overtredingen van de wet en illegale situaties. Het risico bestaat dat de dwangsom vervolgens niet geïnd kan worden. Dit geldt ook voor andere vorderingen die de gemeente heeft op personen of bedrijven.	Financiën	30%	700.000
Aansprakelijkheid en nadeelcompensatie	Niet of onvoldoende nakomen van contractuele afspraken en toezeggingen, onzorgvuldig handelen of onjuiste toepassing van regelgeving kan ertoe leiden dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld voor schade. Deze schade kan ontstaan in het openbaar gebied (letselschade, materiële schade, evenementen etc.). Meestal door handelen/nalaten gemeente (onterecht weigeren/verlenen vergunning, werken in de openbare ruimte). Het gaat hierbij om grotere schades die niet worden gedekt door de verzekering (contractuele aansprakelijkheid) of boven de dekking uitgaan. De gemeente kan ook aansprakelijk worden gesteld voor schade als gevolg van op zichzelf rechtmatig handelen, bv. door werkzaamheden in het openbaar gebied doordat winkels en of bedrijven moeilijk bereikbaar zijn (gederfde winst). De drempel om in aanmerking te komen voor nadeelcompensatie is relatief hoog zodat de kans van optreden laag wordt ingeschat en het risico niet wordt meegenomen in het berekenen van de weerstandscapaciteit.	Bestuur & Management	30%	1.000.000
Extra uitgaven voor opvang Oekraïense vluchtelingen	Vluchtelingen uit Oekraïne die naar Nederland reizen, worden ook in Gouda opgevangen. Voor de noodopvang van Oekraïense vluchtelingen is de voormalig Blokkerlocatie omgezet tot appartementencomplex. Met de opvang gaan veel kosten gepaard. Huisvestingskosten maar ook veel ambtelijke capaciteit. Het Rijk heeft aangegeven de gemaakte kosten te vergoeden. Risico is dat de vergoeding niet toereikend is om alle kosten te dekken. Naarmate de crisis langer aanhoudt kan dit leiden tot een grotere toestroom van vluchtelingen.	Openbare Orde en Veiligheid	40%	1.000.000
Rampen en crises	Dit risico is de verzameling van alle veiligheidsrisico's: overstromingen, ordeverstoringen, treinongevallen, terrorisme. Hieronder worden per categorie de belangrijkste risico's genoemd. Natuur & Milieu: - Overstromingen (omdat Gouda een laaggelegen gebied is en aan een grote rivier ligt) - Extreme weersomstandigheden (droogte, extreme neerslag, windhozen) Voorzieningen: - Verstoring gasvoorziening - Verstoring elektriciteitsvoorziening - Verstoring drinkwatervoorziening Gebouwde omgeving: - Grote branden - Instorting Vervoer - Spoorvervoerincidenten (vervoer gevaarlijke stoffen) - Wegvervoerincidenten Gezondheid: - Pandemie Publieke veiligheid: - Extreem geweld - Verstoring openbare orde	Openbare Orde en Veiligheid	15%	3.000.000
Geheugen van Gouda	Het Geheugen van Gouda is een groots opgezet programma waarbij een centraal organisatiegeheugen wordt opgezet met een focus op zaakgericht werken en centrale opslag van documenten. Belangrijkste risico's zijn: De capaciteit/ bemensing van het programma. Digivaardigheid van de organisatie, risico dat niet alle medewerkers mee kunnen of willen. Samenhang/ afhankelijkheden met andere programma's (bijv. omgevingswet, sociaal domein). Verantwoordelijkheid/ eigenaarschap van	ICT	50%	250.000

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	het management, bij overdracht van de taken naar de lijn. Afhankelijkheid van leveranciers met vertragingen als gevolg.			
Bedrijfscontinuïteit	Bedrijfscontinuïteit is gericht op het waarborgen van de voortgang van bedrijfsprocessen naar aanleiding van een incident, ramp of calamiteit. Dit zijn traditionele rampen, zoals natuurrampen, brand en diefstal. Zo kan bijvoorbeeld langdurige stroomuitval de continuïteit van de dienstverlening in gevaar brengen. Daarnaast zijn er nieuwe bedreigingen voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Dit zijn criminaliteit, fysiek en cyber terrorisme, bestuurlijke crisis, sabotage, diefstal of verlies van informatie en lekken. Ongeacht de aard en oorzaak van de verstoring of crisis kunnen de gevolgen grote impact hebben en voor de organisatie desastreus van aard zijn.	Facilair	30%	1.500.000
Open einde regeling WMO	De Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) is een open-einde regelingen en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget voor het betreffende jaar niet toereikend is (bijvoorbeeld door demografische ontwikkelingen). WMO doet de gemeente zelf. Voor de voorzieningen WMO is een abonnementstarief ingevoerd. Door het invoeren van een abonnementstarief voor Wmo-voorzieningen worden minder eigen bijdragen ontvangen en extra kosten gemaakt door de mogelijke toenemende vraag naar Wmo- maatwerkvoorzieningen. Invoering van het abonnementstarief kan een aanzuigende werking hebben.	WMO	30%	250.000
Informatieveiligheid	Cybercrime is een vorm van digitale criminaliteit waarbij internetcriminelen inbreken op bijvoorbeeld een computer, telefoon of het complete netwerk van een organisatie. ICT is bij deze vorm van criminaliteit het doel én het middel. 'Malware', 'ransomware' en 'phishing' zijn de meest voorkomende vormen van cybercriminaliteit. Cybercriminelen gebruiken daarvoor onder meer computervirussen of kwaadaardige en schadelijke software. Bij ransomware worden bestanden ontoegankelijk gemaakt totdat het slachtoffer betaalt. Dit soort aanvallen worden steeds groter en vernuftiger, waarbij bedrijven en organisaties bewust worden aangevallen. Dit kan leiden tot langere uitval van ICT systeem of zelfs financiële schade door het betalen van losgeld. Informatieveiligheid staat en valt met het gedrag van de medewerkers van de gemeente. Een organisatie kan nog zoveel technische maatregelen hebben genomen, onbewust onveilig gedrag van de medewerkers kan veel schade opleveren, denk hierbij aan het niet herkennen van phishing mails, het niet melden van incidenten waar wel adequaat op gereageerd dient te worden om schade tegen te gaan, kwijtraken van dossiers door het meenemen van informatie buiten de beveiligde zone.	ICT	30%	1.000.000
Toename beroep op borgstellingen en garanties	Gemeenten staan borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van organisaties zoals culturele instellingen, voetbalclubs, bibliotheek, etc. Als een partij niet kan voldoen aan de verplichting jegens de bank dan zal de bank de gemeente aanspreken de betalingsverplichting over te nemen of de schuld over te nemen bij een faillissement (afhankelijk van de gevestigde zekerheden). Borgstellingen met het hoogste risicoprofiel zijn de Schouwburg en de Cheese Experience. Er is een 80% borgstelling verstrekt aan de Stichting Schouwburgcomplex voor de bij de ABNAMRO opgenomen financiering van de Cinema. In beginsel zouden wij door de ABN aangesproken kunnen worden tot het voldoen van de 80% van de rente- en aflossingsverplichtingen. Indien dat gebeurt ontstaat een vordering van Gouda op de Schouwburg met daarbij de vraag of deze vordering ooit zal kunnen worden voldaan. Indien als gevolg van de tegenvallende inkomende geldstromen de Cheese Experience niet aan de rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen zouden wij door de kredietverstrekker (BNG) aangesproken kunnen worden deze verplichting over te nemen. Indien dat gebeurt ontstaat een vordering van Gouda op de Cheese Experience met daarbij de vraag of deze vordering ooit zal kunnen worden voldaan.	Treasury	25%	3.000.000
Borgstelling via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en WSW-borgstellingen voor woningcorporaties	Dit risico betreft aan particulieren en aan woningcorporaties verstrekte geldleningen waarvoor waarborgfondsen optreden als borg; de gemeente fungeert als achtervang (als secundaire of tertiaire zekerheid). De gemeente zal pas op deze borgstellingen worden aangesproken als het garantievermogen van de waarborgfondsen onvoldoende is om de betalingsverplichtingen voor rente en aflossing van de gewaarborgde geldleningen over te nemen van de in gebreke blijvende instelling.	Treasury	5%	50.000

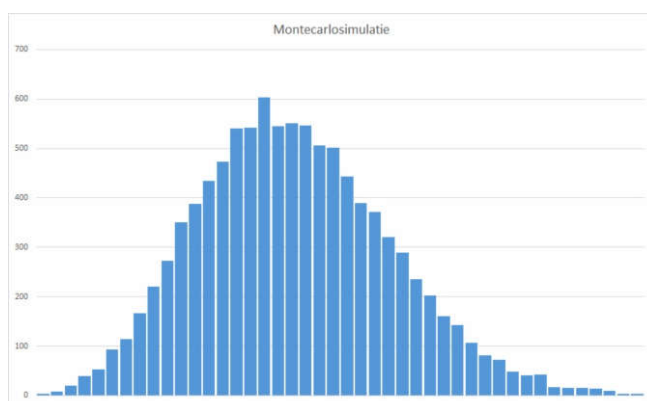
Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	De kans dat de gemeente op deze achtervangpositie wordt aangesproken, wordt zeer klein geacht. Indien dat toch gebeurt, zal de aanspraak eerst op basis van 50/50 worden verdeeld tussen Rijk en gemeenten waarna het deel dat aan de gemeenten wordt toebedeeld op basis van een bepaalde verdeelsleutel wordt omgeslagen naar de deelnemende gemeenten. Het eventueel voor Gouda resterende deel zal nooit meer zijn dan globaal 5% van het garantiebedrag en bestaan uit het verstrekken van een renteloze lening aan het betreffende waarborgfonds. Het eventuele netto verlies voor de gemeente bestaat derhalve uit derving van rentevergoeding op de verstrekte renteloze geldlening.			
Saldo financieringsfunctie valt lager uit dan begroot	Betreft het taakveld treasury: Volumerisico is het risico dat er een mismatch is tussen de werkelijke en de begrote financieringsbehoefte. Als het werkelijk investeringsniveau lager uitvalt dan ingeschat leidt dit tot een intern rentenadeel, doordat er minder doorbelast kan worden aan het betreffende project. Voor het onttrekken van geld, betaalt de gemeente een vergoeding (rente). De rente wordt vervolgens intern doorbelast aan het betreffende project of dienstonderdeel. Voor het doorbelasten wordt een omslagrente gehanteerd en gefixeerd in de begroting. Dit brengt financiële- en beheerstechnische risico's met zich mee. Het BBV schrijft voor op welke wijze de omslagrente moet worden berekend. Vanaf 2020 bedraagt deze 2,25 %.	Treasury	90%	100.000
Stijgende Rente	Het risico is dat de rente, die wij eventueel straks in toekomst moeten gaan betalen hoger gaat worden, dan waar in de (huidige) begroting 2021 - 2024 rekening mee gehouden is.	Financiën	30%	500.000
Lagere uitkeringen vanuit het Rijk	Tot en met 2025 bestaat het risico dat de inkomsten vanuit het Rijk lager uitvallen dan in de begroting is geraamd. Vanwege de normeringssystematiek in het gemeentefonds (trap-op-trap-af) werken lagere bestedingen op rijksniveau met vertraging door in de uitkering uit het gemeentefonds. Voor de gemeente is het bijna onmogelijk daar tijdig op in te spelen. Lagere inkomsten zorgen voor een tegenvaller in de begroting. Om deze tegenvallers op te vangen moeten andere inkomsten worden verhoogd of kosten worden verlaagd. Het kabinet heeft besloten om vanaf 2026 de trap-op-trap-af-systematiek te beëindigen en het accres van het Gemeentefonds vast te stellen op € 840 miljoen boven op de stand uit de Miljoenennota 2022. De inkomsten uit het gemeentefonds zullen vanaf dat jaar aanzienlijk lager uitvallen, maar het risico op lagere rijksuitkeringen neemt daardoor af. Hiermee samenhangend is het van belang om op te merken dat Rijk, IPO en VNG in een gezamenlijk proces werken aan een nieuwe financieringssysteem van de medeoverheden vanaf 2026. Ten tijde van het opstellen van de voorliggende begroting 2023 – 2026 is nog geen beeld van de mogelijke financiële effecten voor de gemeente.	Financiën	50%	2.500.000
Open einde regeling Jeugd	De Wet Jeugdzorg is een open-einde regelingen en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget voor het betreffende jaar niet toereikend is. Jeugd advisering wordt door de Sociaal Teams uitgevoerd. Er wordt met lokale en regionale partners samengewerkt, waarbij gemeente Gouda maatwerkvoorzieningen levert en optreedt op als financier. Extra groei , bovenop de geraamde groei, van de jeugdzorguitgaven blijft een risico. Als de zorgvraag hoger ligt dan geraamd is de gemeente wettelijk verplicht deze te leveren.	Jeugdzorg	70%	3.000.000
Open einde regeling Participatiewet (Pw-budget)	Het PW-budget (v/h WWB BUIG-budget) is voor de gemeente Gouda sinds 2011 onvoldoende gebleken om de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te betalen. Kenmerkend voor dit budget is dat deze een open einde regeling is. Vooraf is niet duidelijk hoe de bijstandsvraag zich zal ontwikkelen en in hoeverre het budget wordt overschreden. Gemeenten moeten een tekort op hun budget voor de Participatiewet zelf opvangen. Negatieve effecten objectief verdeelmodel (impact is groter agv cumulatie regelingen en niet beïnvloedbare indicatoren). Vangnetregeling: er blijft een eigen risico van 7,5% op het tekort; van 7,5%-12,5% is het risico 50% en bij een hoger tekort dan 12,5% wordt 100% gecompenseerd door het Rijk. Drie momenten van vaststelling budget door het Rijk: voorlopige budget, nader voorlopig budget en definitief budget.	Werk en inkomen	60%	500.000
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	De gemeente heeft de wettelijke taak scholen van adequate huisvesting te voorzien. Een deel van de schoolgebouwen is aan het eind van hun levensduur en voldoet zowel functioneel als technisch niet meer aan de eisen van deze tijd. Samen met de schoolbesturen en een extern	Onderwijs	80%	3.000.000

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	<p>adviesbureau is een integraal huisvestingsplan (IHP) opgeleverd voor de komende vijftien jaar. Op basis van gezamenlijke uitgangspunten en een quickscan van gebouwen zijn verschillende scenario's voor herschikking, nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen uitgewerkt.</p> <p>Het organiseren en bouwen van veel schoolgebouwen levert een aantal risico's op. Belangrijkste zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het risico dat kredieten onderwijshuisvesting overschreden worden en dat als gevolg daarvan de kapitaallasten voor de gemeente toenemen, eventueel in combinatie met een stijging van de schuldquote. • Het risico dat schoolbesturen (bijvoorbeeld door onvoorziene omstandigheden) tijdens de rit uitstappen en zich niet meer committeren aan het IHP. • Het risico dat de implementatie van het IHP vertraging oploopt als gevolg van onvoorziene omstandigheden. • Het risico dat de sturing en governance tekort schiet, waardoor de gemeente zijn grip op het programma verliest en het college en de raad niet meer tijdig kunnen bijsturen. • Het risico van stijgende bouw-, materiaal-, arbeid- en advieskosten 			
Onderhoud sportaccommodaties	Onderhoud van de sportaccommodaties is opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan. Het risico is dat het budget niet toereikend is. Terwijl het onderhoud wel uitgevoerd moet worden.	Vastgoed	60%	100.000
MO overig	Overige risico's in het sociaal domein;	Sociaal Domein	70%	1.000.000
Covid 19	Het is onzeker hoe de coronapandemie zich verder ontwikkelt en welke impact het virus zal hebben op de samenleving. Het Rijk heeft toegezegd dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan door de coronapandemie en heeft gemeenten reëel gecompenseerd voor alle extra uitgaven en misgelopen inkomsten. Sommige maatregelen die dan (opnieuw) genomen moeten worden vallen niet onder deze compensatie. Daarnaast is er nog het risico dat het virus zich op een dermate ernstige manier ontwikkelt dat het Rijk gemeenten niet meer reëel kan en/of wil compenseren, terwijl Gouda te maken krijgt met misgelopen inkomsten en extra uitgaven. Bij misgelopen inkomsten kan gedacht worden aan minder inkomsten uit de parkeerbelasting, toeristenbelasting en reclame-exploitatie; bij extra uitgaven aan en uitgaven aan handhaving, afvalinzameling en het ondersteunen van culturele instellingen, sportverenigingen en kwetsbare inwoners. De grootte van dit financieel nadeel zal afhangen van de ernst en de duur van het verloop van de pandemie, waarover nog veel onzeker is.	Covid19	60%	2.500.000
Inflatie	Door de onvoorspelbare inflatie kunnen de prijzen voor afgenomen diensten en producten hoger uitpakken dan verwacht, en meer dan de uitkering uit het Gemeentefonds meestijgt door de loon-prijnsindexatie.	Financiën	30%	1.000.000
Loonstijgingen	Op 1 januari treedt een nieuwe cao voor gemeenteambtenaren in werking. Door de hoge inflatie is er een kans op grote stijgingen in deze lonen. Dit wordt in 2023, 2024 en 2025 deels opgevangen door een hogere algemene uitkering van het Rijk, omdat deze in die jaren meeloopt met de uitgaven van het Rijk, die stijgen doordat de lonen ook bij het Rijk stijgen. Desondanks is er een risico dat de lonen bij gemeenten harder stijgen dan bij het Rijk en dat deze stijging van de algemene uitkering de extra kosten niet geheel opvangt.	Financiën	30%	800.000
Toenemende armoede	Door de hoge inflatie en stijgende energieprijzen neemt de koopkracht zeer stevig af en stijgt het aantal mensen en kinderen in armoede (op landelijk niveau van respectievelijk 5,7% van de mensen en 7,2% van de kinderen in 2021 naar 7,6% van de mensen en 9,5% van de kinderen in 2022). Deze toename van armoede kan leiden tot een behoorlijke stijging van het beroep op bepaalde gemeentelijke voorzieningen, zoals de bijstand, schuldhulpverlening en andere regelingen voor minima. Er is ook een financieel risico op meer vrijstellingen voor gemeentelijke belastingen en meer wanbetalingen.	Financiën	70%	600.000
Oninbaarheid huren, leges en belastingen	Als gevolg van de inflatie en stijgende energieprijzen is het risico aanwezig van oninbaarheid van huren als partijen niet meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Ook kan de oninbaarheid van leges en belastingen dan toenemen.	Financiën	40%	450.000
Cultuurinstellingen die in financiële nood komen	Een groot deel van de culturele sector heeft in 2020 en 2021 verliezen geleden als gevolg van de maatregelen rondom Covid-19. De financiële impact verschilt per organisatie. Gebleken is dat bijvoorbeeld de podia en tentoonstellingsorganisaties harder getroffen zijn, dan cultuureducatie. Door de sluiting, de beperkingen qua publieksaantallen en de extra kosten die de maatregelen met zich meebrengen, komen culturele organisaties, groot en klein, in de problemen door het wegvallen van en vermindering van inkomsten. Meerdere organisaties benaderen de gemeente voor	Financiën	40%	1.000.000

Risico categorie	Toelichting	Risicogebied	Kans	Maximale impact
Going concern				
	(financiële) steun. Door de inflatie, stijgende energieprijzen en/of nieuwe uitbraak pandemie is de verwachting dat het verdienmodel van de cultuursector structureel onder druk komt te staan. Dit kan effecten hebben op het subsidiebeleid.			

De toekomstige kasstromen bij grondexploitaties leveren per definitie risico's op. Opbrengsten kunnen tegenvallen, terwijl ook de kosten hoger kunnen uitvallen. Deze risico's kunnen worden gekwantificeerd, waarbij ervan uit wordt gegaan dat er een kans bestaat dat opbrengsten en kosten met 10% tegenvallen. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties komt dan uit op € 6.402.000.

De Monte Carlo simulatie die is uitgevoerd met betrekking tot de overige procesrisico's (going concern) levert een benodigd weerstandsvermogen op van € 11.295.000. Daarbij wordt het gebruikelijke zekerheidspercentage van 90% gehanteerd.

Het benodigd weerstandsvermogen voor 2023 en verder bedraagt dan bij het opmaken van deze begroting € 17.697.000.

4.2.3.3 Beoordeling ratio weerstandsvermogensontwikkeling weerstandscapaciteit

Door het beschikbaar weerstandsvermogen te delen door het benodigd weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen van de gemeente verkregen.

In onderstaand tabel is de ontwikkeling meerjarig weergegeven.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties	6.402	6.402	6.402	6.402
Benodigd weerstandsvermogen going concern	11.295	11.295	11.295	11.295
Benodigd weerstandsvermogen totaal	17.697	17.697	17.697	17.697

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2023 t/m 2e berap 2022	2024	2025	2026
Beschikbaar weerstandsvermogen	35.151	40.929	52.565	53.579
Benodigd weerstandsvermogen	17.697	17.697	17.697	17.697
Weerstandsratio	2,0	2,3	3,0	3,0

Aangezien de inschatting van het benodigd weerstandsvermogen een momentopname betreft, terwijl het beschikbare weerstandsvermogen meerjarig wordt berekend, rijst de vraag in hoeverre het juist is, om de ratio meerjarig weer te geven. Over een jaar zal het benodigd weerstandsvermogen immers lager zijn, omdat met name de grondexploitaties dan verder zijn gevorderd (met een navenante risicoreductie als gevolg). Overwogen kan worden om in komende begrotingen de ratio enkel voor het begrotingsjaar te presenteren, een werkwijze die in steeds meer gemeenten gevolgd wordt.

Door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen met de benodigde weerstandscapaciteit kan een kwalificatie worden gegeven over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit.

Hiervoor wordt onderstaande tabel gehanteerd.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om risico's op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit

Het beschikbaar weerstandsvermogen moet minimaal gelijk zijn aan het benodigd weerstandsvermogen om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich daadwerkelijk voordoen.

De weerstandsratio voor Gouda is 2,0. Dit betekent dat de gemeente Gouda ruim voldoende in staat is om risico's op te vangen.

4.2.4 Kengetallen

Het opnemen van financiële kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Ook geven de kengetallen meer inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. We relateren de normering zoveel mogelijk aan normen die door de VNG zijn voorgesteld.

In het BBV is bepaald dat gemeenten een basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de jaarrekening en begroting.

	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	GTK-richtlijn
Netto schuldquote	77,1%	100,5%	84,1%	89,2%	88,2%	100,0%	< 90% = minst risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	76,8%	100,0%	83,8%	88,8%	87,9%	99,8%	< 90% = minst risicovol
Solvabiliteitsratio	18,5%	11,4%	21,6%	22,6%	24,7%	23,8%	< 20% = meest risicovol
Structurele exploitatieruimte	2,6%	-0,5%	-0,2%	1,4%	3,5%	0,3%	> 0,0% = minst risicovol
Grondexploitatie	5,1%	4,0%	2,0%	1,0%	1,0%	1,0%	< 20% = minst risicovol
Belastingcapaciteit	130,6%	129,0%	126,8%	126,8%	126,8%	126,8%	> 105% = meest risicovol

4.2.4.1 Toelichting

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

De nettoschuldquote van de gemeente Gouda zal eind 2023 ongeveer 84% zijn en de jaren daarna oplopen naar ongeveer 100% eind 2026. De waarden liggen ruim onder de signaalwaarde van de VNG.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Solvabiliteitsrisico

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

In de periode 2023 tot en met 2026 neemt de solvabiliteit toe van 21,6% tot 23,8%. De VNG hanteert een signaalwaarde van 20% als minimum.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Dit is van belang om te beoordelen in welke mate de gemeente om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat incidentele lasten deels uit structurele middelen worden gedekt. Een negatief percentage betekent dat structurele lasten deels uit incidentele baten worden gedekt. De begroting 2023-2026 van de gemeente Gouda laat zien dat de structurele lasten met uitzondering van begrotingsjaar 2023 volledig worden gedekt door structurele baten.

Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren betreft. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

In de periode 2021 tot en met 2026 ligt dit kengetal van de gemeente Gouda "veilig" onder de GTK-norm van 10%.

Belastingcapaciteit

Het kengetal 'belastingcapaciteit' geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de burger. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen.

Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Een percentage boven de 100% betekent dat de woonlasten per huishouden hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Binnen de gemeente Gouda worden de hoge woonlasten veroorzaakt door het relatief hoge aanslagbedrag voor de rioolheffing, die nodig is om de financiering van de riolering toekomstbestendig te maken.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1 Inleiding

De gemeente heeft op haar grondgebied een groot aantal kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, constructies, riolering, water en groen. Investeren in en onderhouden van kapitaalgoederen zijn belangrijk, omdat deze kapitaalgoederen een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de programma's van de begroting, zoals milieu, onderwijs en verkeer. Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente een wettelijke plicht rondom riolering en onderhoud van wegen. Ook leggen de kapitaalgoederen een aanzienlijk beslag op de gemeentelijke middelen. Dit geldt niet alleen voor de aanschaf als investering, maar ook voor de jaarlijkse exploitatiekosten die hieruit voortvloeien. Het gaat dan vooral om kosten van rente en afschrijving, kosten van groot en klein onderhoud en beheerskosten. Dit vergt duurzaam onderhoudsbeheer op basis van door de Raad vast te stellen beleidskaders waaruit de voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting dienen te worden aangegeven.

In deze paragraaf geven we een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het onderhoud. We maken onderscheid in kapitaalgoederen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld wegen, openbare verlichting, bruggen, openbaar groen en riolering) en gemeentelijke gebouwen (bijvoorbeeld Huis van de Stad, Schouwborg, Cultuurhuis De Garenspinnerij).

Het onderhoudsbeleid is gebaseerd op de onderstaande nota's die door de raad zijn vastgesteld:

Nota	Datum vaststelling
Uitvoeringsplan 1 ^e tranche IHP 2020-2024	Vastgesteld op 19-02-2020
Verordening Voorzieningen Huisvesting onderwijs gemeente Gouda 2020	Vastgesteld op 19-02-2020
Kadernota Vastgoed 2012	Vastgesteld op 12-12-2012
Nota kwaliteitsplan openbare ruimte (KOR)	Vastgesteld op 03-10-2005, actualisatie in 2018 (ter kennisname) aan de raad aangeboden
Nota lange-termijn-investeringen (LTI)	Vastgesteld op 25-05-2011
Nota beheerplan groot- en vervangingsonderhoud (GoVo)	Vastgesteld op 10-11-2012, actualisatie (ter kennisname) in 2021 aan de raad aangeboden
Klimaatadaptatiestrategie	Vastgesteld op 08-12-2019
Nota verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)	Vastgesteld op 06-03-2019
Nota Sport en Bewegen	Vastgesteld op 5-7-2017
Nota maatschappelijke voorzieningen Westergouwe	Vastgesteld op 26-05-2021

Omdat de onderhoudsbehoefte per jaar kan verschillen, kunnen de uitgaven ook jaarlijks verschillen. Daarom worden kostenegalisatievoorzieningen gebruikt waaraan jaarlijks een bedrag wordt gedoteerd. In een jaar dat er minder wordt uitgegeven dan begroot, groeit de voorziening en de middelen uit de voorziening zijn beschikbaar in een jaar waarin er meer wordt uitgegeven dan wordt toegevoegd aan de voorziening.

4.3.2 Onderwijsgebouwen

4.3.2.1 Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Die verantwoordelijkheid vertaalt zich in een zorgplicht voor de huisvesting. De uitvoering van deze zorgplicht is vastgelegd in het Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 2020-2024 1e tranche IHP. De bekostiging voor de onderhoudsreserve voor schoolgebouwen is vanaf 1 januari 2015 geen taak meer voor de gemeente. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Schoolbesturen ontvangen deze middelen vanaf 2015 rechtstreeks van het Rijk. In 2023 zal de 1e tranche worden geëvalueerd en de 2e tranche ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

De gemeente blijft nog wel verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding, medegebruik, eerste inrichting, vandalismeschades en constructiefouten. Voor deze voorzieningen kunnen scholen jaarlijks een aanvraag doen bij de gemeente. Hiervoor stel de gemeente jaarlijks een programma voorzieningen huisvesting onderwijs vast.

De gemeentelijke gymnastiekzalen zijn in de dienstverleningsovereenkomst met Sport.Gouda ondergebracht. Sport.Gouda voert hier het beheer en onderhoud uit.

4.3.2.2 Financiële middelen

Dagelijks onderhoud

De gemeente is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud van de zes zogeheten "bruikleenscholen". Gebruik vindt plaats op basis van medegebruiksovereenkomsten. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Hiervoor ontvangen zij een vergoeding van het Rijk. Sport.Gouda onderhoudt de gymnastieklokalen. De onderhoudsvoorziening voor schoolgebouwen was vanaf 2015 nog bestemd voor meerjarig onderhoud aan bruikleenscholen en gymzalen. Tevens werd het meerjarig onderhoud aan de Burgemeester Martenssingel 15 (vanwege gebruik door de GSG) uit deze voorziening voldaan. In 2019 zijn deze middelen overgeheveld naar de reguliere exploitatie.

Voor het schoolgebouw Burgemeester Martenssingel 15 is een herijkt MJOP opgesteld voor de komende jaren. In de 2e bestuursrapportage 2022 is voorgesteld om het de voorziening MJOP voor de Burgemeester Martenssingel 15 vast te stellen en te vormen.

Onderhoudsbudget

Voor het jaar 2023 is in de begroting rekening gehouden met een onderhoudsbudget voor de overige bruikleenscholen van € 128.770.

4.3.3 Gemeentelijke gebouwen en objecten

4.3.3.1 Beleid

Het MJOP 2019-2058 is opgesteld op basis van de onderhoudsbehoefte per object. Het uit te voeren onderhoud wordt per jaar binnen het beschikbare budget geprioriteerd op basis van de conditie van een pand en de daarmee samenhangende risico's.

De Goudse Schouwburg, de parkeergarage B.Jamessingel en het Huis van de Stad kennen een afzonderlijke onderhoudsvoorziening. Ook voor deze gebouwen is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.

4.3.3.2 Financiële middelen

Planmatig / groot onderhoud

Het planmatig en het groot onderhoud worden verrekend via een aantal onderhoudsvoorzieningen (Schouwburg, Huis van de Stad, Stationsgarage en gemeentelijke objecten). Vanuit de exploitatie vinden dotaties plaats aan deze onderhoudsvoorzieningen. Bij het doen van investeringen wordt samenhang gezocht met maatregelen in het kader van het Verduurzamingsprogramma Vastgoed (Routekaart). In de begroting wordt rekening gehouden met het volgende verloop van deze voorzieningen:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Stand 1 januari	2.583	2.212	1.820	1.745
Dotatie	1.469	1.481	1.482	1.482
Uitputting	1.841	1.872	1.557	1.557
Stand 31 december	2.212	1.820	1.745	1.670

Dagelijks onderhoud

Voor dagelijks onderhoud (contract- en klachtenonderhoud) is € 220.000 begroot. Het dagelijks onderhoud voor de Schouwburg en het Huis van de Stad wordt via de eigen onderhoudsvoorziening afgewikkeld. Investeringen van voldoende omvang die levensduur verlengend zijn, worden aangemeld voor het concerninvesteringsplan.

4.3.4 Openbare ruimte (wegen, kunstwerken, water en groen)

4.3.4.1 Beleid

Voor het dagelijks beheer van de stad wordt gewerkt de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus' gebaseerd op de landelijke beeldsystematiek van het CROW.

Vanaf 2019 stuurt Gouda zelf het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte aan. Het onderhoud is aanbesteed en gegund aan een aantal marktpartijen. De gemeente controleert de kwaliteit van het uitgevoerde onderhoud door maandelijks op 100 willekeurige punten kwaliteitsmetingen uit te voeren en via dagelijks toezicht op de uitgevoerde werkzaamheden.

Het groot- en vervangingsonderhoud wordt uitgevoerd wanneer dit technisch noodzakelijk is op basis van door de raad vastgestelde normen. In het beheerplan is een lange termijn doorkijk gemaakt van de noodzakelijke onderhouds- en vervangingswerkzaamheden met een prognose van de benodigde financiële middelen. De nota Beheerplan Groot- en vervangingsonderhoud, waarin de staat van de openbare ruimte wordt beschreven met een meerjarige doorkijk, is geactualiseerd en eind 2021 aan de raad aangeboden. Dit proces volgt een tweejaarlijks cyclus. Indien de financiële middelen op de middellange termijn niet toereikend zijn, worden keuzes voorgelegd aan de raad.

4.3.4.2 Financiële middelen

Groot- en vervangingsonderhoud openbaar gebied

De kosten van groot onderhoud komen ten laste van de voorziening Groot Onderhoud Openbare Ruimte. Vanuit de exploitatie vinden dotaties plaats aan deze voorziening. Met ingang van het BBV bestaat de verplichting om investeringen met maatschappelijk nut te activeren (investeringsbudgetten in meerdere jaren af te schrijven). Daartoe is er een reeks investeringsbudgetten opgenomen met, afhankelijk van de levensduur van de investering, verschillende afschrijvingstermijnen. Dekking van de afschrijvingslasten vindt plaats uit de egaliseringsreserve afschrijvingen investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte. Voor de totaal beschikbare middelen voor Onderhoud Openbare Ruimte (zowel de

voorziening groot onderhoud als de investeringsbudgetten) geldt dat de beschikbare middelen zijn afgestemd op de onderhouds- en investeringsbehoefte.

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte worden op basis van het beheerplan openbare ruimte geprogrammeerd en komen ten laste van de investeringsbudgetten VervangingsInvesteringen Openbare Ruimte.

In de begroting wordt rekening gehouden met het volgende verloop van deze voorziening groot onderhoud. Daarnaast is een reeks investeringsbudgetten VervangingsInvesteringen Openbare Ruimte opgenomen zoals vermeld in de paragraaf investeringen.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Stand 1 januari	4.494	3.873	3.896	3.364
Dotatie	3.641	3.641	3.641	3.641
Uitputting	4.262	3.618	4.173	4.173
Stand 31 december	3.873	3.896	3.364	2.832

Civieltechnische kunstwerken (bruggen, kademuuren, sluisen, tunnels en viaducten)

De vervangingsinvesteringen worden, conform de regeling Besluit begroting en Verantwoording, geactiveerd. De meerjaren kapitaallasten worden in de begroting verwerkt. De benodigde investeringsbudgetten worden opgenomen in het CIP.

Herstel zakkende bodem

Door de bodemgesteldheid (veenbodem) behoort de zakkende bodem nog steeds tot de grootste aandachtspunten en kapitaalintensieve beheeronderdelen van Gouda. Bodemdaling zorgt ook dat woningen, bedrijven en instellingen steeds lastiger toegankelijk worden. In gebieden waar geen grootschalig onderhoud staat gepland zorgt dit voor uitdagingen bij het realiseren van de doelstelling om Gouda voor iedereen toegankelijk te houden. De ophoogprojecten worden ook vanuit de voorziening groot onderhoud openbare ruimte betaald. In de Rioleringsprojecten worden ook meteen de noodzakelijke ophogingen meegenomen, zodat het gebied weer volledig is opgeknapt.

Dagelijks onderhoud

Voor het uitvoeren van het dagelijks onderhoud zijn de volgende middelen beschikbaar:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
2.1 Verkeer en vervoer	8.081	7.838	7.838	7.838
2.4 Economische havens en waterwegen	534	482	482	482
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.488	6.087	5.937	5.937

Het dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd door diverse gespecialiseerde marktpartijen waarbij de selectie van partijen via aanbestedingen plaatsvindt.

4.3.5 Riolering

4.3.5.1 Beleid

In maart 2019 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2023 (inclusief een doorkijk en planning over de lange termijn) door de gemeenteraad vastgesteld. Met ingang van 2020 zijn er, door de nieuwe financieringssysteem, geen investeringsbudgetten Riolering meer opgenomen. Alle lasten worden direct uit de rioolheffing gedekt. De opbouw van de meerjarige kapitaallasten stopt daarmee. Binnen de GRP projecten worden (in het projectgebied) ook de noodzakelijke ophogingen meegenomen en gefinancierd vanuit het GRP. Ook is financiële ruimte gecreëerd voor het uitvoeren van de in december 2019 vastgestelde klimaatadaptatie strategie om de stad weerbaarder te maken tegen de effecten van klimaatverandering

4.3.5.2 Financiële middelen

Gebaseerd op het GRP 2019 -2023 is de planning voor de jaaruitgaven en de inkomsten voor de komende jaren als volgt:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Stand 1 januari	13.896	7.611	1.869	-396
Dotatie	5.903	5.564	6.201	5.969
Uitputting	12.188	11.305	8.466	10.229
Stand 31 december	7.611	1.869	-396	-4.657

4.3.6 Sportgebouwen

4.3.6.1 Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sporthallen, een groot aantal gymzalen en het Groenhovenbad in Gouda. De onderhoudsniveaus zijn vastgelegd in de Nota Sport en Bewegen in Gouda 2017-2022.

Sport.Gouda verzorgt voor de gemeente de uitvoering van het groot en dagelijks onderhoud. Dit gebeurt in nauwe samenspraak met de sportclubs. De sportclubs onderhouden zelf de eigen accommodaties.

De dienstverleningsovereenkomst met Sport.Gouda loopt in ieder geval nog tot einde 2027. Na deze periode kan, op basis van de evaluatie, besloten worden om met vijf jaar te verlengen.

4.3.6.2 Financiële middelen

Sport.Gouda ontvangt van de gemeente een lump-sum bedrag in het kader van de dienstverleningsovereenkomst. Van dat bedrag moet zij het onderhoud van de sportaccommodaties bekostigen.

Groot onderhoud

Het MJOP is in 2020 opgesteld en loopt tot en met 2029. Tussentijds wordt het geactualiseerd wanneer daar aanleiding toe is.

Dagelijks onderhoud

Het contractonderhoud (jaarlijkse onderhoudsbeurten van installaties, schilderwerk, servicecontracten) en het klachtenonderhoud maakt deel uit van de meerjarenonderhoudsplannen.

4.4 Financiering

4.4.1 Waarin geeft de paragraaf financiering inzicht?

De paragraaf geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van de financiering op korte, middellange en langere termijn. Deze verwachte ontwikkeling vindt haar grondslag in de volgende gegevens, verwachtingen, het treasury statuut en (wettelijke) kaders:

- de omvang van de verwachte meerjarige financieringsbehoefte
- de omvang van het in het coalitieakkoord 2022 vastgelegde schuldenplafond
- de renteverwachting
- gedeeltelijk afdekken van toekomstig renterisico
- kasgeldlimiet en renterisiconorm

Onder 2. worden de belangrijkste conclusies uit deze paragraaf financiering samengevat.

De gevolgen voor de operationele financiering zijn hieronder in 3. uitgewerkt in beleidsvoornemens voor de korte termijn (2023), de middellange termijn (2024-2026) en lange termijn (2027 en verdere jaren). Tevens wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze de bancaire schuld zich naar verwachting meerjarig gaat ontwikkelen en hoe zich dit verhoudt met het schuldenplafond. Ook wordt inzicht gegeven in de verwachte ontwikkeling van de schuldquote.

Het investeringsprogramma leidt er toe dat de komende jaren jaarlijks nieuwe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Daarover moet rente worden betaald. In het tweede kwartaal van 2022 is de rente fors gestegen. Hoe we beleidsmatig al op dit renterisico hebben geanticipeerd en in de nabije toekomst mee om willen gaan is onder 4. uitgewerkt.

Daarnaast dient in de paragraaf financiering een aantal door het BBV voorgeschreven rapportages te worden opgenomen. Deze zijn onder 5. opgenomen.

4.4.2 Belangrijkste conclusies uit de paragraaf financiering

De belangrijkste conclusies zijn:

- de renteniveaus zijn in het 2^e kwartaal 2022 opgelopen
- verwacht renteresultaat over 2023 is € 0,7 miljoen positief
- meerjarige financiering vindt plaats binnen de wettelijke kaders en het schuldenplafond
- de netto schuldquote loopt vanaf 2024 wat op maar blijft ruim binnen de normen die de provincie hieraan stelt
- uit hoofde van risicobeheersing worden maatregelen genomen ter beheersing van het renterisico op toekomstig aan te trekken financieringsmiddelen

4.4.3 Beleidsvoornemens

4.4.3.1 Beleidsvoornemens operationele financiering op korte termijn (2023)

Hieronder het verloop van de bancaire financiering:

Omschrijving	Bedrag
Langlopende financiering	
Omvang op 1 januari 2023	€ 235 miljoen
Contractuele aflossingen 2023	€ -17 miljoen
Opname langlopende financiering met al in 2021 vastgelegd rentepercentage	€ 10 miljoen
In de tweede helft van 2023 aan te trekken langlopende financiering	€ 12 miljoen
Totaal op 31 december 2023	€ 240 miljoen
Kortlopende financiering	
Omvang op 1 januari 2023	€ 0 miljoen
In 2023 aan te trekken kortlopende financiering	€ 12 miljoen
Totaal op 31 december 2023	€ 12 miljoen

4.4.3.2 Beleidsvoornemens op middellange termijn (2024-2026)

Beleidsvoornemens op middellange termijn (2024-2026)

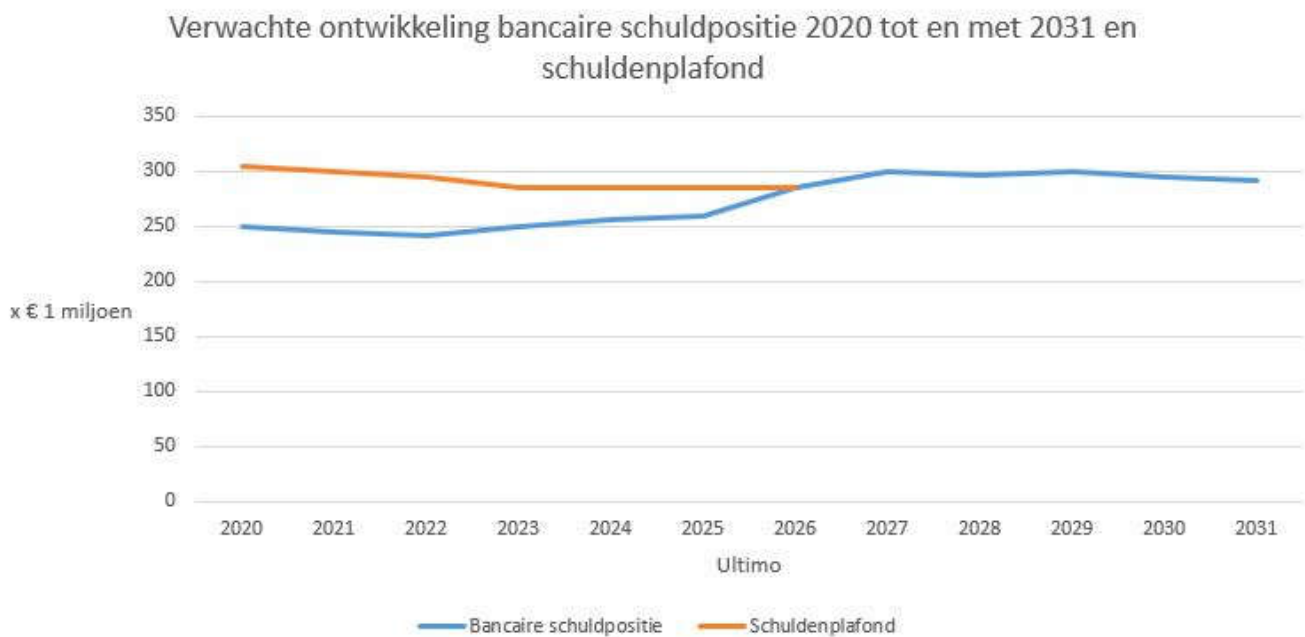
De benodigde omvang van de bancaire financiering wordt naarmate verder in de toekomst wordt gekeken steeds minder betrouwbaar in te schatten. Nu verwachte ontwikkelingen in het investeringsprogramma worden later bijgesteld waardoor het beeld permanent wijzigt. Op basis van de huidige plannings verwachten we in de jaren 2024, 2025 en 2026 respectievelijk € 0 miljoen, € 15 miljoen en € 44 miljoen aan nieuwe langlopende financiering aan te trekken. Eventueel extra benodigde financiering doen we door middel van kortlopende financiering.

4.4.3.3 Beleidsvoornemens op langere termijn (>2026)

Gegeven ons investeringsprogramma zullen in de jaren 2027 en verdere jaren structureel langlopende financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Gegeven de hierboven aangegeven onzekerheden aangevuld met de gevolgen van de verdere ontwikkeling van Westergouwe en de onduidelijkheden rond het kabinetsbeleid op welke wijze gemeenten na 2026 vanuit het gemeentefonds worden gefinancierd is de omvang van de aan te trekken nieuwe langlopende financieringsmiddelen met slechts een beperkte mate van zekerheid in te schatten. Uitgangspunt nu is dat ingaande 2027 jaarlijks € 15 miljoen aan nieuwe langlopende financiering zullen moeten aantrekken. Beheersing van het renterisico van de vanaf 2027 aan te trekken financieringsmiddelen wordt nu nog niet zinvol geacht (zie ook 4.4.4)

4.4.3.4 Meerjarige ontwikkeling bancaire schuld

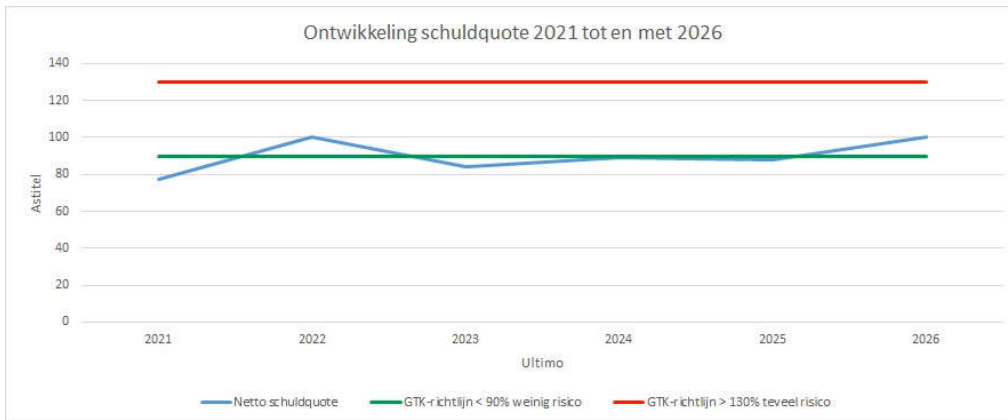
De hierboven onder 4.4.3.1 tot en met 4.4.3.3 vermelde beleidsvoornemens en uitgangspunten leiden tot onderstaande verwachte ontwikkeling van onze bancaire schuldpositie. Tevens is het in het coalitieakkoord 2018 en 2022 vastgelegde schuldenplafond in de grafiek opgenomen.

4.4.3.5 Meerjarige ontwikkeling schuldquote

In het coalitieakkoord 2023-2026 heeft het college aangegeven de schuldquote te blijven gebruiken als monitoringsinstrument.

In onderstaande grafiek wordt mede op basis van de hierboven onder 4.4.3.1 tot en met 4.4.3.3 vermelde beleidsvoornemens inzicht gegeven in de tot en met ultimo 2026 verwachte ontwikkeling van de schuldquote en de toetsingskaders (GTK) die de provincie Zuid Holland hanteert. We blijven goed in de buurt van de als veilig gekwalificeerde norm van 90%. Vanwege het investeringsniveau 2025 en 2026 zien we in die jaren de schuldquote iets oplopen.

4.4.4 Beheersing renterisico

Omdat we de komende jaren nieuwe financieringsmiddelen moeten aantrekken lopen we het risico van stijgende rente. Indien dit zich voordoet heeft dit een negatieve invloed op het financieel perspectief. In ons treasury statuut is vastgelegd dat toekomstig renterisico gedeeltelijk wordt afgedekt.

(bedragen x € 1 miljoen)	2023	2024	2025	2026
Langlopend				
Stand per 1 januari	235	240	233	241
Aflossingen	-17	-17	-17	-18
Nieuwe lening, % al vastgelegd > geen renterisico	10	10	10	0
Nieuwe lening, % nog niet bekend > wel renterisico	12	0	15	44
Stand per 31 december	240	233	241	267

In 2024 wordt van een lopende lening het rentepercentage van thans 3,00% contractueel herzien. Ook over dit bedrag van € 3,7 miljoen wordt renterisico gelopen. In 2025 wordt van een lopende lening het rentepercentage contractueel herzien. Ook over dit bedrag van € 6,6 miljoen wordt renterisico gelopen.

Het college is voornemens om in de tweede helft van 2022/eerste helft van 2023 **een gedeelte** van het hierboven in de jaren 2023 tot en met 2026 gekwantificeerde renterisico te beheersen. Dit doen we door middel van het aantrekken van leningen met uitgestelde storting. De rentepercentages van de leningen die in 2024 en 2025 worden herzien leggen we ruim voor de contractuele renteherzieningsdatum vast.

Het nu al beheersen van renterisico over vanaf 2027 aan te trekken financieringsmiddelen wordt gezien de beperkte betrouwbaarheid van de benodigde omvang en de hoge risicopremies niet zinvol geacht.

4.4.5 Voorgescreven rapportages

4.4.5.1 Rente en renteverdeling

Voor de begroting 2023 wordt rekening gehouden met € 6,4 miljoen aan te betalen rentekosten (begroting 2022: € 6,5 miljoen).

Via de methodiek van de renteomslag wordt totaal € 6,9 miljoen aan rentelasten omgeslagen over de activa (programma's en voorzieningen) en daarmee doorbelast aan de taakvelden. Aan de grondexploitaties wordt € 0,2 miljoen vergoed.

Het verwachte renteresultaat voor 2023 komt op € 0,7 miljoen (2022: € 1,3 miljoen). Dit renteresultaat maakt deel uit van het resultaat van het taakveld treasury.

De afname van het renteresultaat ten opzichte van 2022 wordt met name veroorzaakt door een lagere doorbelasting aan de grondexploitaties vanwege de afname van de boekwaarden.

Schema rentetoerekening 2023

(bedragen x € 1.000)	
De externe rentelasten voor de korte en lange financiering	6.430
De externe rentebaten	-32
Totaal door te berekenen externe rente	6.398
De rente die aan de grondexploitaties wordt worden doorberekend	-191
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Totaal rente grondexploitaties en projectfinanciering	-191
Saldo door te berekenen externe rente	6.207
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen die gewaardeerd zijn op contante waarde	0
Totaal rente over eigen vermogen en voorzieningen	0
De geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	6.207
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	6.948
Renteresultaat op het taakveld treasury (- betekent voordelig)	-741

In de programmabegroting 2023-2026 zijn voor de verschillende renten de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Omslagrente	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
Rente over boekwaarden grondexploitaties	1,95%	1,95%	1,95%	1,95%
Rekenrente in de grondexploitaties	1,95%	1,95%	1,95%	1,95%
Rekenrente aan te trekken kort geld	1,00%	1,30%	1,60%	1,75%
Rekenrente aan te trekken lang geld	2,50%	2,70%	2,90%	3,00%

De hoogte van de omslagrente, de rente over de boekwaarden van de grondexploitaties en de hoogte van de rekenrente in de grondexploitaties zijn vastgesteld op basis van de voorschriften die het BBV hiervoor stelt.

Ten aanzien van de meerjarige ontwikkeling van de omslagrente bestaat het risico dat deze, als gevolg van de ontwikkeling van de renteniveaus waartegen we kunnen lenen, op enig moment naar moet worden bijgesteld. Bij het tweede ijkmoment van 2023 zal een nieuwe analyse van de verwachte toekomstige ontwikkeling plaatsvinden en eventuele budgettaire consequenties, mogelijk ook voor het begrotingsjaar 2023 worden verwerkt. De verwachting is overigens dat de 2,25% omslagrente enige jaren kan standhouden.

De rekenrentes voor aan te trekken kort- en lang geld zijn afgeleid van de marktverwachtingen zoals deze golden op 20 september 2022.

De verwachting is dat zowel de korte als de lange rente in 2023 op de niveaus van medio 2022 zullen blijven, maar op enig moment nog wel iets zullen gaan oplopen. Vanwege de toenemende onzekerheid in de verdere toekomst is de verwachting dat het oplopen van de rente zich vanaf 2023 zal gaan manifesteren en daarna, zij het marginaal, zal voortzetten.

4.4.5.2 Kasgeldlimiet

Om grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente te vermijden is de omvang van de korte financiering door de wet FIDO begrenst op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 0,3 miljoen. Het is hierbij niet toegestaan meer dan twee kwartalen achtereenvolgend de kasgeldlimiet te overschrijden.

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Rekening 2021 ultimo	Begroting 2022 gemiddeld	Begroting 2023 1e kwartaal	Begroting 2023 2e kwartaal	Begroting 2023 3e kwartaal	Begroting 2023 4e kwartaal
Begrotingstotaal (primitief)	300	298	324	324	324	324
In procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Kasgeldlimiet	26	25	32	32	32	32
Gemiddelde kortlopende schuld (-/- = schuld, + = tegoed)	23	-17	-14	-21	-19	-21
Vrije ruimte	49	8	18	11	13	11

Bovenstaande tabel toont aan dat de gemeente Gouda de renterisico's op korte schuld beheerst binnen de daarvoor gestelde wettelijke kaders. Bij een eventuele transactie waarbij korte schuld wordt omgezet in lange schuld, beïnvloedt dit de ruimte onder de limiet positief.

4.4.5.3 Renterisiconorm

Om grote fluctuaties in de rentelasten bij lange financiering te vermijden is door de wet FIDO bepaald dat een gemeente elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag aflossen. Doel van de norm is dat gemeenten de renterisico's over de jaren spreiden.

Onderstaand de renterisico's met betrekking tot de vaste schuld.

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	2023	2024	2025	2026
Grondslag: omvang begroting per 1 januari				
Begrotingstotaal	324	310	312	310
Norm (%)	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	65	62	62	62
Aflossingsverplichtingen op vaste schuld	16	17	17	18
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	49	45	45	44

Bovenstaande tabel geeft aan dat het renterisico op de vaste schuld van de gemeente Gouda in de periode 2023 tot en met 2026 ruim binnen de wettelijk gestelde normen blijft.

4.4.5.4 Kredietrisico

De gemeenteraad heeft als algemeen uitgangspunt vastgesteld dat alleen leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Andere uitzettingen zijn op grond van de Wet Fido niet toegestaan. Eventuele overtollige financiering mag uitsluitend nog worden belegd bij banken die voldoen aan de juiste kredietwaardigheid, de Rijksoverheid of medeoverheden.

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartij bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

Kredietrisico op verstrekte gelden en borgstellingen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026
Publieke taak							
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	56	43	43	43	43	43	43
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0	0
Prudent beheer							
Financiële instellingen (rating A en hoger)	2.361	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353
Overige (semi-)overheidsinstellingen	40.000	40.000	0	0	0	0	0
Overige toegestane instellingen	0	0	0	0	0	0	0
Overige niet toegestane instellingen	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	42.417	42.396	2.396	2.396	2.396	2.396	2.396

De uitzettingen bij financiële instellingen met een rating van A of hoger betreffen met name uitzettingen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

De uitzetting in 's Rijks Schatkist die op 1 januari 2022 € 40 miljoen bedraagt zal eind 2022 zijn aangewend ter dekking van de lopende financieringsbehoefte.

Naast het verstrekken van kredieten, verleent de gemeente Gouda uit hoofde van de publieke taak in uitzonderlijke gevallen een borgstelling richting derden (voor een toelichting, zie het onderdeel Niet uit de balans blijvende verplichtingen uit de jaarstukken). Het kredietrisico op borgstellingen wordt periodiek gewaardeerd en meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

4.4.5.5 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat er onvoldoende middelen zijn om aan directe betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Dit doet zich voor indien de met BNG Bank overeengekomen kredietlimiet van

€ 10 miljoen op onze rekening-courant wordt overschreden. Dit risico wordt beheerst door een actief liquiditeitenbeheer dat wordt ondersteund door een permanent onderhouden liquiditeitsplanning met een horizon van ongeveer 2 jaar.

Op basis van onderbouwde voorspellingen van de in- en uitgaande geldstromen kan tijdig actie worden ondernomen om tekorten aan te vullen en overschotten uit te zetten. De liquiditeitsplanning wordt ook ingezet als hulpmiddel om de renterisico's te bepalen en het dagelijks saldo te beheren.

4.5 Investerings

4.5.1 Inleiding

Investerings leveren een positieve bijdrage aan de fysieke leefomgeving, waardoor de stad voor inwoners, bedrijven en toeristen aantrekkelijk blijft. Daarom blijft het college in de begroting ruimte maken voor zowel investeringen met een economisch als een maatschappelijk nut.

4.5.2 Investeringsrapportage

In de begroting wordt jaarlijks een meerjarige investeringsplanning opgesteld. Met dit instrument wordt de omvang van de investeringsbudgetten en de kapitaallasten vastgesteld. Bij iedere programmabegroting wordt een inschatting van de verwachte operationele, investerings- en financieringskasstromen opgesteld, waardoor liquiditeits- en renterisico's beheersbaar blijven.

De kapitaallasten die uit de investeringen voortvloeien zijn meegenomen in de exploitatielasten. Het totaalbedrag aan investeringen per jaar is als volgt.

Programma (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Nut	2023	2024	2025	2026
01 Economie, Werk en Onderwijs	1e inr. 4 extra groep Kesper 2020	E	59	0	0	0
	IHP 2021-2024	E	18.230	4.190	3.954	242
	Maatschappelijke Voorzieningen Wester-Gouwe	E	2.369	65	85	6.414
	Renovatie Goudse Waarden	E	621	0	0	0
	Vervanging Kade-en Walmuur 2022-2023 20jr	M	3.000	0	0	0
02 Energie en Klimaat	Onderhoudsinvesteringen 2023 Schouwborg	E	454	0	0	0
	Rioleringskrediet 2022-2025	H	12.188	11.305	8.466	10.229
03 Wonen en Leefomgeving	Arti Legi	E	1.850	0	0	0
	Dubbelzijdig fietspadverb Jamessingel	M	1.545	0	0	0
	Duurzame distributie (bestuursrakkoord)	M	2.000	0	0	0
	Eurotonde (bestuursrakkoord)	M	3.000	0	0	0
	Fietsparkeren (bestuursrakkoord)	M	2.100	0	0	0
	Herinrichting Agnietenstraat	M	51	358	0	0
	Herinrichting Sportlaan	M	0	20	220	0
	Klimaatadaptatie (bestuursrakkoord)	M	500	0	0	0
	Kruising Jamessingel/Rijsselseweg	M	2.731	0	0	0
	Kwaliteitsverhoging binnenstad Jaarschijf 2023-2025	M	635	640	345	345
	Maatr. knelpunt.verkeer en VCP 2020-2025	M	1.705	2.705	205	205
	Maatschappelijke Voorzieningen Wester-Gouwe	E	7.784	8.487	8.487	5.477
	Noord-Zuid fiets- en wandelroutes bereikbaar Hoogv	M	1.498	0	0	0
	Onderhoudsinvesteringen 2024-2025 Schouwborg	E	0	472	306	306
	Parkeerplan Gouda 2020	M	19	0	0	0
	Stadhuis 2023 (bestuursrakkoord)	E	5.000	0	0	0
	Toegankelijkheid Openbare Gebouwen . 2023 20jr (bestuursrakkoord)	M	2.500	0	0	0
	Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2023-2026 (bestuursrakkoord)	M	1.500	1.500	1.500	1.500
	Verduurz Gem.Vastgoed js 2023-2026 (bestuursrakkoord) *	E	3.333	3.333	3.333	50.000
	Verv comp bestuur Selectief Toegangssyst	E	0	350	0	0
verv VRI Goejanverw FI singel 2017	M	177	227	0	0	
verv VRI Graaf Florisweg Zwartew (2018)	M	171	0	0	0	
Verv. viaduct Noothoven van Goorstraat40jr	M	6.164	0	0	0	
Vervangings investering Openbare Ruimte 2023-2026	M	6.846	7.886	8.165	7.927	
Vervanging Kade - en Walmuren 2023 (bestuursrakkoord)	M	512	102	2.864	0	

Programma (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Nut	2023	2024	2025	2026
	Voetpad door spoorpark	M	0	779	0	0
05 Cultuur, Sport en Recreatie	Buitsport 2023-2026	E	1.081	656	1.884	594
	Sporten in de buitenruimte (bestuursakkoord)	E	500	0	0	0
06 Leefbaarheid en Veiligheid	Vervanging camera toezicht js 2021-2026	E	79	42	44	44
			0	0	0	0
07 Bestuur en Organisatie	Automatisering 2022-2025	E	491	396	723	707
	AV middelen (MIVOP 2025)	E	0	0	460	450
Totaal investeringen 2023 - 2026			90.692	43.514	41.043	84.440

* dit zal in de jaren 2026 e.v. worden gefaseerd.

4.6 Bedrijfsvoering

4.6.1 Inleiding

Een goede bedrijfsvoering is essentieel in een robuuste organisatie om haar opgaves te realiseren. Een robuuste organisatie betekent dat het fundament stevig staat. Een organisatie met voldoende en vakkundige medewerkers waar ambtelijk vakmanschap centraal staat. Dit begint met een duidelijke stip aan de horizon: wat voor organisatie wil je zijn, wat zijn daarin de belangrijkste waarden en welk gedrag wil je graag zien? Wat is de meest passende inrichting gezien de uitdagingen? Het aantrekken en behouden van medewerkers is een grote uitdaging en vraagt om een goede strategische personeelsplanning. Andere belangrijke speerpunten zijn het versterken van het wijkgericht werken, het verbeteren van het informatiegestuurd werken en een goed werkende financiële functie. Tot slot is de gemeente Gouda een diverse en inclusieve organisatie en werkgever. Deze speerpunten worden hieronder verder toegelicht.

4.6.2 Wat zijn de belangrijkste prioriteiten

- Verbeteren financiële functie
- Sturen op realisatie
- Strategische personeelsplanning
- Digitaal en informatie gestuurd werken
- Gouden Waarden
- Inclusie en diversiteit
- Rechtmatigheid
- Passende Inrichting

4.6.2.1 Verbeteren financiële functie

Doel

Het versterken van de financiële functie is en blijft de komende jaren één van de belangrijkste prioriteiten van de gemeente Gouda. Om hier de regie op te voeren is het programma VFF medio 2021 gestart.

Het doel van het programma is om de financiële functie organisatie breed en in samenhang te verbeteren. Dit betekent dat financiële processen goed lopen en dat de administratie actueel en betrouwbaar is. Dat de informatievoorziening goed georganiseerd is en het eigenaarschap eenduidig is belegd. Hiermee wordt de financiële functie een drijvende kracht binnen de organisatie. Geruisloos als het goed loopt, zichtbaar wanneer het nodig is.

Binnen het programma worden opdrachten uitgevoerd langs drie verbeterlijnen: (1) Kaders & Spelregels, (2) Mens & Organisatie en (3) Processen & Systemen. Hierbinnen wordt een stevig fundament gelegd om de komende jaren de financiële functie verder te professionaliseren en de samenwerking tussen interne organisatie, college, accountant en raad te verbeteren.

Activiteiten 2023

- Het verder uitwerken en aanscherpen van kaderstelling voor bedrijfsvoeringonderwerpen en de implementatie hiervan.
- Het optimaliseren van de financiële processen. Dit wordt gedaan door de Planning & Control cyclus verder op orde te brengen en verbeteringen door te voeren bij het opstellen van de P&C producten.
- Het verbeteren van de financiële informatievoorziening door bedrijfsvoeringdashboards verder te ontwikkelen;
- Het verder ontwikkelen van financiële administratie door implementatie van modules van Key2Financiën en het maken koppelingen tussen Key2Financiën met bestaande systemen.
- Het investeren in de ontwikkeling en kwaliteit van medewerkers in de financiële functie zodat de dienstverlening aan het bestuur en de gemeente verbeterd wordt.

4.6.2.2 Sturen op realisatie

Doel

Een van de ontwikkelpunten in de organisatie is het versterken van de sturing op realisatie op het gebied van zowel personeelskosten (inclusief inhuur), financiën als resultaten. Het sturen op resultaten versterkt de focus met als doel om doelgerichter en doelmatiger te werken. In 2023 ligt daarbij de focus op het inrichten/optimaliseren van de basis voor een goede sturing.

Activiteiten 2023

- Het bouwen van een monitor op het gebied van personeelskosten (op basis van de kostenverdeelstaat). Hiervoor wordt de financiële administratie en de personeelsadministratie gekoppeld worden aan een BI tool om tot optimaal inzicht te komen.
- Het inrichten van een goed lopende cyclus op het gebied van financiën realiseren/verval als onderdeel van het verbeterprogramma Financiële functie. Verbeteren van de budgetbewaking.
- Het mede met behulp van deze strakkere bewaking de begroting stapsgewijs te verbeteren op het gebied van reële ramen.

- Op basis van de in het uitvoeringsprogramma van het bestuursakkoord te formuleren doelstellingen/ resultaten een goede doorvertaling maken naar activiteiten per organisatieonderdeel
- Inrichten van een uniforme wijze van rapportage waardoor de verschillende afdelingen periodiek rapporteren over hun resultaten op bovenstaande onderdelen (personeelskosten, overige budgetten en resultaten).

4.6.2.3 Strategische personeelsplanning

Doel

Doel van de strategische personeelsplanning is de juiste mensen op de juiste plek. Het wordt ingezet als instrument voor een optimaal haalbare goede bezetting (kwalitatief, kwantitatief) en zichtbaar te maken waar tekorten ontstaan (en dus meer mensen of kwaliteiten nodig zijn) om de ambities van raad en college waar te maken. En zo in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen, talent te herkennen en (op termijn) de werkdruk te kunnen verminderen. Leiderschap is daarbij de hefboom. Leidinggevendenden voeren met elkaar het goede gesprek over en acteren op de inzet van talenten in de organisatie. Alle afdelingen/leidinggevendenden gebruiken eenzelfde instrument waardoor uitwisseling onderling van talenten eenvoudiger wordt.

Activiteiten 2023

- Afronden van de pilot op 3 afdelingen en aanpassen van het SPP instrument
- Opstarten van (minimaal) 6 andere afdelingen met dit instrument
- Jaarlijkse cyclus opstarten met de afdelingen die in de pilot hebben meegedaan
- Actief delen van talent met HR en in de directies (zodanig dat we talentvolle mensen op de juiste plekken kunnen inzetten)

4.6.2.4 Digitaal en informatie gestuurd werken

Doel

De ambitie van het Geheugen van Gouda is het optimaliseren van de dienstverlening van de gemeente. Hierbij zijn informatievoorziening en onderliggende techniek rand- voorwaardelijke hulpmiddelen. De ambitie om de dienstverlening te verbeteren wordt dan ook gerealiseerd door het op orde brengen van het organisatiegeheugen en door middel van een goed ingerichte informatievoorziening. Het programma gaat daarbij in de basis uit van goed ingericht digitale processen. Digitale processen levert sturingsinformatie (data) op. Deze stuurinformatie geeft de gemeente veel mogelijkheden om haar processen, programma's en dienstverlening efficiënter in te richten, transparantie te geven over haar handelen, beslissingen op maat te nemen en proactief te kunnen inspelen op de behoeften en uitdagingen in huishoudens, de wijk en de stad. Het doel van "Digitaal en informatie gestuurd werken" is te zorgen de volledige digitalisering van de processen van de gemeente, de juiste opslag en archivering, het waarborgen van de kwaliteit van de data en het werken aan ontsluiten en benutten dan die data voorbovengenoemde doeleinden.

Activiteiten 2023

Projecten 2023

- Het verder uitrollen van zaakgericht werken en uitfasering DMS Verseon
- Het plannen en invoeren van de Wet open overheid
- Het plannen en invoeren van de Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
- Het aanbesteden van het e-depot met SAMH
- Het inrichten van het archiefwaardige Sharepoint online
- Plan opstellen voor vindbare informatie (Enterprise search)
- Het vervangen van het social intranet
- De kwaliteit en ontsluiting van data verbeteren
- Ontwikkelen van selfservice Business Intelligence
- Starten met pilot datagedreven werken bij een van de afdelingen in de organisatie

4.6.2.5 Gouden Waarden

Doel

De in 2022 ontwikkelde missie en set aan gouden waarden wordt dagelijks doorleefd op de werkvloer. Iedereen die voor de gemeentelijke organisatie werkt kent de missie en gouden waarden en weet hoe deze in het werk worden vertaald. Dit referentiekader geeft elke keer richting aan het gedrag dat nodig is om ons dagelijkse werk te kunnen uitvoeren én vorm te geven aan de maatschappelijke opgaven waar we als gemeenten voor staan. Leiderschap is hierbij de hefboom. Leidinggevendenden tonen voorbeeldgedrag en het goede gesprek hierover wordt in de directies gevoerd. Teams maken het verschil, ofwel teamleden samen.

Activiteiten 2023

- Inzet MD/leiderschaptraject/ leiderschaps-ontwikkeling. Resultaat: Directie, leidinggevenden en senioren dragen de missie en gouden waarden actief uit en tonen voorbeeldgedrag.
- Inzet team ontwikkeling: resultaat: teamleden werken samen aan realiseren van ambities aan de hand van concrete doelstellingen aansluitend bij missie en gouden waarden.
- Faciliteren in de ontwikkeling persoonlijk leiderschap individuele medewerkers. Resultaat: Kernwaarden zijn terug te zien in het gedrag van medewerkers.
- Faciliteren bij het vertalen van de missie en kernwaarden naar ons dagelijkse werk (gedrag (hoe) en inhoud (wat)).

4.6.2.6 Inclusie en diversiteit

Doel

De gemeente Gouda is een diverse en inclusieve organisatie en werkgever. Dit betekent dat er inclusief leiderschap getoond wordt, het personeelsbestand divers is samengeteld, mensen met een diverse achtergrond zich uitgenodigd voelen om bij de gemeente te komen werken en hier ook graag blijven werken vanwege het inclusieve werkklimaat.

Activiteiten 2023

- Vervolg inspiratiesessies; D&I cafe; storytelling door collega's (6x); Why van D&I op afdelingsniveau;
- Training onbewuste vooroordelen (iedereen);
- Training onbewuste vooroordelen en leiderschap (Leidinggevenden en senior medewerkers).
- Doorontwikkelen inclusief werven (ook organisatiebreed) ;
- Doorontwikkelen inclusief communiceren; Het goede D&I gesprek; hoe voer je een dialoog; meten van D&I neerzetten

4.6.2.7 Rechtmatigheid

Per 2023 vervalt het huidige afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring van de accountant. Deze verantwoording zal onderdeel uit gaan maken van onze eigen Goudse jaarrekening 2023.

Deze wijziging markeert de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. Het is daarna aan de Raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te bespreken en te beoordelen.

Gouda wil deze wijziging aangrijpen om de bedrijfsvoering verder te versterken. Denk daarbij aan zaakgericht werken, minder controlewerk, slim en veilig gebruik van bestaande systemen en gegevens, verminderen van opslag van gegevens en een focus op bruikbare stuurinformatie. Gouda ziet deze wijziging als een opstap naar meer maatschappelijk effectsturing. Voor Gouda een meerjarige opgave met als doel een bredere verantwoording dan over de rechtmatigheid van uitgaven alleen.

4.6.2.8 Passende inrichting

Doel

Een inrichting van de organisatie die passend is bij de complexe opgaves waar de gemeente voor staat. Een wendbare en robuuste organisatie met aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering. Zodat het reguliere werk door blijft gaan én nieuwe ambities kunnen worden gerealiseerd.

Activiteiten 2023

- Het robuuster maken van de bedrijfsvoering en ondersteuning van het primaire proces. Een robuuste organisatie betekent dat het fundament stevig staat. Dit vraagt om te investeren in het versterken van de organisatie door het aantrekken van nieuwe mensen in 2023.
- Het uitwerken van het bestuursakkoord tot een uitvoeringsprogramma 2022 - 2026. Waarbij de ambities worden geprioriteerd en een doorvertaling wordt gemaakt naar de uitvoering.
- Het terugbrengen van de externe inhuur. Op plekken waar veel of structureel wordt ingehuurd is de ambitie om dit om te zetten in vaste formatie. Door het inrichten van een projecten- en programmapool. Zodat (complexe) projecten door interne krachten opgepakt kunnen worden. De kennis van complexe projecten en programma's wordt dan beter geborgd in de organisatie.
- In een traject op gebied van samenwerking in het ruimtelijk domein onderzoeken hoe we het werk optimaal kunnen organiseren om resultaten voor de stad te behalen.

4.7 Verbonden partijen

4.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners van de gemeente waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft en waarin zij daardoor medeverantwoordelijkheid draagt ('mede-eigenaarschap'). Verbonden partijen zijn gevormd omdat samenwerkingsverbanden kansen bieden voor een efficiëntere, effectieve en/of kwalitatief betere uitvoering. Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn.

In deze paragraaf wordt per verbonden partij weergegeven welk bestuurlijk en financieel belang de gemeente in een verbonden partij heeft en worden de actuele beleidsontwikkelingen benoemd.

4.7.2 Belangrijke ontwikkeling 2023

Wijziging wet WGR

Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling in werking getreden. De wijziging heeft als doel om de democratische legitimatie van de gemeenschappelijke regeling en de kaderstellende en controlerende rol van onder andere gemeenteraden in relatie tot de gemeenschappelijke regeling te versterken. De effecten van de wijzigingswet worden in 2022 en 2023 verder uitgewerkt.

4.7.3 Belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen

4.7.3.1 Regio Midden Holland

Inhoudelijk is het netwerk binnen de Regio Midden-Holland georganiseerd langs vijf tafels: (1) economie, onderwijs en arbeidsmarkt, (2) ruimte en wonen, (3) verkeer en vervoer, (4) sociaal domein en (5) duurzaamheid. In toenemende mate doen zich echter opgaven voor die de grenzen van elk van de tafels overstijgen en die vragen om een bredere aanpak en een stevigere verbinding tussen de tafels. Daarvoor is de strategische agenda 'De kracht van Midden-Holland: regio van verbinding' opgesteld en is het kernverhaal van Midden-Holland omschreven rond de thema's groeigebied, bereikbaarheid en economische vitaliteit. In 2023 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

4.7.3.2 ODMH

Duurzaamheid

Het thema duurzaamheid staat prominent op de agenda bij gemeenten en provincie als gevolg van het VN-Klimaatakkoord van Parijs en de daaruit volgende Klimaatwet en nieuwe EU-afspraken, gericht op het tegengaan van gevaarlijke klimaatverandering. Specifiek voor Gouda geldt daarbij het doel om in 2040 klimaatneutraal te zijn als stad. De ODMH adviseert en ondersteunt gemeenten bij energietransitie, wettelijke taken energiebesparing bij bedrijven, circulaire economie, duurzame mobiliteit en verduurzaming van de gebouwde omgeving

Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet betekent dat er veel verandert. Bij het opstellen van Omgevingsvisies, gemeentelijke Omgevingsplannen en de provinciale Omgevingsverordening is de bij de ODMH aanwezige expertise en informatie over de fysieke leefomgeving benodigd. De wet treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. De ODMH bereidt zich, gezamenlijk met de opdrachtgevers en ketenpartners, voor op de toekomstige ontwikkelingen rondom de Omgevingswet.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden gemeenten bevoegd gezag over de bodem. Verschillende taken worden van de provincie overgedragen naar gemeenten. Dat heeft financiële en juridische gevolgen. De afgelopen jaren is invulling gegeven aan de overdracht van bodemtaken om deze vanaf 1 januari 2023 uit te voeren. Zorgpunt is (het gebrek aan voldoende) overdracht van middelen naar gemeenten voor deze taken.

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen treedt tegelijk in werking met de Omgevingswet. Gemeente behouden naast de handhavingsbevoegdheid ook de bevoegdheid tot het uitvoeren van toezicht. Dit omdat de handhavende taak alleen uitvoerbaar is als ook kan worden waargenomen en beoordeeld of tot interveniëren moet worden overgegaan. Verder treedt de wet alleen in werking als er voldoende waarborgen zijn, bv. ten aanzien van het digitale stelsel DSO, zodat de afhandeling van bouwaanvragen onder het nieuwe stelsel hiervan geen hinder ondervindt.

Interbestuurlijk Programma VTH: In navolging van o.a. Het rapport van de Commissie Van Aartsen wordt gewerkt aan het doorvoeren van verbeteringen in het VTH-stelsel. Focus daarbij ligt op het bestrijden van milieucriminaliteit. De ODMH, evenals de 4 andere omgevingsdiensten van Zuid-Holland participeren in het IBP.

4.7.3.3 Groenalliantie Midden-Holland en omstreken

Het primaire belang van Groenalliantie is de bescherming van de belangen van natuur, recreatie en landschap in de natuur- en recreatiegebieden conform de doelstelling in de Gemeenschappelijke regeling. De natuur- en recreatiegebieden van Groenalliantie maken onderdeel uit van een groter groen recreatief netwerk en zijn van groot recreatief belang voor Gouda en haar directe omgeving. In alle gebieden van Groenalliantie Midden-Holland zijn in 2022 verbeteringen en aanvullingen in de recreatieve voorzieningen uitgevoerd. De uitvoeringstaken van de Groenalliantie worden tussen 2019 en 2026

uitgevoerd door samenwerkingspartner Staatsbosbeheer. Dit maakt onderdeel uit van de op 12 december 2018 afgesloten samenwerkingsovereenkomst.

Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 & Uitvoeringsagenda

Eind 2021 is het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 vastgesteld. Groenalliantie zet met het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 de koers uit voor de komende 10 jaar als vervolg op de omvangrijke en succesvolle Kwaliteitsimpuls Groenalliantie. Het Ontwikkelplan (2021) geeft de richting en kaders aan voor het strategisch en tactisch handelen van het bestuur ten aanzien van investeringen, meerjarig beheer, omgang met maatschappelijke vraagstukken en samenwerking met andere partijen (waaronder de horizontale samenwerking met Staatsbosbeheer). Het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 gaat vergezeld van een meerjarige investeringsagenda. De agenda bevat onderzoeken, verkenningen en uitvoerings-/inrichtingsprojecten die invulling geven aan de opgave om de gebieden op het gebied van natuur en recreatie verder te versterken. Groenalliantie geeft hiermee invulling aan de gebiedsopgaven en ontwikkelingsperspectieven. De investeringsagenda kent een looptijd van vijf jaar (2022-2026), maar heeft een dynamisch karakter.

Duurzame en klimaatadaptieve gebieden

Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2023 positief bijdragen aan bredere opgaven zoals gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie. Zo kunnen de natuur- en recreatiegebieden een bijdrage leveren aan de infiltratie van regenwater en het verhogen van de biodiversiteit. Daarvoor wordt een duurzame balans gezocht tussen natuur en recreatie waarbij het uitgangspunt is dat de natuurwaarden, waterkwaliteit en biodiversiteit toenemen in de komende jaren. Ook wordt er gezocht naar de mogelijkheden om op kleine schaal meer duurzame energie op te wekken. De opgaven zoals benoemd in het Ontwikkelplan worden opgepakt en samen met gebiedspartners en maatschappelijke partijen uitgewerkt.

Er is nog altijd geen duidelijkheid over de financiële bijdrage die de provincie in 2026 e.v. gaat leveren voor (het beheer van) natuur en recreatiegebieden door schappen. Dit is onderdeel van lobby.

4.7.3.4 Promen

Met Promen is het 'Hoofdlijnenbesluit 2018-2025' afgesloten. Hiermee is een financiële en juridische knip ingevoerd tussen de GR Promen (uitvoering Sociale Werkvoorziening) en de onderliggende BV die de Participatiewet dienstverlening uitvoert. De BV die de PW-dienstverlening uitvoert (re-integratiemodules, diverse arbeidscontracten zoals 'Beschut Werk', Garantiebaan en Regulier contract) heet ProWork. Jaarlijks maakt de gemeente Gouda maatwerkafspraken met Prowork.

Voor de WSW, die wordt uitgevoerd door Promen, zal de kostprijs per WSW-fte de komende jaren stijgen. Daarnaast neemt het aantal WSW'ers af. Om te voorkomen dat de exploitatietekorten toenemen, zullen, daar waar mogelijk, optimalisaties in de formatie staf en leiding en de overige bedrijfskosten worden doorgevoerd. Beide onderdelen (Promen en ProWork) zorgen ervoor dat – buiten onverwachte wijzigingen in wet- en regelgeving - er geen grote begrotingstekorten te verwachten zijn.

4.7.3.5 Hecht (voorheen RDOG)

Programma RDOG 2024.

Het veranderprogramma Hecht24 is een programma gericht op een vereiste organisatieontwikkeling binnen Hecht, en de samenwerking met haar doelgroepen, opdrachtgevers en ketenpartners. De ambitie van het programma is Hecht te ondersteunen om in 2024 een wendbare, moderne en klantgerichte organisatie te zijn. Dat zij kan meebewegen met veranderingen in de maatschappij en met integrale gezondheidsdeskundigheid kan blijven bijdragen aan een gezonder en veiliger Hollands Midden.

Voor een gerichte focus bestaat dit programma uit drie programmaliijnen: Datagedreven en E-health, Organisatieontwikkeling en Strategisch Vermogen. In 2022 is de strategische koers voor Hecht op inhoud helder en afgestemd met het (nieuw geformeerde) algemeen bestuur. Het proces wat doorlopen is om tot deze strategische koers te komen wordt geëvalueerd en geborgd. Binnen Hecht24 zal de nieuwe managementfilosofie en het gedachtegoed op leiderschap verder worden gebracht naar het operationeel management en de professionals. Voor beide onderdelen van Hecht zijn trajecten ontwikkeld die leiden naar een (continu) lerende organisatie en een professionele cultuur.

Programma GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden)

Jeugdgezondheidszorg. In 2022 loopt een pilot "Pluis – niet pluis" waarin wordt onderzocht of het mogelijk is een deel van de taken betreffende de dienstverlening aan 0-4 jarigen, over te dragen van de jeugdarts naar de jeugdverpleegkundige. Deze pilot wordt uitgevoerd op basis van een advies van een werkgroep Taakverschuiving, bestaande uit diverse artsen, verpleegkundigen en assistenten werkzaam in de JGZ. Aanleiding zijn landelijke strategische ontwikkelingen als programma Kansrijke Start, technologische (digitale) ontwikkelingen, veranderingen in de opleiding van artsen die gevolgen hebben voor hun vakmanschap en krapte op de arbeidsmarkt. In het najaar van 2022 staat de evaluatie van deze pilot gepland. Als deze pilot positief wordt geëvalueerd en alle JGZ-teams geschoold moeten worden, duurt de totale omzetting tot en met 2025. Een positief besluit geeft ook een verschuiving in de formatie artsen en verpleegkundigen, op dit moment geraamd op een daling (via natuurlijk verloop) van 9,2 fte artsen en een toename van 9,5 fte verpleegkundigen in 2025.

Gezondheidsbescherming en toezicht. De opdracht van het bestuur is om in 2023 door te gaan met de werkzaamheden op basis van eerdere opdrachten. Er is in de begroting 2023 voor gezondheidsbescherming en toezicht daarom geen sprake van taakuitbreidingen of taakinkrimping. Tussentijds worden inhoudelijke accenten gelegd in de taakuitvoering op basis van actuele ontwikkelingen, landelijk beleid of vragen van gemeenten. Deze tussentijdse wijzigingen zijn voor gemeenten in principe kostenneutraal.

Gezondheidsbevordering en Onderzoek. De resultaat verantwoordelijke eenheid Gezondheidsbevordering en Onderzoek geeft invulling aan Groepsgerichte monitoring (epidemiologie), Advisering Publieke Gezondheid, Gezondheidsbevordering 0-100, CJG-dienstverlening. Elk van deze 4 hoofdtaken kent een basisopdracht en een deel maatwerkafspraken in opdracht van bepaalde gemeenten. Over het algemeen is daarbij sprake van subsidierelaties met gemeenten. Ook is sprake van diverse (onderzoeks-)projecten die worden bekostigd uit landelijke subsidies (ZonMw/RIVM/VWS etc.) en aanvullende inzet gezondheidsbevordering die wordt bekostigd via scholen en schoolbesturen.

Intensivering groepsgerichte monitoring. De onderzoekers van de GGD zijn met diverse gemeenten in gesprek over de mogelijkheden om gegevens beter te benutten bij het vormgeven van gemeentelijk gezondheidsbeleid. Een van de consequenties voor de GGD'en van de coronacrisis is dat de monitoring van de gezondheidseffecten van de crisis door GGD'en wordt geïntensiveerd. Een belangrijk onderdeel van deze intensivering is de verdubbeling van de frequentie van de gezondheidsmonitors die zijn gepland voor de komende jaren. In 2023 wordt een reguliere gezondheidsmonitor jeugd uitgevoerd (resultaten in 2024) en komen de resultaten beschikbaar van een extra monitor onder jongvolwassenen en van een extra monitor onder volwassenen en ouderen. Bovendien wordt gewerkt aan een nieuwe landelijk gestandaardiseerde OGGZ monitor. De cijfers worden, vaak op wijkniveau, gepubliceerd via www.eengezonderhollandsmidden.nl.

Programma GHOR (Geneeskundige Hulpverlening Hollands Midden).
Geen beleidswijzigingen.

Programma ZVH (Zorg- en Veiligheidshuis.)

De RVE Zorg- en Veiligheidshuis bestaat uit de diensten: Veilig Thuis, Basiszorgcoördinatie Kwetsbare Kinderen, het Meldpunt Zorg en Overlast, het Crisis Interventie Team, het Jeugd Preventie Team en het team Veiligheidshuis. De inhoudelijke doorontwikkeling van het ZVH op interne processen en de positionering in de keten van zorg en veiligheid is een continu (verbeter) proces en gaat ook in 2023 door.

Programma RAV (Regionale Ambulancevoorziening Hollands Midden.)

De RAV Hollands Midden verleent ambulancezorg en verzorgt meldkameractiviteiten in de regio Hollands Midden op basis van de Wet Ambulancezorgvoorzieningen. Het speerpunt binnen de acute zorg is het bieden van goede zorg op het juiste moment door de juiste hulpverlener op de juiste plaats. Zorgcoördinatie en zorgdifferentiatie zijn hier met name op gericht. In 2023 zijn de activiteiten van de RAV gericht op het voortbouwen op deze ontwikkelingen. Daarnaast is er aandacht voor de doorontwikkeling van het bekwaamheidsbeleid, het vinden, binden en boeien van zorgprofessionals en optimalisatie van de beschikbaarheid en spreiding van ambulances in de regio.

4.7.3.6 Grondbank RZG Zuidplas

De Grondbank heeft ca. 300 ha aan grond en opstallen in eigendom. Deze zijn voor het overgrote deel gelegen binnen de gemeente Zuidplas. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de Grondbank. Op 1 juli 2021 is een koopovereenkomst gesloten tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas, waarin de gemeente Zuidplas de gronden van de Grondbank in eigendom overneemt. De koopovereenkomst zorgt ervoor dat de focus van de Grondbank komt te liggen op het beheren van het grondbezit en daarop aanwezige opstallen totdat deze door de gemeente Zuidplas worden overgenomen. Het streven is daarbij dat de Grondbank per 31-12-2024 wordt opgeheven.

4.7.3.7 Veiligheidsregio Hollands Midden

Belangrijkste aandachtspunten voor 2023

Evaluatie van de Wet veiligheidsregio's

In februari 2021 heeft het kabinet haar standpunt over de evaluatie Wet veiligheidsregio's aan de Tweede Kamer aangeboden. In juni 2021 heeft het Veiligheidsberaad een position paper wetsevaluatie verzonden naar de leden van de Tweede Kamer, vooruitlopend op de parlementaire behandeling in Den Haag.

Het Veiligheidsberaad heeft in haar position paper een aantal geprioriteerde en overkoepelende thema's benoemd:

- wijze van invulling gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- organisatie aanpassen op schaal en type crisis;
- positie van de GHOR in de crisisbeheersing;
- positie van bevolkingszorg in de crisisbeheersing;
- standaarden brandweerzorg/gezamenlijke inhoudelijke opgave brandweer;
- informatievoorziening

De minister van Justitie en Veiligheid wil het rapport evaluatie Wvr in samenhang met de bevindingen uit de Coronacrisis en de (tussen)evaluatie Wet publieke gezondheid bespreken en bij de definitieve standpuntbepaling betrekken.

Herverdeling gemeentefonds

Momenteel wordt onderzocht hoe het gemeentefonds opnieuw kan worden verdeeld. De invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds staat gepland voor 2023. Het relatief gemeentelijk aandeel wordt na groot onderhoud van het gemeentefonds herijkt.

Digitale ontwrichting

Op landelijk niveau wordt gewerkt aan een beter(e) informatiepositie en handelingsperspectief voor de besturen van veiligheidsregio's over het onderwerp digitale ontwrichting.

De rol, taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio in relatie tot digitale ontwrichting kent meerdere aspecten. Om deze aspecten inzichtelijk te maken wordt gewerkt met het zogeheten cyberkwadrant, langs de assen 'intern/extern' en 'voorkomen/bestrijden'. Dit kwadrant wordt landelijk gebruikt en geeft inzicht in de specifieke inspanningen van VRHM op het gebied van digitale ontwrichting:

- Het kwadrant cyberveiligheid (intern/voorkomen).
- Het kwadrant cyberweerbaarheid (intern/bestrijden).
- Het kwadrant cyberwaakzaamheid (extern/voorkomen).
- Het kwadrant cybergevolgbestrijding (extern/bestrijden).

Doorontwikkeling Bevolkingszorg

Naar aanleiding van de evaluatie Wet veiligheidsregio's vindt aanpassing van de landelijke ambitieagenda Bevolkingszorg plaats. Verdere kwaliteitsverbetering van bevolkingszorg en crisiscommunicatie is nodig omdat in toenemende mate sprake is van het risico op 'moderne crises'. Die kenmerken zich door een complex, bovenregionaal karakter, met een veelheid aan actoren en kans op maatschappelijke ontwrichting.

Deze kwaliteitsverbetering kan worden bereikt door uniformiteit in optreden zodat gemeenten en veiligheidsregio's beter kunnen samenwerken bij bovenregionale crises.

Informatiebeveiliging veiligheidsregio's

De VRHM heeft audits informatiebeveiliging laten uitvoeren op basis van de landelijk vastgestelde 32 Baseline

Informatieveiligheid Overheid (BIO) normen. Uit deze audits is gebleken dat de VRHM nog niet aan alle BIO-normen voldoet. Het bestuur is hierover ook geïnformeerd. De aandachtspunten uit de audit zijn opgepakt. Tegelijkertijd is door het Veiligheidsberaad het versnellingsprogramma Informatieveiligheid vastgesteld (2021). Het doel van dit programma is om in 2023 te voldoen aan de gehele landelijk BIO-norm (110 normen). Het versnellingsprogramma leidt tot een forse investering van de veiligheidsregio in informatieveiligheid/cyberveiligheid in 2022 e.v. De nieuwe Digitale Agenda Gemeenten 2024 (VNG) wordt hierin meegenomen.

Duurzaamheid

Het thema duurzaamheid is onderdeel van het beleidsplan. De VRHM heeft op het onderwerp duurzaamheid het volgende uitgangspunt: niet alleen via duurzaamheid inzetten op het verminderen van onze CO2-uitstoot, maar óók een bijdrage leveren aan een eerlijke en sociale samenleving.

Regionaal Risicoprofiel 2023-2026 en Regionaal Beleidsplan 2024-2027

Als alles volgens planning verloopt wordt eind 2022 een nieuw Regionaal Risicoprofiel 2023-2026 vastgesteld. De ambitie richt zich op een tweetal gebieden: de doorontwikkeling van het Regionaal Risicoprofiel als bestuurlijk-strategisch product en de ontwikkeling van een dynamische weergave van de risico's in de regio.

Ook zijn de voorbereidingen voor het opstellen van het Regionaal Beleidsplan 2024 - 2027 gestart. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het nog vast te stellen Regionaal Risicoprofiel 2023-2026. Onderdeel van dit voorbereidingsproces is het opstellen van beleidsuitgangspunten. Deze zullen in het voorjaar van 2023 gezamenlijk met de begrotingsuitgangspunten 2024 aan het bestuur worden aangeboden. Deze beleidsuitgangspunten dienen als basis voor het op te stellen Regionaal Beleidsplan 2024-2027.

Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Hollands Midden

Bij het opstellen van het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 is door het bestuur als financieel kader meegegeven, dat het beleidsplan moet passen binnen de bestaande programabegrotingen van de VRHM en de GHOR. Dit is dan ook het uitgangspunt, waarbij wel het belang van een waardevaste programabegroting voor de huidige en toekomstige taakuitvoering wordt benadrukt. Op basis van het principe van 'nieuw voor oud' zullen noodzakelijke beleidsontwikkelingen zo veel als mogelijk worden gerealiseerd. Als dit niet mogelijk is, bijvoorbeeld als gevolg van autonome of exogene ontwikkelingen, wordt het bestuur hierover tijdig geïnformeerd.

De bronnen voor de financiering in 2023 van de Veiligheidsregio Hollands Midden zijn:

- Gemeentelijke bijdragen van 18 gemeenten € 53.584.994 (87,7%)
- Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering Rampenbestrijding) € 6.539.838 (10,7%)
- Overige baten € 944.800 (1,6%)
- Totaal € 61.069.632

Veiligheidsregio Hollands Midden wordt als gemeenschappelijke regeling met name gefinancierd door de deelnemende gemeenten (€ 53,6 mln., € 65,80 per inwoner). Daarnaast levert het Rijk door middel van een Rijksbijdrage (€ 6,5 mln.) een financiële bijdrage. De Rijksbijdrage is een specifieke uitkering die door het Ministerie van Justitie en Veiligheid rechtstreeks aan de veiligheidsregio's wordt uitgekeerd. De regio's ontvangen één bedrag (lumpsum) voor een aanvulling in de bekostiging van de taken op de beleidsterreinen.

Het financiële kader betreffende indexering en eventuele algemene taakstelling voor 2023 wordt gevormd door de Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden voor begrotingen 2023, opgesteld door het financieel overleg van gemeenten in HollandsMidden onder voorzitterschap van wethouder Michiel Bunnik (Gouda).

1. De toegestane prijsindexatie voor 2023 bedraagt 3,7% voor beloning werknemers en 2,5% voor netto materieel. Voor de VRHM betekent dit een (gewogen) indexering van de gemeentelijke bijdragen van **3,28%** t.o.v. 2022.
2. De taakstelling bedraagt voor de begroting 2023 **0,0%** ten opzichte van 2022.

In de gehanteerde systematiek van de FKGR wordt de indexering voor 2023 gecorrigeerd voor ontwikkelingen in het jaar 2021 en 2022. De indexering voor 2023 wordt vastgesteld op basis van de indices uit het CEP van 2021 (de grondslag voor de septembercirculaire 2021). Dit impliceert, dat de prijsontwikkeling voor 2023 bijna twee jaar van tevoren wordt bepaald. In deze twee jaar kunnen zich echter afwijkingen voordoen en zonder correcties kan dat vervolgens tot structurele afwijkingen leiden. De inzichten uit de septembercirculaire 2021 met betrekking tot 2021 en 2022 wordt gebruikt om de correctie te berekenen. Deze correctie wordt dan toegepast op het indexpercentage voor 2023.

4.7.3.8 Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland

Algemeen

De gemeente Gouda neemt vanaf de oprichting sinds 1 januari 2011 deel in de gemeenschappelijke regeling BSGR. De BSGR verzorgt namens de gemeente de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.

Deelnemersbijdrage

De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage (deelnemersbijdrage) op basis van de vastgestelde verdeelsleutels zoals aantal objecten, aantal aanslagen en aantal heffingen. De bijdrage voor 2023 is geïndexeerd ten opzichte van 2022. Het percentage is bepaald door de indexatie voor lonen en prijzen op basis van de verwachting prijsoverheidsconsumptie van het CPB in de septembercirculaire. De berekende deelnemersbijdrage is een voorschot. Na afloop van het jaar vindt een afrekening plaats gebaseerd op de doorrekening van de werkelijke cijfers in het kostprijscalculatiemodel (het werkelijk aantal aanslagen, aanslagregels, getaxeerde objecten).

Ontwikkelingen 2023

Digitalisering en basisregistraties zorgen ervoor dat de kosten voor de uitvoering van de belastingheffing en de waardebeoordeling nog steeds stijgen. Dit in tegenstelling tot de verwachting dat het juist zou leiden tot meer efficiency en lagere kosten. Hoge eisen aan beveiliging en privacy en ontwikkelingen zoals het aanbieden van diensten in de cloud, robotisering/artificiële intelligentie zorgen voor kostenstijging.

Opschaling van het aantal deelnemers aan de BSGR kan kostenvoordelen bieden en kan ook voorzien in de steeds hogere eisen die gesteld worden aan de kwaliteit van de medewerkers. Informatiebeveiliging en privacy bijvoorbeeld vragen om speciale kennis en expertise. Naast opschaling kan het samengaan met een ander belastingkantoor ook wenselijk zijn. De SVHW, RBG en BSGR hebben onlangs aangegeven nauwer met elkaar te willen gaan samenwerken, in eerste instantie op het gebied van ICT.

Kostenstijging als gevolg van bezwaarafhandeling.

De kosten voor bezwaarafhandeling nemen nog steeds toe als gevolg van de grote hoeveelheid bezwaren die worden ingediend door no cure no pay bureaus. Op landelijk niveau wordt geprobeerd om dit te veranderen zodat de kosten zullen dalen. In februari 2021 is een onderzoeksrapport uitgekomen van Coelo over de effecten van no cure no pay op de uitvoering van de Wet WOZ. Hieruit blijkt dat er voor no cure no pay bedrijven een financiële prikkel is om zoveel mogelijk bezwaarschriften in te dienen, ongeacht de slagingskans. Ondanks de nieuwe inzichten heeft dit helaas nog niet geleid tot maatregelen die ervoor zorgen dat de kosten minder worden .

Wijziging belastingstelsel van de waterschappen en herziening gemeentelijke belastinggebied

In het rapport dat onderdeel is van het pakket Bouwstenen voor een beter belastingstelsel geeft de werkgroep Herziening gemeentelijk belastinggebied aan dat een verschuiving van 4 of 6 miljard euro aan rijksbelastingen naar het gemeentelijk

belastinggebied gemeenten meer autonomie geeft om hun eigen keuzes te maken. Naast de genoemde verschuiving wordt gesproken over een aanpassing van de grondslag voor de OZB en modernisering en uitbreiding van de overige gemeentelijke belastingen. Dit zal consequenties hebben voor de uitvoeringstaken van de BSGR. Het heffen en innen van een breder gemeentelijk belastingscala zal leiden tot hogere uitvoeringslasten. De inwerkingtreding van deze wijziging zal niet plaatsvinden voor 2025. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV is opgenomen dat in de komende jaren een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt.

4.7.4 Aspecten jaarrekening 2021

4.7.4.1 Algemene aspecten

De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2021 van de verbonden partijen inclusief de accountantsverklaringen. In de accountantsverklaringen wordt aandacht besteed aan de continuïteit van de ondernemingen. Per verbonden partij wordt inzicht gegeven in het financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteed aan het financieel risico.

Daarbij is uitgangspunt dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen financiële nadelen moeten bekostigen.

4.7.4.2 Specifieke aspecten

Het BBV en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. De visie en het beleid zijn beschreven in de door de raad vastgestelde nota verbonden partijen 2012.

4.7.5 Beleidskader

Het BBV en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. De visie en het beleid zijn beschreven in de door de raad vastgestelde nota verbonden partijen.

De aansturing van de verbonden partijen is onderdeel van de verbetering van de financiële functie. Daarnaast zal de nota verbonden partijen worden geactualiseerd. De verwachting is, dat dit in het najaar van 2022 zijn beslag zal krijgen.

4.7.6 Soort verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen.

- publiekrechtelijke verbonden partijen;
- privaatrechtelijke verbonden partijen.

4.7.6.1 Publiekrechtelijke verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid: het openbaar lichaam en de bedrijfsvoeringsorganisatie. Geregeld in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Gouda neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1. Regio Midden Holland;
2. Omgevingsdienst Midden-Holland;
3. Groenalliantie Midden-Holland en omstreken;
4. Streekarchief Midden-Holland;
5. Promen;
6. Grondbank RZG Zuidplas;
7. Regionale dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden;
8. Veiligheidsregio Hollands Midden;
9. Belasting samenwerking Gouwe Rijnland.

4.7.6.2 Privaatrechtelijke verbonden partijen

Een besloten vennootschap of naamloze vennootschap waarin de gemeente aandelen heeft. Dit is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Ook stichtingen of een (coöperatieve) verenigingen kunnen verbonden partij zijn.

Voor Gouda gaat dit om de volgende partijen:

1. B.V. Sport.Gouda;
2. N.V. BNG;
3. Oasen N.V.;
4. N.V. Cyclus;
5. Coöperatieve Parkeerservice U.A..

4.7.7 Lijst verbonden partijen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is de gemeente verplicht om in de paragraaf Verbonden partijen een overzicht op te nemen, met daarin per verbonden partij:

- doel en openbaar belang;
- wijze van dienen gemeentebelang;
- beleidsvoornemens;
- risico's;
- financiële gegevens.

4.7.7.1 Gemeenschappelijke regelingen

4.7.7.1.1 Regio Midden Holland

Naam verbonden partij	Regio Midden Holland
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.regiomiddenholland.nl
Programma:	7. Bestuur en organisatie
Taakveld:	0.1 Bestuur
Aard	GR
Deelnemerspercentage	20% (leder AB lid heeft 1 stem)
Doel en openbaar belang	Regionale beleidsvorming en strategische belangenbehartiging van de aangesloten gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee collegeleden die door de raad benoemd zijn.
Beleidsvoornemens 2023	Uitvoering van de agenda voor regionale samenwerking "De kracht van Midden-Holland: de regio van verbinding" met 4 thema's: Op weg naar 2050: regio Midden-Holland energieneutraal; Vitale regio en bereikbare woon-werklocaties; Toekomstbestendige economie; Voldoende passende woningen van goede kwaliteit Alsmede uitvoering geven aan de lobby voor de drie bepaalde kernthema's: groei gebied, bereikbaarheid en economische vitaliteit.
Risico's	De risico's ten aanzien van de GR RMH zijn beperkt. De inwonerbijdrage is voor het jaar 2023 voor het eerst sinds jaren geïndexeerd en bedraagt 1,82 Een in het RSO besproken risico is nog wel de bemensing van de projecten welke voortkomen uit de regionale tafels. De personele capaciteit bij de aangesloten gemeenten voor bemensing van regionale projecten is beperkt
Bijdrage in 2023	€ 134.165

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 633	€ 620	€ 371
Vreemd vermogen	ultimo	€ 487	€ 396	€ 687
Resultaat		€ 172	€ 62	n.n.b
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.2 Omgevingsdienst Midden-Holland

Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Midden Holland
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.odmh.nl
Programma(s)	2. Energie en klimaat 3; Wonen en leefomgeving
Taakveld	7.4 Milieubeheer; 8.3 Wonen en bouwen
Aard	GR
Deelnemerspercentage	17,0% (Stemverhouding op basis van budget € 100.000 = 1 stem)
Doel en openbaar belang	Bijdrage leveren aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee collegeleden die door het college zijn aangewezen, waarvan 1 lid zitting heeft in het DB.
Beleidsvoornemens 2023	Ondersteuning gemeenten bij de implementatie van de Omgevingswet, en de realisatie van milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen. Verbeteren dienstverlening aan burgers en bedrijven. In 2022 en begin 2023 wordt invulling gegeven aan de overdracht van de bodemtaken en andere voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In 2023 vindt daarnaast besluitvorming plaats over de nota Bodembeheer en de VTH-nota.
Risico's	De ODMH heeft een risicoanalyse uitgevoerd volgens de systematiek van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR), welke uitwijst dat het ODMH over een adequaat weerstandsvermogen beschikt. Dit betekent dat alle additionele resultaten terugvloeien naar de deelnemers. De risicoanalyse zal jaarlijks worden herhaald, om te kunnen beschikken over een actueel risicobeeld en een richtpunt te hebben bij de weging van de financiële buffer.
Bijdrage in 2023	€ 3.812.468

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 2.469	€ 2.646	€ 2.280
Vreemd vermogen	ultimo	€ 8.683	€ 1.175	€ 9.459
Resultaat		€ 152	€ 366	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.3 Groenalliantie Midden-Holland en omstreken

Naam verbonden partij	Groenalliantie Midden-Holland en omstreken
Vestigingsplaats	Schiedam
Website	https://www.groenalliantiemiddenholland.nl/
Programma(s)	1.Economie en onderwijs; 2 Energie en klimaat; 5.Cultuur, sport en recreatie;
Taakveld	3.4 Economische promotie; 7.4 Milieubeheer; 5.1 Sportbeleid en activering
Aard	GR
Deelnemerspercentage	20%; 5 deelnemende gemeenten met elk 2 AB-leden; ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang	Beheer van recreatieterreinen voor regionale dagrecreatie in Gouda, Bodegraven-Reeuwijk, Waddinxveen, Krimpenerwaard en enkele kleinere gebieden. Daarnaast is men beheerder en ontwikkelaar van routestructuren in het Groene Hart.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het AB zitten twee leden die door de raad en het college zijn aangewezen. In het DB 1 lid. In de gebiedsadviescommissies zitten 2 raadsleden.
Beleidsvoornemens 2023	Het primaire belang van Groenalliantie is de bescherming van de belangen van natuur, recreatie en landschap conform de doelstelling in de Gemeenschappelijke regeling. Eind 2021 is het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 vastgesteld. Groenalliantie zet met het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 de koers uit voor de komende 10 jaar. Het Ontwikkelplan Groenalliantie 2030 gaat vergezeld van een meerjarige investeringsagenda. De agenda bevat onderzoeken, verkenningen en uitvoerings-/inrichtingsprojecten die invulling geven aan de opgave om de gebieden op het gebied van natuur en recreatie verder te versterken. Naast gebiedsgerichte investeringen wil de Groenalliantie in 2023 positief bijdragen aan bredere opgaven als gezondheid, biodiversiteit, de energietransitie en klimaatadaptatie.
Risico's	De provincie Zuid-Holland draagt momenteel meer dan 50% bij in de begroting. In de uittreedovereenkomst per 1 januari 2018 is met de provincie vastgelegd dat zij de komende jaren substantieel blijft bijdragen (90% van haar deelnemersbijdrage voor 2022-2025). Daarna is de bijdrage van de provincie onzeker. De 90% voor de jaren 2022-2025 is door middel van gesprekken en een politieke koerswijziging 95% geworden, echter is die extra 5% wel onder bepaalde voorwaarden toegekend. Groenalliantie dient te onderzoeken waar mogelijk doeltypes wijziging door te voeren is en meer inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en vrijwilligers. Groenalliantie moet de ingezette lijn van anticiperen op de veranderde financiële positie per 2026 versnellen
Bijdrage in 2023	€ 557.600

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 9.037	€ 10.694	€ 8.321
Vreemd vermogen	ultimo	€ 3.684	€ 1.907	€ 1.862
Resultaat		€ 179	€ 1.658	nbn
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.4 Streekarchief Midden-Holland

Naam verbonden partij	Streekarchief Midden-Holland
Vestigingsplaats:	Gouda
Website:	www.samh.nl
Programma(s):	5. Cultuur sport en recreatie
Taalveld(en):	5.5 Cultureel erfgoed
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	20% Ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang:	SAMH bewaart conform de Archiefwet de archieven van de besturen en ambtelijke instellingen van de gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Krimpen aan de IJssel, Waddinxveen, Zuidplas en de Omgevingsdienst Midden Holland.
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zitten twee collegeleden die door de raad benoemd zijn.
Beleidsvoornemens 2023:	De grote uitdaging in de nabije toekomst is de implementatie van een e-depot. Vooruitlopend op de nieuwe Archiefwet (2022) heeft SAMH het voortouw genomen om een regionaal e-depot aan te schaffen, zodat digitale archiefbescheiden tijdig kunnen worden overgebracht. Een e-depot brengt noodzakelijke structurele kosten voor de deelnemende gemeenten met zich mee. Dit betekent voor de deelnemende gemeenten dat het digitale informatiebeheer op orde moet zijn. De gemeente Gouda zal daarom het digitale informatielandschap beter in kaart brengen. Periodieke kwaliteitscontroles zullen op structurele basis worden uitgevoerd om authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid van archiefbescheiden te waarborgen.
Risico's:	Voor de aanschaf van een e-depot moeten SAMH en de deelnemende gemeenten goede afspraken maken, zoals over kosten, beheer, en aanlevering. D.m.v. een uitgebreide, lopende businesscase worden de wensen en vereisten van de deelnemende partijen in een vroeg stadium duidelijk.
Bijdrage in 2023	€ 623.036

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 289	€ 290	€ 290
Vreemd vermogen	ultimo	€ 280	€ 294	€ 264
Resultaat		€ 77	€ 10	€ 7

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 289	€ 290	€ 290
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.5 Promen

Naam verbonden partij	Promen
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.promen.nl
Programma(s)	4. Sociaal domein,
Taakveld	6.4 Begeleide participatie; 6.5 Arbeidsparticipatie
Aard	GR
Deelnemerspercentage	36%
Doel en openbaar belang	Uitvoering geven aan de Wet Sociale Werkvoorziening. Daarnaast het uitvoeren van re-integratieactiviteiten voor werkzoekenden met een Participatiewet-uitkering
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het DB en AB zit een collegelid dat door het college is aangewezen
Beleidsvoornemens 2023	Volgen in een ondernemingsplan 2023 dat in november naar de raad komt voor een zienswijze.
Risico's	De onderdelen Promen en ProWork zorgen ervoor dat – buiten onverwachte wijzigingen in weten regelgeving - er geen grote begrotingstekorten te verwachten zijn.
Bijdrage in 2023	€ 9.267.000

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 4.186	€ 3.766	€ 3.214
Vreemd vermogen	ultimo	€ 8.154	€ 7.788	€ 7.125
Resultaat		€ 774	€ -	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.6 Bedrijfschap Regio Gouda

Naam verbonden partij	Bedrijfschap
Vestigingsplaats	Nieuwerkerk aan den IJssel (gemeente Zuidplas)
Website	www.gouwepark.nl
Programma(s)	1. Economie, werk en onderwijs
Taakveld	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Aard	GR
Deelnemerspercentage	33,3% (Ieder AB-lid heeft 1 stem)
Doel en openbaar belang	Het in een samenwerkingsverband van Gouda, Waddinxveen en Zuidplas ontwikkelen van een bedrijventerrein Gouwe Park.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De leden van het AB worden uit de colleges aangewezen. De gemeente Gouda wijst de plaatsvervangend voorzitter aan.
Beleidsvoornemens 2023	Bedrijfschap Regio Gouda wordt per 31-12-2022.
Risico's	geen, BRG wordt opgeheven
Bijdrage in 2023	geen, BRG wordt opgeheven

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 8.300	€ 5.858	geen
Vreemd vermogen	ultimo	€ 428	€ 603	geen
Resultaat		€ 937	€ 551	geen
Bron		jaarrekening	jaarrekening	BRG wordt opgeheven

4.7.7.1.7 Grondbank RZG Zuidplas

Naam verbonden partij	Grondbank RZG Zuidplas
Vestigingsplaats:	Den Haag
Website:	www.ontwikkelingzuidplaspolder.nl
Programma(s):	3. Wonen en leefomgeving
Taakveld(en):	8.3 Wonen en bouwen
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	6% Ieder AB lid heeft 1 stem
Doel en openbaar belang:	In 2011 heeft de Grondbank een gewijzigde opdracht gekregen en functioneert primair als beheer- en gronduitgiftebedrijf. Momenteel bezit de Grondbank ca. 300 ha aan gronden en deze zijn bijna allemaal

Naam verbonden partij	Grondbank RZG Zuidplas
	gelegen in de Zuidplaspolder binnen de gemeente Zuidplas. Haar belangrijkste doelstelling is om de in eigendom zijnde gronden te verkopen in het kader van de gewenste en vastgestelde Zuidplaspolderontwikkelingen.
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zitten twee collegeleden die door het college zijn aangewezen. Het college van Gouda doet een bindende voordracht voor het DB-lid.
Beleidsvoornemens 2023:	Op 1 juli 2021 is een koopovereenkomst gesloten tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas, waarin de gemeente Zuidplas de gronden van de Grondbank in eigendom overneemt. De koopovereenkomst zorgt ervoor dat de focus van de Grondbank komt te liggen op het beheren van het grondbezit en daarop aanwezigen opstallen totdat deze door de gemeente Zuidplas worden overgenomen.
Risico's:	Door de verkoop zijn de risico's beperkt. De koopovereenkomst bevat een opschortende voorwaarde; dat de raad van de gemeente Zuidplas in het kader van haar budgetrecht uiterlijk 1 augustus 2022 met de koopovereenkomst instemt en het omgevingsplan voor de functies 'Wonen en Werken van de Percelen Grond gelegen binnen het Ontwikkelgebied voor 31 december 2026 onherroepelijk zijn geworden. Er is een kans dat de overdracht van de gronden later dan december 2025 plaats vindt en de Grondbank moet worden voortgezet. Gouda draagt daarvan het risico tot maximaal het deelnemerspercentage van 6%.
Bijdrage in 2023	

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ -16,837	€ -	€ -
Vreemd vermogen	ultimo	€ 94.225	€ 53.599	€ 93.000
Resultaat		€ 416	€ 17.253	nnb
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.8 Regionale dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden

Naam verbonden partij	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
Vestigingsplaats	Leiden
Website	www.rdog.nl
Programma(s)	4. Sociaal domein; 6. Leefbaarheid en veiligheid
Taakveld	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-; 1.2 Openbare orde en veiligheid
Aard	GR
Deelnemerspercentage	8% Aantal stemmen (4) gebaseerd op inwoneraantal
Doel en openbaar belang	Hecht (voorheen Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg RDOG) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van de inwoners in onze regio. Alles wat Hecht doet, moet leiden tot verbetering van de kwaliteit van het leven in de regio, tot meer positief ervaren gezondheid, tot meer veiligheid en tot meer kansen. Dit is wat Hecht bijdraagt aan de regio Hollands Midden. De coronacrisis laat het belang van een moderne en wendbare gezondheidsdienst zien. De organisatie heeft de afgelopen jaren bewezen te kunnen inspelen op snel veranderende omstandigheden. In de Hollands Midden zijn de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheid samengebracht. Dit resulteert in één organisatie met meer dan 1000 medewerkers die vanuit verschillende expertises samen met elkaar en met andere spelers in de keten werken aan gezondheid, veiligheid en kansen voor iedereen.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In het algemeen bestuur zit een lid dat door de raad is aangewezen. Het lid maakt deel uit van het college. Gebruikelijk is dat een collegelid uit Gouda (centrumgemeente) ook lid van het dagelijks bestuur
Beleidsvoornemens 2023	Hecht24 in 2022-2023 Vanaf 2022 is de strategische koers voor Hecht op inhoud helder. Het proces wordt geëvalueerd en geborgd. De nieuwe managementfilosofie en het gedachtegoed op leiderschap wordt verder gebracht naar het operationeel management en de professionals, met als resultaat een (continu) lerende organisatie en een professionele cultuur. Voortgang op de businesscase en batenrealisatie In de programmalijs organisatieontwikkeling en strategisch vermogen zijn de geplande projecten in 2020 en 2021 afgerond en de resultaten opgeleverd. De projecten rond leiderschap voor operationeel managers en professionals staan gepland voor 2022 met een uitloop in 2023. In de begroting staat daar een bedrag voor opgenomen. 2022 en 2023 worden ook gebruikt om Afas fase II en het moderne werken op orde te hebben. Hiervoor is zowel op kennis als in de architectuur investering op nodig. De in de businesscase II begrote gelden zullen hierop worden ingezet. In de programmalijs Datagedreven en E-health zal het budget voor het 'Moderne werken' worden doorgeschoven naar 2022 en 2023. Door reorganisatie en herijking van de plannen zijn de vooruitzichten positief. Het programma levert door deze investeringen kwalitatieve en maatschappelijke baten die bijdragen aan een gezonder Hollands Midden. Het terugverdienen van de investering in Hecht24 in kwalitatieve en kwantitatieve zin zullen in 2022 en 2023 aandacht krijgen en gemeten worden.

Naam verbonden partij	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
	Het streven blijft om tot 2027 de initiële investering in het programma terug te verdienen.
Risico's	<p>Terwijl nog steeds een constante inzet bij coronabestrijding wordt geleverd, wordt er een volgende crisisinzet gevraagd bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hecht heeft geleerd van de bestrijding van de coronapandemie en is sneller in staat om hulp in te zetten. Maar inzet bij twee grote opdrachten betekent dat de externe druk op inzet van Hecht-medewerkers groot is.</p> <p>Bij hoge ambities wordt ook interne druk om goed te presteren verhoogd en wordt sneller helder waar de randvoorwaarden nog niet op orde zijn. Door deze stijgende druk is gebleken dat bij de Centraal Ondersteunende diensten (COD) ook een reorganisatie plaats moest vinden. Met een nieuwe structuur binnen de COD en helderheid over de benodigde aanpassingen, kan Hecht de volgende slag slaan om de ambities waar te maken.</p> <p>Coronabestrijding De verwachting is dat de impact van Corona in 2023 verder is afgenomen. Op dit moment worden extra kosten die worden gemaakt met betrekking tot de coronabestrijding vergoed vanuit VWS. Naar verwachting blijft dit zo.</p> <p>Financiën Hecht 2023 Het bestuur kiest ervoor om het financieel kader GR'en 2023 te volgen in de begroting 2023. De geadviseerde index resulteert voor Hecht in een index van 3,46%.</p> <p>CAO-ontwikkelingen De CAO's in de gezondheidszorg laten in 2022 en 2023 een sterke verbetering van de beloning voor de middengroepen zien. Dit naar aanleiding van het kabinetsbesluit de beloning in de zorg te verbeteren. De CAO-SGO, waar de zorgmedewerkers (verpleegkundigen en artsen) onder vallen, blijft hier nadrukkelijk bij achter. Dit gaat een verhoging van de druk op de formatie geven. Hecht maakt zich zorgen over de aantrekkelijkheid van Hecht als werkgever. Zij ontwikkelt plannen om een aantrekkelijke werkgever te blijven, om daarmee ongewenste uitstroom te voorkomen en gewenste instroom te bevorderen.</p> <p>Ziekteverzuim Het ziekteverzuim neemt toe en daarmee ook de personeelskosten.</p>
Bijdrage in 2023	€ 4.772.000

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 7.714	€ 10.012	€ 9.098
Vreemd vermogen	ultimo	€ 41.089	€ 45.292	€ 66.589
Resultaat		€ 3.888	€ 2.068	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.9 Veiligheidsregio Hollands Midden

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Hollands Midden
Vestigingsplaats	Leiden
Website	www.vrhm.nl
Programma(s)	6. Leefbaarheid en veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheer & Brandweer
Aard	GR
Deelnemerspercentage	9,3 % Aantal stemmen gebaseerd op inwoneraantal
Doel en openbaar belang	Belangenbehartiging van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Daarnaast aan het realiseren van een gecoördineerde inzet bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	Het AB wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Beleidsvoornemens 2023	Eventuele aanpassingen in beleid en uitvoering nav evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (Wvr), Wet publieke gezondheid (Wpg) en coronacrisis; Verdere verkenning van het onderwerp 'digitale ontwrichting'; Doorontwikkeling van de taak Bevolkingszorg; Verbetering informatiebeveiliging veiligheidsregio's; Opstellen en vaststellen van Regionaal Beleidsplan 2024-2027
Risico's	Herprioritering van beleidsvoornemens/werkzaamheden als gevolg van bijvoorbeeld het opleven van de coronapandemie, voortdurende opvang van vluchtelingen, hoge energieprijzen en risico's die samenhangen met bovengenoemde beleidsvoornemens.
Bijdrage in 2023	€ 4.976.815

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 8.737	€ 6.134	€ 2.138
Vreemd vermogen	ultimo	€ 33.497	€ 42.381	
Resultaat		€ 2.976	€ -229	€ -26,649

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 8.737	€ 6.134	€ 2.138
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.1.10 Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

Naam verbonden partij	Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland
Vestigingsplaats:	Leiden
Website:	www.bsgr.nl
Programma(s):	1 economie, werk en onderwijs ; 2.Energie en klimaat; 3 wonen en leefomgeving; 4. Sociaal Domein ; 5 cultuur, sport en recreatie; 6 leefbaarheid en veiligheid; 7 bestuur en organisatie 8. Financiering en Dekkingsmiddelen
Taakveld(en):	3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (marktgeden) 3.4 economische promotie (toeristenbelasting) 7.2 riolering (rioolheffing) 7.3 Afval (reinigingsheffingen) 7.4 Milieubeheer (milieuleges) 2.1. Verkeer en vervoer (leges kabels en leidingen) 8.3 wonen en bouwen (leges omgevingsvergunning/VFLO) 2.3 recreatieve havens (haven- en liggelden) ; 1.2 openbare orde en veiligheid (leges bijzondere wetten) 0.2 burgerzaken (leges div) 0.61 OZB woningen; 0.62 OZB niet woningen; 0.64 Belastingen overig (hondenbelasting, precariobelasting)
Aard:	GR
Deelnemerspercentage:	9,84% Aantal stemmen gerelateerd aan bijdrage in kalenderjaar
Doel en openbaar belang:	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de uitvoering van de heffing en invordering van lokale belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) .
Wijze van dienen van het gemeentebelang:	In het AB zit een collegelid die door het college benoemd is.
Beleidsvoornemens 2023:	De gemeente houdt de regie over beleidsvoornemens. De gemeente bepaalt zelf de tarieven en het beleid rondom kwijtschelding etc.
Risico's:	De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van de Gemeenschappelijke regeling van de BSGR zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De deelnemers moeten zelf maatregelen treffen om eventuele risico's af te dekken.
Bijdrage in 2023	€ 1.373.484

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 909	€ 1.286	€ 480
Vreemd vermogen	ultimo	€ 10.899	€ 6.491	€ 5.854
Resultaat		€ 144	€ -431	€ -
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2 Overige verbonden partijen

4.7.7.2.1 B.V. Sport.Gouda

Naam verbonden partij	B.V. Sport.Gouda
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.sportpuntgouda.nl
Programma(s)	5. Cultuur, Sport en Recreatie
Taakveld	5.1 Sportbeleid en activering; 5.2 Sportaccommodaties
Aard	BV
Deelnemerspercentage	100% stemrecht als aandeelhouder
Doel en openbaar belang	Het realiseren, beheren en exploiteren van voorzieningen en accommodaties op het gebied van sport, ontspanning en recreatie, zoals het Groenhovenbad, gymzalen, sporthallen en velden. Daarnaast worden voor derden activiteiten uitgevoerd zoals buitenschoolse activiteiten, organisatie en uitvoering van sportevenementen, arrangementen voor bedrijfssporten en advies & consult.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De AVA wordt vertegenwoordigd door een collegelid. Voor de afgenomen diensten is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten.
Beleidsvoornemens 2023	In 2022 is besloten de DVO vanaf 2023 te verlengen met een periode van vijf jaar. In 2023 zet SPORT•GOUDA daarom weer in op haar reguliere activiteiten: onderhoud, verhuur, sportstimulering, verengingsondersteuning. De door de gemeente te actualiseren beleidsvoornemens op het gebied van sport zullen mogelijk invloed hebben op de accenten die binnen SPORT•GOUDA worden gelegd in de uitvoering.

Naam verbonden partij	B.V. Sport.Gouda
Risico's	De krapte op de arbeidsmarkt voor lesgevend personeel is een risicofactor. Er kan een situatie ontstaan dat SPORT•GOUDA onvoldoende uitvoering kan geven aan het inzetten van vakleerkrachten bewegingsonderwijs. Ook de wijze waarop omgegaan wordt met btw, is voor de toekomst een punt van aandacht, aangezien er nog geen duidelijkheid is over of de rijksregeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport ook na 2023 blijft bestaan.
Bijdrage in 2023	€ 5.233.613

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 1.248	€ 1.248	€ 1.249
Vreemd vermogen	ultimo	€ 3.850	€ 6.088	€ 3.162
Resultaat		€ -4	€ -	€ -7
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2.2 N.V. BNG

Naam verbonden partij	N.V. BNG
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.BNG.nl
Programma(s)	8. Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Aard	NV
Deelnemerspercentage	0,15%. Er is stemrecht via de aandeelhouder.
Doel en openbaar belang	Het uitvoeren van gespecialiseerde financiële dienstverlening voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang tegen zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente Gouda wordt in de AVA vertegenwoordigd door een collegelid. Voor de afgenomen diensten is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten.
Beleidsvoornemens 2023	BNG Bank streeft naar een rendement op het eigen vermogen van 3,5%. Dit wordt gerealiseerd door het optimaal sturen op enerzijds de omvang van de kredietverstrekking en anderzijds de omvang van de solvabiliteit plichtige omzet. De bank streeft verder naar voldoende toegang tot liquiditeit om kredieten te verstrekken.
Risico's	Onverwachte kredietverliezen en de ontwikkeling van ongerealiseerde marktwaardeveranderingen kunnen de winstverwachting van BNGBank onder druk zetten. Dit kan gevolgen kunnen hebben voor de dividenduitkering over het boekjaar 2022 en verdere jaren.
Bijdrage in 2023	nvt

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 5.097	€ 5.062	n.n.b.
Vreemd vermogen	ultimo	€ 155.262	€ 143.995	n.n.b.
Resultaat		€ 221	€ 236	n.n.b.
Bron		jaarrekening	jaarrekening	Begroting wordt niet opgesteld

4.7.7.2.3 Oasen N.V

Naam verbonden partij	Oasen N.V.
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.oasen.nl
Programma(s)	8. Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.8 Overige baten en lasten
Aard	NV
Deelnemerspercentage	9,63% stemrecht als aandeelhouder.
Doel en openbaar belang	Het leveren van drinkwater voor de inwoners van Gouda en een groot aantal andere gemeenten in het Groene Hart.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente Gouda wordt in de AVA vertegenwoordigd door een collegelid.
Beleidsvoornemens 2023	In 2022 heeft Oasen de drinkwaterkoers 2030 gepubliceerd. Belangrijkste missie van Oasen is om verrassingsvrij onberispelijk drinkwater te leveren. Nu en in de toekomst moeten klanten blind kunnen vertrouwen op drinkwater uit de kraan. Om deze missie waar te blijven maken wordt vol ingezet op innovatie, een robuuste drinkwaterinfrastructuur en een duurzame bedrijfsvoering. Er wordt slimmer gepland om precies te weten wat er waar en wanneer in de infrastructuur moet gebeuren.

Naam verbonden partij	Oasen N.V.
	Daarnaast wordt ingezet op de productie van duurzaam en circulair drinkwater.
Risico's	De gemeente Gouda heeft geen directe invloed op de door Oasen gehanteerde drinkwatertarieven. Als gevolg van de toenemende inflatie zullen inwoners van Gouda in 2023 worden geconfronteerd met drinkwatertarieven die naar verwachting sneller stijgen dan voorheen uitgangspunt was.
Bijdrage in 2023	nvt

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 116.741	€ 122.426	n.n.b.
Vreemd vermogen	ultimo	€ 178.860	€ 188.121	n.n.b.
Resultaat		€ 4.554	€ 5.685	n.n.b.
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2.4 N.V. Cyclus

Naam verbonden partij	N.V. Cyclus
Vestigingsplaats	Gouda
Website	www.cyclusnv.nl
Programma(s)	3. Wonen en leefomgeving
Taakveld	5.7 Openbaar groen; 8.3 Wonen en bouwen
Aard	NV
Deelnemerspercentage	Stemrecht als aandeelhouder 23,5 %
Doel en openbaar belang	Advisering en uitvoering afvalbeheer (inzameling, verwerking), reiniging en gladheidsbestrijding. Daarnaast wordt ook informatie en advies gegeven over regionaal en lokaal afvalbeleid. Als zodanig levert zij ook een bijdrage aan een schoon, heel en veilig leefmilieu.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	In de AVA vertegenwoordigd een collegelid (portefeuillehouder financiën) de belangen van Gouda als aandeelhouder. Voor de afgenomen diensten zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten en is de gemeente opdrachtgever.
Beleidsvoornemens 2023	Op basis van de DVO's wordt de prestatie gemonitord. Waar nodig worden aanvullende afspraken gemaakt
Risico's	De recent afgesloten DVO's bieden voor de komende jaren uitvoerings- en financiële zekerheid. De effecten van landelijke nieuwe wet- en regelgeving en marktontwikkelingen kunnen consequenties hebben op de DVO-afspraken en daarmee ook voor Gouda een financiële impact hebben.
Bijdrage in 2023	nvt

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 9.858	€ 10.342	€ 10.700
Vreemd vermogen	ultimo	€ 26.225	€ 22.406	€ 28.035
Resultaat		€ 345	€ 484	€ 939
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.7.7.2.5 Coöperatieve Parkeerservice U.A.

Naam verbonden partij	Coöperatieve Parkeerservice u.a.
Vestigingsplaats	-
Website	www.Parkeerservice.nl
Programma(s)	3. Wonen en leefomgeving
Taakveld	2.2 Parkeren
Aard	Coöperatie
Deelnemerspercentage	0,0625
Doel en openbaar belang	ParkeerService ondersteunt gemeenten bij het ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van parkeerbeleid.
Wijze van dienen van het gemeentebelang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV).
Beleidsvoornemens 2023	-
Risico's	-
Bijdrage in 2023	€ 931.344

Financiële gegevens (bedragen * € 1.000)		2020	2021	2022
Eigen vermogen	ultimo	€ 1.983	€ 2.216	-
Vreemd vermogen	ultimo	€ 1.973	€ 3.637	-
Resultaat		€ 357	€ -	€ -145
Bron		jaarrekening	jaarrekening	begroting

4.8 Grondbeleid

4.8.1 Inleiding

Deze paragraaf bevat:

- Algemene prijs- en marktontwikkelingen;
- Actuele ontwikkelingen rond grondbeleid;
- Actuele ontwikkelingen binnen projecten.

4.8.2 Algemene prijs- en marktontwikkelingen

Diverse mondiale en landelijke ontwikkelingen beïnvloeden de prijzen. Vooral de oorlog in de Oekraïne in combinatie met diverse sancties heeft een groot effect op de prijzen van landbouwproducten, grondstoffen en energieprijzen. De inflatie was na de verschillende lockdowns door Corona al hoog, maar deze is de laatste maanden nog verder opgelopen.

Om de inflatie af te remmen heeft de Europese Centrale Bank de rente laten oplopen. Dit heeft in combinatie met de onzekerheid over Oekraïne ook invloed op de hypotheekrente. Hoewel de rente historisch laag is, leidt een rentestijging wel tot terughoudendheid of zelfs afzien van aankoop (door financieringsproblemen) bij potentiële kopers. De makelaars herkennen dit door een afname van het aantal belangstellenden. Dit leidt ook tot minder overbiedingen. Wel wordt er nog vaak meer betaald dan de vraagprijs.

In de bouwnijverheid is de krapte voelbaar. Er zijn te weinig vakmensen en bedrijven hebben volle orderportefeuilles, waardoor lange wachttijden gelden. De bouwbedrijven hebben veel last van het gebrek aan grondstoffen in combinatie met de sterke vraag. Hierdoor is materiaal schaars en vaak duurder dan begroot. Dit maakt producten duurder, maar er gaan ook bouwbedrijven door failliet als de prijsstijging onvoldoende kan worden doorberekend aan klanten.

Tot slot houdt de stikstofcrisis de woningmarkt in een greep. Om grootschalig (conform de ambities van de Rijksoverheid) te mogen bouwen zal de stikstof-productie omlaag moeten. Provincies moeten hiervoor uitvoeringsplan opstellen. Maatschappelijke druk maakt besluitvorming complex, waardoor het risico op vertraging in de woningbouwproductie bestaat.

De invloed op de grondexploitaties is vooralsnog beperkt, maar kan toenemen naarmate de genoemde onzekerheden en prijseffecten langer voortduren. Voor de grondprijzen wordt voorlopig uitgegaan van een inflatoire stijging (lange termijn inflatie) van 2%. Dat is het gevolg van residueel rekenen: het effect van de hoge VON prijzen wordt afgeremd door de eveneens hoge bouwkosten. De grondexploitaties kennen een korte looptijd, waardoor de invloed van indexen gering is. Eind 2022 staat een herziening van de grondexploitatie Westergouwe (uitbreiden grondexploitatie met fase 4) waarbij kan worden geanticipeerd op deze risico's. In het eerste kwartaal van 2023 vindt de gebruikelijke actualisatie van de grondexploitaties Spoorzone en Westergouwe plaats.

4.8.3 Actuele ontwikkelingen rond grondbeleid

In Gouda wordt de methode van residueel rekenen toegepast. Deze methode houdt maximaal rekening met de actuele marktomstandigheden. In economisch gunstige tijden stijgt de grondwaarde bij een stijging van de VON prijzen. Bij een dalende VON waarde, daalt uiteindelijk de gemiddelde grondwaarde. Deze methode stelt partijen in staat om de productie van woningen op peil te houden en marktconforme waardes te behalen. Wel kan een lagere grondwaarde binnen een project tot lagere projectresultaten (veelal verliezen binnen een project) leiden. Soms kan door het wijzigen van bouwprogramma's, verkleinen van projecten of het slim faseren (uitstellen, versnellen of prioriteiten bijstellen) het resultaat van een project positief worden beïnvloed en/ of de financiële nadelen worden beperkt.

In de tweede helft van 2022 start de actualisatie van de nota grondbeleid.

4.8.4 Actuele ontwikkelingen binnen projecten

Bij de jaarrekening worden de grondexploitaties geactualiseerd. Daarbij worden plannings herzien, indexen geactualiseerd en gerealiseerde kosten en opbrengsten verwerkt. Inhoudelijke beleidskeuzes en/of planscope wijzigingen worden voorafgaand aan de actualisatie afzonderlijk ter besluitvorming aangeboden.

De actualisatie van grondexploitaties geeft per project een resultaat op eindwaarde. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel worden voorzieningen getroffen bij projecten die sluiten met een financieel tekort. De gemeente is terughoudend ten aanzien van winstnemingen. In principe wordt pas winst genomen bij het afsluiten van een project.

Per project volgt een overzicht van de stand van zaken en de geplande activiteiten.

Stationsomgeving Spoorzone

De grondexploitatie wordt begrensd door spoorlijn, Burgemeester Jamessingel, Technolution en Rabobank. In dit gebied liggen twee bouwrijpe kavels. Op de kavel tussen Rabobank en Cinema Gouda start in het 4^e kwartaal 2022 de bouw van 156 sociale huurwoningen.

De NS heeft een partij gecontracteerd voor de nieuwbouw van een hotel met woningen. Eind 2022 zal het bestemmingsplan voor de hotelkavel in procedure worden gebracht. De start van de bouw is voorzien in het jaar 2023.

Westergouwe

In 2021 is het Masterplan Westergouwe opgesteld. Inmiddels is Westergouwe-II vrijwel afgerond. In het vervolg hierop is gestart met de uitvoering van Westergouwe-III. In deze fase worden in totaal circa 900 woningen gebouwd met maatschappelijke voorzieningen. In Westergouwe-III worden verschillende woonmilieus onderscheiden. De eerste bouwkavels in Westergouwe-III zijn inmiddels verkocht aan ontwikkelaars.

5 Financiële begroting 2023 - 2026

5.1 Inleiding

In de financiële begroting wordt ingegaan op de exploitatie en de balans. Dit met als doel het inzicht in de gemeentelijke financiën te vergroten.

Allereerst worden de actuele uitgangspunten van het financieel beleid toegelicht. Daarna wordt een uitgebreide toelichting op de financiële positie gepresenteerd, waarbij aandacht wordt besteed aan de totstandkoming van het begrotingssaldo, het meerjarenperspectief, de geprognosticeerde balans en het EMU-saldo. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal specificaties (per programma, incidentele baten en lasten, financieringspositie, reserves, voorzieningen en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen).

5.2 Financieel beleid en indicatoren

De uitgangspunten voor het financieel kader zijn vastgelegd in het bestuursakkoord "Geef Gouda door" 2022-2026.

De sturing van de financiële positie van de gemeente Gouda wordt langs drie invalshoeken vormgegeven:

1. Voldoende reserves (gezonde weerstandsratio)
2. Een stabiele schuldbestand
3. Een sluitende meerjarige programmabegroting

Realistisch begroten is essentieel. Tegenvallers worden zoveel als mogelijk in het lopende begrotingsjaar met meevallers en/ of binnen de bestaande budgetten opgelost. Incidentele meevallers aan het einde van een jaar worden in eerste instantie toegevoegd aan de algemene reserve. Pas daarna vindt besluitvorming plaats over de toekenning daarvan.

We gaan uit van een weerstandsratio (de verhouding tussen het aanwezige en het beschikbare weerstandsvermogen) in een bandbreedte van ≥ 1 en $\leq 1,4$. We willen over voldoende reserves beschikken om in staat te zijn de gevolgen van de risico's op te vangen.

We zetten de spaaroptie in als de actuele reservepositie niet voldoende is. Als de weerstandsratio richting de onderkant van de bandbreedte gaat, kan de optie ook worden ingezet.

Ten aanzien van de programmabegroting 2023-2026 geldt het volgende:

- De weerstandsratio ligt (ruim) boven 2,0 en valt daardoor in de klasse 'ruim voldoende'.
- De leningenportefeuille (kortlopende en langlopende aangetrokken geldleningen) bedraagt eind 2023 naar verwachting € 250 miljoen. Dat is € 35 miljoen onder het kaderstellend schuldenplafond van € 285 miljoen.
- Voor de jaren 2023-2026 is er een sluitende meerjarenraming.

5.3 Toelichting ontwikkeling meerjarenperspectief 2023 - 2026

5.3.1 Ontwikkeling van het meerjarenperspectief 2023-2026

De basis voor het meerjarenperspectief 2023-2026 ligt in de Kaderbrief 2023 (vastgesteld 1 juni 2022), het Bestuursakkoord "Geef Gouda door" 2022-2026 (vastgesteld 29 juni 2022), de 2e bestuursrapportage 2022 (vastgesteld 4 juli 2022) en de meicirculaire 2022 (vastgesteld 4 juli 2022).

Bij het samenstellen van de begroting 2023 - 2026 zijn vervolgens de financiële effecten van diverse ontwikkelingen en inzichten verwerkt, wat resulteert in een geactualiseerd meerjarenperspectief 2023-2026. Zie daartoe de volgende tabel. Een negatief bedrag betekent een overschot of voordeel. Bij een positief bedrag geldt het omgekeerde.

De in de tabel geschetste ontwikkelingen worden hierna per onderdeel verder uitgewerkt en toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
A. Startbegroting	-23.165	-26.659	-31.731	-16.827
B. Autonome en administratieve ontwikkeling	-981	-1.693	-1.958	-2.287
C. Bestuursakkoord	17.022	18.703	19.976	16.661
D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	4.512	3.871	2.276	1.639
E. Geactualiseerd perspectief	-2.613	-5.778	-11.437	-814

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

Sluitende meerjarenraming 2023-2026

Het perspectief wordt gekenmerkt door een sluitende meerjarenraming 2023-2026.

5.3.2 Overzicht autonome en administratieve ontwikkelingen 2023 - 2026

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2023 - 2026 zijn er diverse autonome ontwikkelingen. Dit betreft onder andere loon- en prijsontwikkeling, aanpassing van hoeveelheden en administratieve aanpassingen. In dit onderdeel is een specificatie van deze ontwikkelingen opgenomen.

B. Autonome en administratieve ontwikkelingen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Actualisatie bedrijfsvoeringskosten	180	181	181	181
Actualisatie bijdrage gemeenschappelijke regeling PROMEN	-589	-730	-749	-1.073
Actualisatie kapitaallasten	-1.037	-809	-1.394	-1.336
Actualisatie kosten financiering (rente)	87	-69	-113	158
Actualisatie toerekening aan Grexen	71	216	240	245
Actualisatie toerekening aan taakveld afval	-156	233	221	253
Actualisatie toerekening aan taakveld riolering	87	-743	-374	-744
Administratieve wijziging actieplan dakloosheid	0	0	0	0
Administratieve wijziging Jeugd	0	0	0	0
Administratieve wijziging milieu taken	0	0	0	0
Administratieve wijziging WMO inhuur	0	0	0	0
Administratieve wijziging: reserve versnelling woningbouw	0	0	0	0
Diverse kleine mutaties	38	21	21	21
Loon- en prijsontwikkeling	219	8	8	8
Prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen	118	0	0	0
Totaal autonome en administratieve mutaties	-981	-1.693	-1.958	-2.287

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

5.3.3 Overzicht Bestuursakkoord "Geef Gouda door!" 2022-2026

In de onderstaande tabel zijn de financiële effecten van het Bestuursakkoord "Geef Gouda door!" 2022 - 2026 weergegeven.

C. Bestuursakkoord thema (bedragen x € 1.000)	Onderwerp	2023	2024	2025	2026
01. Raadsbreed werken	Raadsbreed werken	200	200	400	0
Totaal 01. Raadsbreed werken		200	200	400	0
02. Duurzame en groene stad	Biodiversiteit	500	770	770	770
	Duurzaam inkopen	180	180	180	180
	Energietransitie	335	410	465	465
	Gouds isolatieprogramma	500	500	500	500
	Kenniscentrum bodemdaling	200	200	200	200
	Klimaatadaptatie	400	400	400	400
	Regie op de ondergrond	70	70	70	70
	Uitvoeringsbudget energietransitie	775	825	825	825
	Verduurzaming bedrijventerrein	75	75	75	75
	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	0	245	485	720
Totaal 02. Duurzame en groene stad		3.035	3.675	3.970	4.205
03. Bereikbaarheid en mobiliteit	Duurzame mobiliteit	172	172	172	172
	Investering duurzame distributie	0	0	100	100
	Investering Eurotonde	0	0	135	135
	Investering fietsparkeren	255	530	655	480
Totaal 03. Bereikbaarheid en mobiliteit		427	702	1.062	887
04. Openbare ruimte	Investering extra kwaliteitseisen klimaatadaptatie	50	50	50	50
	Investering toegankelijk maken openbare ruimte	0	110	215	320
	Pilot inzameling afval	0	150	150	0
	Toegankelijkheid	150	150	150	150
	Investering wal- en kademuuren	0	109	216	216
	Beheer openbare ruimte	90	90	90	90
Totaal 04. Openbare ruimte		290	659	871	826
05. Dierenwelzijn	Dierenwelzijn	75	75	75	75
Totaal 05. Dierenwelzijn		75	75	75	75
06. Duurzame economie	Schuifpuzzel Kromme Gouwe - Goudse Poort	25	50	50	0
	Seizoensbeplanting winkelgebied	35	35	35	35
	Sfeerverlichting binnenstad	50	50	50	50
	Toerisme en stadsmarketing	100	100	100	0
	Triple Helix	100	100	100	100
	Economische agenda	0	50	50	50
Totaal 06. Duurzame economie		310	385	385	235
07. Wonen	Invoering omgevingswet	150	0	0	0
	Inwerkingtreding Wet Kwaliteitsborging	350	350	350	350
	Omgevingsplan	250	0	0	0
	Uitvoering versnelling WZV	150	150	150	150
Totaal 07. Wonen		900	500	500	500
08. Inclusie	Herdenkingscultuur	50	50	50	50
	Inclusie	160	230	160	160
	Investering Stadhuis	0	0	360	360
	Toegankelijk maken openbare gebouwen	0	180	180	180
Totaal 08. Inclusie		210	460	750	750

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

C. Bestuursakkoord thema (bedragen x € 1.000)	Onderwerp	2023	2024	2025	2026
09. Sociaal Domein	Jeugd en WMO	4.606	5.128	5.099	3.514
	Regionale werkorganisatie sociaal domein	200	200	200	200
	Sociaal domein	-30	-80	-110	-230
Totaal 09. Sociaal Domein		4.776	5.248	5.189	3.484
10. Kansengelijkheid	Armoedebeleid	520	520	520	520
	Huiswerkbegeleiding	150	150	150	150
	Laaggeletterdheid	400	400	400	400
	Uitvoering basisschuldhelpverlening	375	375	375	375
	Volwassenentegoed 50,- tot 120%	150	150	150	150
	Vroegsignalering schuldhulpverlening	200	300	300	0
Totaal 10. Kansengelijkheid		1.795	1.895	1.895	1.595
11. Duurzaam Sterk Onderwijs	Campus Gouda	650	650	650	650
	Doorlopende ontwikkellijnen (onderwijsbeleid)	50	50	0	0
	Uitvoering IHP	100	100	100	100
Totaal 11. Duurzaam Sterk Onderwijs		800	800	750	750
12. Cultuur	Archeologie	45	45	20	20
	Cultuur (brede culturele veld)	785	785	935	635
Totaal 12. Cultuur		830	830	955	655
13. Gezondheid	Gezondheidsbeleid	100	100	100	100
Totaal 13. Gezondheid		100	100	100	100
14. Sport en bewegen	Continuering volwassenfonds	50	50	50	50
	Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed (incl. verduurzaming)	300	300	300	300
	Investering sport	62	62	62	62
	Onderhoud zwembad	0	0	200	200
	Sportaccomodatiefonds	50	150	150	50
	Stimuleren bewegen risicogroepen/ focusbeleid	50	50	50	50
Totaal 14. Sport en bewegen		512	612	812	712
15. Buurtaanpak	Kwartiermaker buurtaanpak	100	100	0	0
Totaal 15. Buurtaanpak		100	100	0	0
16. Leefbaarheid en veiligheid	APV vergunningverlener	100	100	100	100
	Cyberweerbaarheid	25	25	25	0
	Interventieteam	150	150	150	150
	Mensenhandel	100	100	100	100
	Evenementen coördinatie	100	100	100	100
	BOA's	180	180	180	180
Totaal 16. Leefbaarheid en veiligheid		655	655	655	630
17. Uitdagingen ambtelijke organisatie	Robuuste organisatie	2.007	2.007	2.007	2.007
	Verlaging inhuur naar vaste formatie	0	-200	-400	-750
Totaal 17. Uitdagingen ambtelijke organisatie		2.007	1.807	1.607	1.257
Eindtotaal		17.022	18.703	19.976	16.661

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

Overzicht stortingen in bestemmingsreserves

Naast exploitatiebudget zijn in het Bestuursakkoord "Geef Gouda door!" 2022 - 2026 diverse stortingen in bestemmingsreserves opgenomen, ten laste van de algemene reserve. Deze stortingen zijn in de programmabegroting 2023 - 2026 verwerkt. In de onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de stortingen.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2023
Storting in reserve revolverend klimaatfonds	5.000
Storting in reserve groenfonds	2.000
Storting in reserve cultuur en erfgoedfonds	300
Storting in reserve waterfonds	1.000
Storting in reserve versnelling woningbouw	6.000
Storting in reserve buurtfonds t.b.v. buurtontwikkeling	1.000
Totaal stortingen in bestemmingsreserves ten laste van algemene reserve	15.300

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

5.3.4 Overzicht nieuwe ontwikkelingen/ beleid 2023 - 2026

Bij het samenstellen van de programmabegroting 2023 - 2026 zijn er diverse nieuwe ontwikkelingen. In dit onderdeel is een specificatie met toelichting van deze ontwikkelingen opgenomen.

D. Nieuwe ontwikkelingen/ beleid (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
01. Nadere uitwerking meicirculaire 2022	429	407	377	364
02. Tijdelijke voorzieningen Westergouwe	369	402	515	0
03. Uitvoering amendement verbetering bestaand groen	150	150	0	0
04. Vennootschapsbelasting	363	233	234	160
05. Contractwissel Gazprom	276	276	276	276
06. Toevoeging stelpost Winterplan	2.000	1.500	0	0
07. Toevoeging stelpost looncompensatie	500	500	500	500
08. Toevoeging stelpost onderuitputting kapitaallasten	250	250	250	250
09. Diverse kleine mutaties	175	153	125	90
Totaal mutaties nieuwe ontwikkelingen / beleid	4.512	3.871	2.276	1.639

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

Toelichting op de mutaties

1. Nadere uitwerking meicirculaire 2022

Dit betreft een correctie van een algemene mutatie van het gemeentefonds naar een taakmutatie integratie uitkering WSW. Bij een nadere analyse van de meicirculaire 2022 is gebleken dat dit bedrag ten onrechte niet was toegekend aan het onderdeel WSW.

2. Tijdelijke voorzieningen Westergouwe

Op 26-05-2021 heeft de raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 49 miljoen bij de 'nota maatschappelijke voorzieningen Westergouwe 2021'. Het totaal beschikbaar budget bestond uit een investering van € 46,7 miljoen. Het resterende bedrag waren exploitatiemiddelen bestemd voor uitbreiding en huur van de tijdelijke huisvesting van 'IKC De Ontdekkingsreizigers'. Echter is het financieel effect van deze exploitatiemiddelen destijds niet verwerkt. In de 1e bestuursrapportage 2022 zijn de exploitatiemiddelen voor het jaar 2022 (alsnog) verwerkt. De resterende exploitatiemiddelen voor de jaren 2023 t/m 2025 zijn in deze begroting verwerkt.

3. Uitvoering amendement verbetering bestaand groen

Dit betreft fasering van het amendement verbetering bestaand groen. Er is € 300.000 is vrijgefallen in de 1e bestuursrapportage 2022. De fasering over de jaren 2023 en 2024 zijn in deze begroting verwerkt.

4. Vennootschapsbelasting

Dit betreft de actualisatie van de vennootschapsbelasting 2023 - 2026.

5. Contractwissel Gazprom

Vanwege de (verplichte) overstap naar een nieuwe energieleverancier worden er extra kosten gemaakt.

6. Toevoeging stelpost Winterplan

We reserveren € 2 miljoen in 2023 en € 1,5 miljoen in 2024 voor onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door de stijgende energiekosten financieel ernstig in de problemen komen.

7. Toevoeging stelpost looncompensatie

Dit betreft een extra toevoeging aan de stelpost (reservering) voor looncompensatie. Gelet op de huidige arbeidsmarktontwikkelingen en CAO onderhandelingen wordt er 1% extra op deze stelpost begroot. Hiermee komt de totale loonreservering op 4%. Gelet op de marktontwikkelingen is deze reservering waarschijnlijk niet toereikend. Op basis van de uitkomsten van de septembercirculaire 2022 wordt de looncompensatie mogelijk herzien.

8. Toevoeging stelpost onderuitputting

Vanwege stijgende investeringskosten (ontwikkeling van de marktprijzen) reserveren we budget voor extra kapitaallasten (afschrijving / rentekosten) in de toekomst.

9. Diverse kleine mutaties

Dit betreft diverse kleine overige mutaties.

5.3.5 Totaaloverzicht financiële effecten per programma

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Programma 1				
Startbegroting	12.237	13.404	13.456	17.838
Autonome en administratieve ontwikkeling	920	1.172	853	-1.223
Bestuursakkoord	1.365	1.390	1.340	1.190
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	394	427	540	25
Saldo programma 1	14.917	16.392	16.188	17.829
Programma 2				
Startbegroting	-4.464	-3.231	-3.066	-3.066
Autonome en administratieve ontwikkeling	-1.119	-738	-78	-281
Bestuursakkoord	1.290	1.340	1.340	1.340
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	1	1	1	1
Saldo programma 2	-4.292	-2.627	-1.804	-2.006
Programma 3				
Startbegroting	28.069	27.921	28.249	28.261
Autonome en administratieve ontwikkeling	1.495	910	724	1.200
Bestuursakkoord	1.735	2.249	2.936	3.276
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	390	390	240	240
Saldo programma 3	31.690	31.470	32.150	32.977
Programma 4				
Startbegroting	100.508	98.045	98.513	98.145
Autonome en administratieve ontwikkeling	3.041	2.765	2.646	2.344
Bestuursakkoord	5.786	6.358	6.299	4.294
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	670	646	615	603
Saldo programma 4	110.006	107.814	108.074	105.385
Programma 5				
Startbegroting	15.851	15.774	15.343	15.343
Autonome en administratieve ontwikkeling	773	880	909	1.019
Bestuursakkoord	1.162	1.262	1.587	1.187
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	0	0	0	0
Saldo programma 5	17.786	17.916	17.840	17.549
Programma 6				
Startbegroting	10.216	10.180	10.045	10.045
Autonome en administratieve ontwikkeling	309	76	-50	116
Bestuursakkoord	355	630	755	555
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	17	17	17	17
Saldo programma 6	10.898	10.902	10.767	10.733
Programma 7				
Startbegroting	26.053	26.056	26.160	26.161
Autonome en administratieve ontwikkeling	-3.382	-3.423	-3.681	-3.500
Bestuursakkoord	5.329	5.474	5.719	4.819
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	285	285	285	285
Saldo programma 7	28.285	28.392	28.484	27.764
Programma 8				
Startbegroting	-211.637	-214.808	-220.431	-209.552
Autonome en administratieve ontwikkeling	-3.018	-3.335	-3.282	-1.962
Bestuursakkoord	0	0	0	0
Nieuwe ontwikkelingen/ beleid	2.753	2.105	578	468
Saldo programma 8	-211.902	-216.038	-223.135	-211.045

(+ = nadeel/ last | - = voordeel / baat)

5.3.6 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de meerjarige ontwikkeling van de bezittingen en de schulden van de gemeente.

ACTIVA					
bedragen * € 1.000	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
VASTE ACTIVA					
Materiele vaste activa	344.849	368.719	381.490	400.947	420.221
Immateriele vaste activa	12.236	11.806	11.376	10.946	10.516
Financiële vaste activa	2.944	2.944	2.944	2.944	2.944
TOTAAL VASTE ACTIVA	360.029	383.469	395.810	414.837	433.681
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden/ bouwgrond in expl.	22.968	4.363	61	-3.916	-317
Voorzieningen grondexploitaties	-4.201	-4.201	-4.201	-4.201	-4.201
Gereed product en handelsgoederen	12	12	12	12	12
Totaal voorraden	18.779	174	-4.128	-8.105	-4.506
Uitzettingen	23.000	21.000	20.000	19.000	18.000
Liquide middelen	15	15	15	15	15
Overlopende activa	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	51.794	31.189	25.887	20.910	23.509
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	411.823	414.658	421.697	435.747	457.190

PASSIVA					
bedragen * € 1.000	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
VASTE PASSIVA					
Algemene reserve	47.837	35.151	40.929	52.565	53.579
Bestemmingsreserves	40.460	54.305	54.373	55.121	55.338
Totaal Eigen Vermogen	88.297	89.456	95.302	107.686	108.917
Voorzieningen	27.516	20.368	14.613	12.173	7.818
Opgenomen langlopende geldleningen	234.587	240.123	233.054	240.680	266.623
Waarborgsommen	162	162	162	162	162
Totaal vreemd vermogen	262.265	260.653	247.829	253.015	274.603
TOTAAL VASTE PASSIVA	350.562	350.109	343.131	360.701	383.520
VLOTTENDE PASSIVA					
Kortlopende schulden:					
Opgenomen kasgeldleningen	5.261	8.549	22.566	19.046	17.670
Banksaldi	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Overige kortlopende schulden	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Totaal kortlopende schulden	29.261	32.549	46.566	43.046	41.670
Totaal overlopende passiva	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	61.261	64.549	78.566	75.046	73.670
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	411.823	414.658	421.697	435.747	457.190

5.3.7 EMU-saldo

Het overzicht van het EMU-saldo is een verplicht onderdeel in de begroting. Samen met de geprognosticeerde balans geeft het inzicht in toekomstige ontwikkelingen van de financieringsbehoefte van de gemeente Gouda.

Omschrijving (Bedragen in € x 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
	Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2023	Volgens jarenraming in begroting 2024	Volgens jarenraming in begroting 2025	Volgens jarenraming in begroting 2026
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	8.381	5.443	8.261	12.456	1.840
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	51.470	75.714	31.609	32.577	74.211
3. Mutatie voorzieningen	7.080	5.852	5.258	5.546	5.546
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-621	-7.543	-4.234	-5.131	-1.144
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-35.388	-56.876	-13.856	-9.444	-65.681

De begroting van Gouda is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. In het BBV, art. 20 is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten het geraamde EMU-saldo moeten opnemen in de programmabegroting over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar jaar en de drie daar op volgende jaren. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

In de jaren tot en met 2015 werden er een individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. Voor 2019-2022 is het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gesteld op 0,4%. Het aandeel van de gemeenten is gesteld op -0,27% van het BBP. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

5.4 Grondslagen

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt voor het opstellen van de ramingen in de financiële begroting.

In de ramingen voor 2023 is rekening gehouden een loonindexatie van 3,3% en een prijsindexatie van 2,3% conform de meicirculaire 2022. Voor de jaren erna is de verwachte loonindex 3,9%, 3,8% en 3,6%. De verwachte prijsindex voor 2024 en 2025 bedraagt 2,4% en voor 2026 1,9%.

Voor de berekening van de financieringslasten in 2023 wordt uitgegaan van:

- de door de budgethouders aangegeven uitputtingsritmes voor kredieten, reserves en voorzieningen;
- (vastgestelde) grondexploitaties die gefinancierd worden afhankelijk van de mogelijkheid/wenselijkheid tot het fixeren van het renterisico in de respectievelijke projecten en/of afhankelijk van het specifieke cashflowverloop;
- rekenrente aan te trekken kort geld van 1,00% in 2023 oplopend tot 1,75% in 2026;
- rekenrente aan te trekken lang geld van 2,50% in 2023 oplopend tot 3,00% in 2026;
- een omslagrente van 2,25%;
- rekenrente grondexploitaties 1,95%;
- het ten laste brengen van de rente 'tijdens de bouw' aan het krediet;
- concerninvesteringsplan 2023-2026 dat is opgenomen als paragraaf bij deze programmabegroting;
- geraamde dotaties en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen die met deze programmabegroting worden vastgesteld, waarbij het kapitaalbeslag als gevolg van de aanwending van reserves en voorzieningen en investeringen uit het concerninvesteringsplan wordt gefinancierd door middel van langlopende en kortlopende geldleningen.

De ramingen in deze financiële begroting zijn gebaseerd op de bedragen voor 2022 inclusief de 1e bestuursrapportage 2022 en de meicirculaire 2022. Deze bedragen zijn aangevuld met de financiële gevolgen van de ontwikkelingen na het vaststellen van deze bestuursrapportage. Zie daarvoor elders in het hoofdstuk: "Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting".

5.5 Overzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht worden meerjarig per programma alle lasten, baten en het saldo weergegeven. Ook de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn gespecificeerd per programma. Onderaan het overzicht staat het totaal resultaat, dat wordt afgewikkeld ten gunste van de algemene reserve.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Programma 1 lasten	23.965	24.225	23.987	25.585
Programma 2 lasten	31.199	30.502	30.986	30.620
Programma 3 lasten	59.474	45.188	46.327	43.602
Programma 4 lasten	140.132	137.941	137.465	134.776
Programma 5 lasten	20.522	20.651	20.575	20.284
Programma 6 lasten	11.027	11.030	10.895	10.861
Programma 7 lasten	33.966	34.074	34.165	33.446
Programma 8 lasten	3.911	6.410	8.254	11.652
Totaal lasten	324.194	310.021	312.654	310.827
Programma 1 baten	-8.998	-7.782	-7.750	-7.708
Programma 2 baten	-32.923	-32.692	-32.656	-32.628
Programma 3 baten	-29.789	-15.116	-15.214	-10.996
Programma 4 baten	-29.391	-29.391	-29.391	-29.391
Programma 5 baten	-2.735	-2.735	-2.735	-2.735
Programma 6 baten	-129	-129	-129	-129
Programma 7 baten	-5.574	-5.574	-5.574	-5.574
Programma 8 baten	-215.813	-222.448	-231.589	-222.897
Totaal baten	-325.353	-315.867	-325.039	-312.058
Toevoegingen aan reserves P01	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P02	5.000	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P03	12.750	3.500	3.500	3.500
Toevoegingen aan reserves P04	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P05	1.300	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P06	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves P07	557	557	557	557
Toevoegingen aan reserves P08	0	0	200	200
Totaal Toevoegingen reserves	19.607	4.057	4.257	4.257
Onttrekkingen reserves P01	-50	-50	-49	-48
Onttrekkingen reserves P02	-7.567	-437	-134	1
Onttrekkingen reserves P03	-10.745	-2.103	-2.463	-3.130
Onttrekkingen reserves P04	-735	-735	0	0
Onttrekkingen reserves P05	-1.300	0	0	0
Onttrekkingen reserves P06	0	1	1	1
Onttrekkingen reserves P07	-664	-664	-664	-664
Onttrekkingen reserves P08	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen reserves	-21.062	-3.988	-3.309	-3.839
<i>Saldo mutaties reserves</i>	-1.455	68	948	417
Totaal resultaat	-2.613	-5.778	-11.437	-814

(+ = nadeel/last | - = voordeel/baat)

5.6 Incidentele baten en lasten 2023 - 2026

Artikel 189 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarmee wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Daartoe is in de begroting een limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten opgenomen en zijn deze per programma inzichtelijk gemaakt. Daarnaast worden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves vermeld, zowel incidenteel als structureel.

Het overzicht van baten en lasten dient niet alleen voor het horizontale toezicht door de raad, maar is voor de financiële toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, een belangrijk overzicht bij de bepaling of de gemeente in aanmerking komt voor het gewenste repressieve toezicht.

In de onderstaande tabel is aangegeven wat het saldo van het totaal van de incidentele baten en de incidentele lasten is in het meerjarenperspectief. Een nadere toelichting en duiding van de incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is opgenomen in onderdeel 5.8: 'Ontwikkeling en toelichting reserves 2023 - 2026'.

Opbouw en ontwikkeling van het structureel saldo 2023 -2026

(bedragen * € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting				
Totaal baten	-325.353	-315.867	-325.039	-312.058
Totaal lasten	324.194	310.021	312.654	310.827
<i>Saldo</i>	<i>-1.158</i>	<i>-5.846</i>	<i>-12.384</i>	<i>-1.231</i>
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.455	68	948	417
Resultaat begroting (A)	-2.613	-5.778	-11.437	-814
Incidenteel saldo begroting				
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Saldo van incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	<i>-3.161</i>	<i>-1.281</i>	<i>-43</i>	<i>92</i>
Incidenteel saldo (B)	-3.161	-1.281	-43	92
Structureel saldo begroting				
Totaal structurele baten	-325.353	-315.867	-325.039	-312.058
Totaal structurele lasten	324.194	310.021	312.654	310.827
<i>Saldo</i>	<i>-1.158</i>	<i>-5.846</i>	<i>-12.384</i>	<i>-1.231</i>
<i>Saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</i>	<i>1.706</i>	<i>1.349</i>	<i>990</i>	<i>325</i>
Structureel saldo (A-B)	548	-4.497	-11.394	-906

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Geconcludeerd kan worden dat in de periode 2024-2026 sprake is van structureel evenwicht.

5.7 Financiering

De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van de omvang van de leningenportefeuille (het lange vreemd vermogen). Uit de onderstaande investerings- en financieringsstaat blijken de verwachte financieringstekorten voor de jaren 2023 tot en met 2026. Deze verwachte tekorten zijn gefixeerd op de omvang van de kasgeldlimiet.

Gedetailleerde informatie over financiering, treasury, leningenportefeuille etc. is opgenomen in de zogenaamde paragraaf financiering binnen deze programmabegroting.

Bedragen * € 1.000	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
INVESTERINGEN				
(Im) materiele vaste activa	380.525	392.866	411.893	430.737
Financiële vaste activa	2.944	2.944	2.944	2.944
Totaal vaste activa	383.469	395.810	414.837	433.681
Onderhanden werk (grexen)	4.363	61	-3.916	-317
Totaal vaste activa en OHW	387.832	395.871	410.921	433.364
FINANCIERING				
Eigen vermogen:				
- algemene reserve	35.151	40.929	52.565	53.579
- bestemmingsreserves	54.305	54.373	55.121	55.338
Vreemd vermogen:				
- voorzieningen (*)	24.569	18.814	16.374	12.019
- opgenomen langlopende geldleningen	240.123	233.054	240.680	266.623
- waarborgsommen	162	162	162	162
Totaal financieringsmiddelen	354.310	347.332	364.902	387.721
Financieringstekort (+) of overschot (-)	33.522	48.539	46.019	45.643
* inclusief risicovoorziening(en) grondexploitaties				

5.8 Ontwikkeling en toelichting reserves 2023 - 2026

In dit onderdeel is de ontwikkeling van de reserves (per reserve) opgenomen. Daarnaast zijn de reserves ingedeeld naar structureel / incidenteel.

Als doorontwikkeling en verbetering wordt bij een volgende begroting het overzicht reserves nader gespecificeerd en toegelicht, waarbij ook de handreiking "incidentele baten en lasten" wordt betrokken.

Overzicht structurele reserve mutaties

Programma 1 Reserve revitalisering Goudse Poort

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	940	890	841	793
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	50	49	48	47
Stand per 31 december	890	841	793	746

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van structurele kapitaallasten voor infrastructuur in Goudse Poort en het mogelijk maken van (co)financiering bij de Versnellingskamer.

Waarom (argumentatie) instellen: De raad heeft bij het vaststellen van de jaarstukken 2016 besloten om de nog beschikbare incidentele middelen voor de revitalisering van de Goudse Poort te storten in een nieuw te vormen reserve. De subsidie die in 2018 in dit kader van de provincie is ontvangen is aan de reserve toegevoegd.

Programma 3 Reserve afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	14.559	16.315	17.713	18.751
Vermeerderingen	3.500	3.500	3.500	3.500
Verminderingen	1.744	2.102	2.462	3.128
Stand per 31 december	16.315	17.713	18.751	19.123

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Opvangen van de kapitaallasten van investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Waarom (argumentatie) instellen: "Door een wijziging van het BBV ingaande 1 januari 2017, moeten de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut verplicht worden geactiveerd. Die investeringen werden tot en met 2016 deels direct t.l.v. de Voorziening groot onderhoud openbare ruimte gebracht. De hiermee samenhangende verlaging van de dotatie aan die voorziening wordt toegevoegd aan de Egalisatiereserve openbare ruimte. De Egalisatiereserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten m.b.t. het activeren van voornoemde investeringen.

Raadsbesluit 25/3/2020

Met ingang van 1 januari 2020 wordt de Egalisatiereserve openbare ruimte ingezet ter dekking van de afschrijvingskosten inzake het activeren van investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Verrekening van de rentelasten met deze egalisatiereserve vindt dan niet meer plaats. Ten behoeve van de financiering van de boekwaarde van die investeringen moet de waarde van de Egalisatiereserve per balansdatum daaraan gelijk zijn. In de begroting en jaarrekening 2020 wordt dit gerealiseerd. Indien het bedrag van de gerealiseerde investeringen afwijkt van het daartoe gevoteerde krediet, wordt de onder- dan wel overschrijding verrekend met de dotatie aan de Voorziening groot onderhoud openbare ruimte.

Voorgesteld wordt de naam van de reserve te wijzigen naar: reserve afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte. De verwerking hiervan vindt plaats bij de eerstvolgende tussenrapportage. Op basis van de begrotingsbrief 2020 van de toezichthouder wordt deze reserve niet meer onder de Algemene Reserve geplaatst, maar met ingang van de jaarrekening 2019 als een bestemmingsreserve beschouwd.

Raadsbesluit 11/11/2020

Op 1 juli 2020 heeft de raad de Nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Administratief dient het effect daarvan voor onder andere de reserve Afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen openbare ruimte, hierna: reserve AVOR, nu verwerkt te worden. Bij de verwerking van de nieuwe richtlijnen van de Nota reserves en voorzieningen is gebleken dat het beslispunt bij de Egalisatiereserve openbare ruimte (blz. 12 uit de Nota reserves en voorzieningen) breed interpreteerbaar is, waardoor het risico bestaat dat afgeweken wordt van de bedoeling van deze reserve met de nieuwe naam reserve AVOR. De bedoeling van de reserve AVOR is dat enkel afschrijvingslasten van de reeks Investerings Maatschappelijk Nut Openbare Ruimte 2017-2019 met deze reserve verrekend worden. In de periode 2017-2019 werd voor deze reeks zowel de afschrijvingslasten als de rentelasten onttrokken aan deze reserve. Met ingang van 2020 is een nieuwe reeks investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte, gesplitst naar levensduur (10 jaar / 15 jaar / 20 jaar / 40 jaar), opgenomen. In de nota

staat: "Ten behoeve van de financiering van de boekwaarde van die investeringen moet de waarde van de egaliseringsreserve per balansdatum daaraan gelijk zijn." Dit uitgangspunt had betrekking op de investeringsreeks 2017-2019. Om verwarring te voorkomen wordt aan de raad voorgesteld om bovengenoemde vernieuwde werkwijze omtrent de reserve AVOR vast te stellen en te besluiten dat de relatie tussen boekwaarde investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte en de omvang van de reserve (blz. 12 uit de Nota Reserves en Voorzieningen) alleen betrekking had op de investeringsreeks 2017-2019, die in de periode 2017-2019 onderdeel was van de financiële verslaglegging. De koppeling van de boekwaarde met de hoogte van de reserve AVOR wordt voor de reeks investeringen maatschappelijk nut openbare ruimte vanaf 2020 losgelaten en evenals de verrekeningen met de voorziening groot onderhoud openbare ruimte."

Totaaloverzicht structurele reserve mutaties

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	15.498	17.205	18.554	19.544
Vermeerderingen	3.500	3.500	3.500	3.500
Verminderingen	1.794	2.151	2.510	3.175
Stand per 31 december	17.205	18.554	19.544	19.869

Overzicht incidentele reserve mutaties

Programma 1 Reserve onderwijshuisvesting

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	2.062	2.062	2.062	2.062
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingsen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.062	2.062	2.062	2.062

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking toekomstige kapitaallasten

Waarom (argumentatie) instellen: Op grond van het raadsbesluit 3 april 2019 is het kader van het IHP vastgesteld. Vanwege de aard en omvang van het financiële risico is besloten een aparte reserve te creëren voor het dekken van de kapitaallasten die voortvloeien uit IHP. Gedurende de looptijd van het IHP kunnen inkomsten die voortkomen uit de verkoop van vrijvallende schoollocaties ten gunste van deze reserve worden afgewikkeld. In het kader van realistisch begroten worden deze inkomsten pas verwerkt nadat ze gerealiseerd zijn. Eveneens kunnen financiële voordelen vanuit het combinatiegebruik hieraan toegevoegd worden. Intentie is om de reserve in te zetten ter dekking van de kapitaallasten. Dit alles ter beheersing van de omvang van het mogelijke exploitatietekort.

Programma 1 Reserve cofinanciering regionale projecten

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	660	660	660	660
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingsen	0	0	0	0
Stand per 31 december	660	660	660	660

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Aanpak regionale projecten die gezamenlijk worden gefinancierd

Waarom (argumentatie) instellen: Deze reserve heeft de raad bij de 2e begrotingswijziging 2017 ingesteld met o.a. de volgende uitgangspunten:

- Binnen de algemene reserve wordt rekening gehouden met dit bedrag door een nieuwe reserve te vormen. Deze blijft meetellen in het weerstandsvermogen.
- De middelen zijn alleen in te zetten als bron voor cofinanciering voor regionale projecten.
- Er vindt geen regionale overheveling van middelen plaats.
- Besluitvorming over al dan niet benutting van dit bedrag is voorbehouden aan het college van BenW van Gouda en voor zover het budgetrecht van de raad van toepassing is: de raad van de gemeente Gouda.
- Besluitvorming kan alleen als er tenminste op hoofdlijnen een projectvoorstel is. Er is geen sprake van 'solidariteit'; ieder college / raad beslist zelf over welke bedrag die betreffende gemeente in een regionaal project wil investeren.
- Indien er aan de indiening van projectvoorstellen voor externe financiële middelen een zodanig strakke termijn is verbonden, waardoor de goedkeuring door de raad agenda technisch niet haalbaar is, zullen projectvoorstellen onder voorbehoud van goedkeuring door de raad ingediend worden.
- De beschikbaarheid van dit deel van de algemene reserve zal herzien worden, indien de reserves op een te laag peil dreigen te raken. Op dit moment is daar geen sprake van.

Programma 2 Reserve investeringen afval

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Voorkomen fluctuatie tarieven

Waarom (argumentatie) instellen: Op basis van de nacalculatie van de compensabele btw in boekjaar 2018 bleek het voordeel voor het begrotingsperspectief van kosten-baten afval hoger dan begroot. Bij vaststelling van de jaarrekening 2018 is besloten dit resultaat te doteren aan de reserve, zodat dit bedrag betrokken kan worden in de berekening van de toekomstige afvalstoffenheffing (bestemmingsreserve).

Programma 2 Reserve investeringen riool

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	1.130	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	1.130	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Voorkomen fluctuatie tarieven

Waarom (argumentatie) instellen: Op basis van de nacalculatie van de compensabele btw in boekjaar 2018 bleek het voordeel voor het begrotingsperspectief van kosten-baten riool hoger dan begroot. Bij vaststelling van de jaarrekening 2018 is besloten dit resultaat te doteren aan de reserve, zodat dit bedrag betrokken kan worden in de berekening van de toekomstige rioolheffing (bestemmingsreserve)

Programma 2 Reserve klimaatfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	5.000	5.000	5.000
Vermeerderingen	5.000	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	5.000	5.000	5.000	5.000

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Om de ambities om in 2040 een CO₂-vrije stad te zijn richten we een revolverend duurzaamheidsfonds / klimaatfonds op. Als aanvulling op Rijks- en provinciale ondersteuningsmiddelen (subsidies en fondsen) ondersteunt een lokaal duurzaamheidsfonds / klimaatfonds bij het waarmaken van deze ambitie..

Programma 3 Reserve wijkontwikkeling

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	3.389	4.389	4.389	4.389
Vermeerderingen	1.000	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	4.389	4.389	4.389	4.389

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van de kosten van wijkontwikkelingsprojecten

Waarom (argumentatie) instellen: Het doel van de wijkontwikkeling is om de leefbaarheid in de wijken te verbeteren door het uitvoeren van fysieke projecten in samenspraak met de bewoners. Het gaat daarbij om de herinrichting van de openbare ruimte, maar ook om verbetering van de woningvoorraad. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de twee betrokken woningbouwcorporaties. De kosten en opbrengsten die de gemeente hiervoor maakt worden vanaf 2004 verrekend via de reserve wijkontwikkeling. Jaarlijks wordt aan de hand van het verwachte projectverloop van deze reserve een prognose gemaakt.

Programma 3 Reserve zero-emissie-zone

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	930	930	930	930
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	930	930	930	930

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van kosten van een emissie-vrije stadsdistributie

Waarom (argumentatie) instellen: Uitgangspunt is dat in 2025 de binnenstad van Gouda een Zero Emission Stadslogistiekzone is. Ter dekking van de kosten van onderzoek (samen met ondernemers en andere betrokkenen) en uitvoering is in 2021 deze reserve ingesteld.

Programma 3 Reserve nog uit te voeren werkzaamheden Bolwerk

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	504	504	504	504
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	504	504	504	504

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van de kosten van nog uit te voeren civieltechnische werken en bijbehorende plankosten van de voormalige grondexploitatie Bolwerk

Waarom (argumentatie) instellen: Bij de actualisatie van de grondexploitaties in het kader van de jaarrekening 2012 is de grondexploitatie Bolwerk afgesloten. Voor de nog uit te voeren civieltechnische werken in de openbare ruimte en bijbehorende plankosten is een afzonderlijke voorziening gevormd. Deze voorziening moest, vanwege het ontbreken van concrete verplichtingen, in 2016 boekhoudkundig vrijvallen. De resterende middelen zijn toegevoegd aan de nieuwe gelijknamige reserve (raadsbesluit jaarstukken 2016).

Programma 3 Reserve Omgevingswet

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	383	633	633	633
Vermeerderingen	250	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	633	633	633	633

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van kosten gerelateerd aan het opstellen van het Omgevingsplan, onderdeel van de Omgevingswet

Waarom (argumentatie) instellen: Ter dekking van de kosten van het opstellen Omgevingsplan vinden in een tweetal jaren dotaties aan deze reserve plaats.

Programma 3 Reserve versnellen woningbouw en (gebieds)transformatie

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	3.191	7.753	7.314	7.179
Vermeerderingen	6.000	0	0	0
Verminderingen	1.439	438	135	0
Stand per 31 december	7.753	7.314	7.179	7.179

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Versnellen van de woningbouw

Waarom (argumentatie) instellen: De reserve is in 2018 ingesteld bij de vaststelling van de programmabegroting 2019-2022 en vindt zijn basis in het Coalitieakkoord 2018-2022 waar ingezet wordt op de versnelling van de woningbouw en de transformatie van zakelijke panden en gebieden naar woningen.

Programma 3 Reserve parkeren

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	788	788	788	788
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	788	788	788	788

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van kosten voor aanleg van parkeerplaatsen, het treffen van parkeerregulerende maatregelen en andere voorzieningen in het kader van het betaald en/of belanghebbenden parkeren.

Waarom (argumentatie) instellen: De toevoeging die betrekking heeft op het batig saldo van de exploitatie van de Stationsgarage komt voort uit het besluit, dat het nadelig resultaat de eerste jaren ten laste van deze reserve kan worden gebracht.

Programma 3 Reserve Groenfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	184	2.184	2.184	2.184
Vermeerderingen	2.000	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.184	2.184	2.184	2.184

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Realiseren van nieuw groen en water in samenhang met het te realiseren Klimaatadaptatieplan

Waarom (argumentatie) instellen: Met geld uit het Groenfonds kan meer groen komen in de Goudse wijken met het minste groen: Binnenstad, Kadebuurt, Kort Haarlem, Korte Akkeren, Gouda Noord en Goverwelle. Bijvoorbeeld door bestrating of bebouwing om te zetten in groen. Bewonersinitiatieven uit deze wijken kunnen aanspraak maken op een deel van het geld uit het Groenfonds. Middels de aangepaste subsidieverordening is een deel van het budget beschikbaar als subsidie.

Programma 3 Reserve Zuidelijk Stationsgebied

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van de plankosten

Waarom (argumentatie) instellen: Op 22 juni 2016 heeft de raad besloten met de herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied. Hiervoor is een investeringsbudget en deze reserve ter dekking ingesteld. De reserve spoorse doorsnijdingen en de reserve ketenmobiliteit zijn destijds opgeheven en samengevoegd tot deze reserve. De reserve is eveneens gevoed met de subsidies die reeds voor dit project zijn ontvangen.

Programma 3 Reserve nog uit voeren werkzaamheden Middenwillens

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van de kosten van nog uit te voeren civieltechnische werken en bijbehorende plankosten van de voormalige grondexploitatie Middenwillens

Waarom (argumentatie) instellen: Bij de actualisatie van de grondexploitaties in het kader van de jaarrekening 2012 is de grondexploitatie Middenwillens afgesloten. Voor de nog uit te voeren civieltechnische werken in de openbare ruimte en bijbehorende plankosten is een afzonderlijke voorziening gevormd. Deze voorziening moest, vanwege het ontbreken van concrete verplichtingen, in 2016 boekhoudkundig vrijvallen. De resterende middelen zijn toegevoegd aan de nieuwe gelijknamige reserve (raadsbesluit jaarstukken 2016).

Programma 3 Reserve GREX Westergouwe

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	2.594	2.594	2.594	2.594
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.594	2.594	2.594	2.594

Wat is het doel (wat willen we bereiken): De reserve kan in de komende jaren worden ingezet om de ambities van de Raad inzake de GREX Westergouwe te realiseren. De jaarlijkse resultaten in de grex Westergouwe worden ten gunste/ ten laste van deze reserve gebracht.

Waarom (argumentatie) instellen: Gezien de opgave van de raad om extra sociale huurwoningen in de GREX Westergouwe te realiseren is voorgesteld om deze reserve in te stellen. De voordelen die zijn ontstaan, zullen weer worden ingezet voor de GREX Westergouwe.

Programma 4 Reserve maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	6.842	6.107	5.372	5.372
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	735	735	0	0
Stand per 31 december	6.107	5.372	5.372	5.372

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Realisatie maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en maatregelen ter voorkoming van intramurale zorg en versnellen van de uitstroom.

Waarom (argumentatie) instellen: De gemeente Gouda krijgt als centrumgemeente via decentralisatie-uitkeringen van het Rijk middelen voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen. Deze middelen worden regionaal ingezet. Eventuele overschotten worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve op grond van het raadsbesluit van 20 juni 2012 resp. 6 juli 2016 (jaarstukken 2015).

Programma 5 Reserve cultuur- en erfgoedfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	24	324	324	324
Vermeerderingen	300	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	324	324	324	324

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Het meerjarig beschikbaar houden van de middelen uit het cultuur- en erfgoedfonds dat als belangrijk instrument geldt voor het gebruik en behoud van Gouds erfgoed.

Waarom (argumentatie) instellen: De reserve is ingesteld bij de 2e begrotingswijziging 2015. Na de vaststelling van de jaarstukken 2019 kan en zal de reserve cultuur- en erfgoedfonds (ook) worden aangewend voor het bekostigen van de festiviteiten en activiteiten in het kader van Gouda 750 jaar in 2022.

Programma 5 Waterfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	1.000	2.000	2.000	2.000
Vermeerderingen	1.000	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	2.000	2.000	2.000	2.000

Wat is het doel (wat willen we bereiken): We willen er met het Waterfonds op inzetten om het historisch water in de binnenstad uit te breiden en vaarverbindingen te verbeteren. Daartoe wordt een fonds geïntroduceerd, waarin in 2022 € 1 miljoen wordt gestort. In de toekomst kan het fonds eventueel verder worden aangevuld. Een project dat hiervoor in ieder geval in zicht is, betreft de intieme vaarroute. Ook wordt gekeken naar de verbetering van de vaarverbinding met de Reeuwijkse plassen. Verder kan voor eventuele andere toekomstige maatregelen, worden geput uit de ambities vanuit de Watervisie van de Wateralliantie. Uitgaven uit het fonds dienen plaats te vinden op basis van een door de gemeenteraad vast te stellen kader. Verder dienen de wateralliantie, de ondernemers en bewoners te worden betrokken.

Programma 5 Reserve niet gesprongen explosieven WO2

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	703	703	703	703
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	703	703	703	703

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van de kosten van onderzoek naar en het opruimen van niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

Waarom (argumentatie) instellen: Deze reserve is gevormd door de bijdragen die in het verleden van het Rijk ontvangen zijn in het kader van het opsporen en ruimen van niet-gesprongen explosieven WO2.

Programma 7 Reserve organisatieontwikkeling

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	579	471	364	256
Vermeerderingen	557	557	557	557
Verminderingen	664	664	664	664
Stand per 31 december	471	364	256	149

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Dekking van kosten van reeds in gang gezette en toekomstige organisatieontwikkelingen.

Waarom (argumentatie) instellen: De reserve Organisatieontwikkeling is een uitvloeisel van het traject Optima Forma. Voor zover valt na te gaan ligt het besluit Flankerend Beleid uit 2003 hieraan ten grondslag. De huidige werkwijze is, dat in overleg met de directie, jaarlijks de hoogte van de raming van de onttrekking (of toevoeging) bepaald wordt.

Programma 8 Algemene reserve - inclusief begrotingsresultaten

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	47.837	35.151	40.929	52.565
Vermeerderingen	27.201	31.655	36.943	23.428
Verminderingen	39.888	25.877	25.306	22.415
Stand per 31 december	35.151	40.929	52.565	53.579

Programma 8 Algemene reserve - exclusief begrotingsresultaten

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	47.837	32.537	32.537	32.737
Vermeerderingen	0	0	200	200
Verminderingen	15.300	0	0	0
Stand per 31 december	32.537	32.537	32.737	32.937

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

Waarom (argumentatie) instellen: De Algemene reserve vormt een vast onderdeel van het weerstandsvermogen en daarmee van de begroting en jaarstukken. Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's.

Programma 8 Reserve sociaal domein

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Voor het opvangen van de gevolgen van onvoorziene risico's binnen het sociaal domein en voor eenmalige investeringen die de structurele financiële houdbaarheid op langere termijn ten goede komen.

Waarom (argumentatie) instellen: De reserve sociaal domein is ingesteld bij de jaarstukken 2015, waarbij is besloten deze onder de Algemene Reserve te plaatsen. Bij het vaststellen van de programmabegroting 2020-2023 is besloten niet langer aan deze reserve te doteren en bij nihil op te heffen.

Totaaloverzicht incidentele reserve mutaties

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	72.799	72.251	76.748	88.142
Vermeerderingen	43.308	32.212	37.499	23.985
Verminderingen	43.856	27.715	26.105	23.079
Stand per 31 december	72.251	76.748	88.142	89.048

Totaaloverzicht ontwikkeling reserves

Ontwikkeling reserves - inclusief begrotingsresultaten 2023 - 2026

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	88.297	89.455	95.302	107.686
Vermeerderingen	46.808	35.712	40.999	27.485
Verminderingen	45.650	29.866	28.615	26.254
Stand per 31 december	89.455	95.302	107.686	108.917

Ontwikkeling reserves - exclusief begrotingsresultaten 2023 - 2026

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	88.297	86.842	86.910	87.858
Vermeerderingen	19.607	4.057	4.257	4.257
Verminderingen	21.062	3.988	3.309	3.839
Stand per 31 december	86.842	86.910	87.858	88.275

5.9 Ontwikkeling en toelichting voorzieningen 2023 - 2026

Programma 2 Voorziening riolering

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	13.896	7.611	1.869	-396
Vermeerderingen	5.903	5.564	6.201	5.969
Verminderingen	12.188	11.305	8.466	10.229
Stand per 31 december	7.611	1.869	-396	-4.657

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Spaarvoorziening vervangingsinvesteringen rioleringen en tariefsegalisatie.

Waarom (argumentatie) instellen: Bij de riolering is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een spaarvoorziening vervangingsinvesteringen rioleringen met als nevensdoel een meer gespreide lastenontwikkeling (en daarmee tariefontwikkeling). De kosten die gemaakt worden ten behoeve van riolering worden gedekt door inkomsten rioolrechten.

Programma 2 Voorziening verwerking afvalstoffen

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	213	21	54	164
Vermeerderingen	0	33	111	190
Verminderingen	191	0	0	0
Stand per 31 december	21	54	164	355

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Voorkomen fluctuatie tarieven.

Waarom (argumentatie) instellen: Bij de inzameling en verwerking van afvalstoffen is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een egalisatievoorziening, waarop geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing is. Het uiteindelijke jaarlijkse exploitatieresultaat wordt op nacalculatiebasis bepaald en aan deze voorziening toegevoegd of onttrokken. Een nevensdoel van deze voorziening is het bevorderen van een gelijkmatig tariefverloop bij onregelmatige lasten.

Programma 3 Voorziening deelname grondbank Zuidplas

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	0	0	0	0
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	0	0	0	0

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Opvangen verschillen waardering gronden.

Waarom (argumentatie) instellen: De RZG Grondbank Zuidplas is opgericht om strategische aankopen te doen in de Zuidplaspolder. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de grondbank.

Programma 3 Voorziening groot onderhoud openbare ruimte

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	4.494	3.873	3.896	3.364
Vermeerderingen	3.641	3.641	3.641	3.641
Verminderingen	4.262	3.618	4.173	4.173
Stand per 31 december	3.873	3.896	3.364	2.832

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Egalisatie meerjarenkosten groot onderhoud openbare ruimte.

Waarom (argumentatie) instellen: Deze voorziening is bestemd voor de egalisatie van beschikbare middelen ter dekking van de kosten van groot onderhoud van de openbare ruimte (onder meer wegen, kunstwerken, water en groen) zoals is opgenomen in het Beheerplan GOVO.

Programma 3 Voorziening onderhoud stationsgarage

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	12	23	35	47
Vermeerderingen	46	46	46	46
Verminderingen	34	34	34	34
Stand per 31 december	23	35	47	58

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Nivelleren van uitgaven onderhoud Stationsgarage.

Waarom (argumentatie) instellen: Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud aan de Stationsgarage.

Programma 3 Voorziening verhuurdersonderhoud schouwborg

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	779	1.087	966	832
Vermeerderingen	507	508	509	509
Verminderingen	199	629	643	643
Stand per 31 december	1.087	966	832	698

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Nivelleren van uitgaven voor groot onderhoud.

Waarom (argumentatie) instellen: Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van de uitgaven verhuurdersonderhoud aan het schouwborgcomplex gelegen aan de Boeiekade 67. Het meerjarenonderhoudsplan is vastgesteld door het college op 21 januari 2014.

Programma 3 Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	1.606	910	551	530
Vermeerderingen	838	849	849	849
Verminderingen	1.533	1.207	870	870
Stand per 31 december	910	551	530	509

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud.

Waarom (argumentatie) instellen: Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven aan planmatig onderhoud aan gemeentelijk pandenbezit. Op 21 januari 2014 is het meerjarenonderhoudsplan vastgesteld door het college.

Programma 3 Voorziening afkoopsom onderhoud Steinse Groen

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	41	41	41	41
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	41	41	41	41

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Bestemming geven aan projectsubsidie.

Waarom (argumentatie) instellen: Op deze voorziening is geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing. Deze voorziening heeft betrekking op een projectsubsidie die door de gemeente Gouda is ontvangen voor (de afkoop van) het beheer van de ecologische verbinding Steinse Groen voor 12 jaar (2020 tot en met 2031).

Programma 4 Voorziening pijporgel aula begraafplaats

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	52	52	52	52
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	52	52	52	52

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Bestemming geven aan legaat.

Waarom (argumentatie) instellen: Op deze voorziening is geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing. Deze voorziening heeft betrekking op een legaat dat door de gemeente Gouda als legataris beheerd wordt. Het legaat dient gebruikt te worden voor de aanschaf en het onderhoud van de pijporgel op de begraafplaats IJsselhof te Gouda. De aanschaf en het onderhoud van dit orgel zal worden uitgevoerd door de beheerder/eigenaar van deze begraafplaats. Op dit moment is niet bekend op welke termijn Yarden deze werkzaamheden gaat uitvoeren. Sinds 2020, maakt Yarden officieel deel uit van Dela, is Dela formeel de beheerder.

Programma 7 Voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	6.236	6.558	6.880	7.202
Vermeerderingen	500	500	500	500
Verminderingen	178	178	178	178
Stand per 31 december	6.558	6.880	7.202	7.524

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Treffen van een voorziening voor het uitbetalen van pensioen aan gewezen wethouders

Waarom (argumentatie) instellen: In tegenstelling tot deelnemers aan het ABP, vindt voor de Appa geen premieafdracht plaats van de gemeente aan een pensioenfonds. De pensioenen van de wethouders worden gefinancierd uit de begroting van de gemeente Gouda op het moment dat dit pensioen wordt uitbetaald aan betrokkene. Op grond van artikel 44 van het BBV dient een voorziening voor de pensioenaanspraken (voormalig) wethouders te worden gevormd. Ter financiering van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op (partner)pensioen van (voormalig) wethouders is de voorziening gevormd.

Programma 7 Voorziening onderhoud Huis van de Stad

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	187	191	268	337
Vermeerderingen	79	79	79	79
Verminderingen	75	2	10	10
Stand per 31 december	191	268	337	406

Wat is het doel (wat willen we bereiken): Nivelleren van uitgaven onderhoud Huis van de Stad

Waarom (argumentatie) instellen: Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud aan het Huis van de Stad. De jaarlijkse dotatie aan deze voorziening wordt elk jaar aangewend voor de onderhoudskosten van dit pand, die gebaseerd zijn op de meerjarige technische onderhoudsplanning.

Totaal voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	27.516	20.368	14.613	12.173
Vermeerderingen	11.513	11.219	11.934	11.782
Verminderingen	18.661	16.974	14.374	16.136
Stand per 31 december	20.368	14.613	12.173	7.818

5.10 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overeenkomstig de artikelen 20 en 22 van het BBV dient afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Alle bedoelde verplichtingen zijn meerjarig in de exploitatiebegroting verwerkt.

Voor pensioenaanspraken van (voormalig) wethouders is op grond van wettelijke bepalingen een gelijknamige voorziening in gebruik.

6 Bijlagen

6.1 Overzicht taakvelden

Landelijk is bepaald dat in de begroting en jaarrekening een overzicht wordt opgenomen met daarin de baten en lasten per taakveld en de wijze waarop deze zijn verdeeld over de programma's. Deze taakvelden gelden voor alle gemeenten en hierdoor ontstaat vergelijkbaarheid tussen alle gemeenten. De volgende hoofdtaakvelden worden onderscheiden:

Nummer	Omschrijving taakveld
0.	Bestuur en ondersteuning
1.	Veiligheid
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat
3.	Economie
4.	Onderwijs
5.	Sport, cultuur en recreatie
6.	Sociaal domein
7.	Volksgesondheid en milieu
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De programmabegroting 2023 ingedeeld naar taakvelden ziet er als volgt uit:

Taakvelden: Lasten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2021	2022 t/m 1e Berap	2023	2024	2025	2026
0.1 Bestuur	7	4.316	4.757	5.876	5.870	6.067	5.568
0.10 Mutaties reserves	8	12.191	13.011	19.607	4.057	4.257	4.257
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	8	13.397	1.212	27.201	31.655	36.743	23.228
0.2 Burgerzaken	7	2.472	2.194	2.157	2.157	2.157	2.157
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3	5.287	5.069	4.487	4.888	5.540	5.992
0.4 Overhead	7	24.608	24.921	25.933	26.047	25.941	25.721
0.5 Treasury	8	-1.129	-1.791	-2.249	-2.997	-3.559	-3.892
0.61 OZB woningen	8	249	246	250	250	250	250
0.62 OZB niet-woningen	8	234	232	235	235	235	235
0.63 Parkeerbelasting	8	51	67	19	19	19	19
0.64 Belastingen overig	8	121	82	50	50	50	50
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	8	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	8	536	2.321	5.244	8.621	11.026	14.831
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	8	104	145	363	233	234	160
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	5.193	5.275	5.437	5.437	5.437	5.437
1.2 Openbare orde en veiligheid	6	5.972	5.483	5.590	5.593	5.458	5.424
2.1 Verkeer en vervoer	3	16.149	15.574	16.790	17.279	18.124	19.344
2.2 Parkeren	3	1.091	1.119	1.444	1.508	1.503	1.551
2.3 Recreatieve havens	5	252	271	544	543	543	543
2.4 Economische havens en waterwegen	1	1.064	1.774	1.456	1.545	1.637	1.803
2.5 Openbaar vervoer	3	112	111	109	108	107	105
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	1.565	824	901	213	212	210
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	223	227	223	223	223	223
3.4 Economische promotie	1	3.066	3.893	2.882	2.856	2.754	2.604
4.2 Onderwijshuisvesting	1	9.368	7.466	7.966	9.282	9.254	10.837
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	7.995	10.512	10.537	10.106	9.908	9.908
5.1 Sportbeleid en activering	5	6.536	6.739	7.524	7.484	7.284	7.284
5.2 Sportaccommodaties	5	2.713	2.813	2.894	3.082	3.090	3.108
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5	4.797	4.282	4.570	4.558	4.700	4.391
5.4 Musea	5	2.249	2.304	2.401	2.401	2.376	2.376
5.5 Cultureel erfgoed	5	550	607	478	478	478	478
5.6 Media	5	1.960	2.062	2.109	2.103	2.103	2.103
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	5.168	7.730	6.273	6.869	6.721	6.634
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	8.907	8.526	8.926	8.922	8.919	8.917
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4	4.284	4.381	7.793	7.534	7.225	5.597
6.3 Inkomensregelingen	4	37.388	34.083	35.637	35.737	35.737	35.362
6.4 WSW en beschut werk	4	9.843	10.407	9.721	9.274	8.852	8.414

Taakvelden: Lasten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2021	2022 t/m 1e Berap	2023	2024	2025	2026
6.5 Arbeidsparticipatie	4	5.404	5.431	4.968	5.059	5.158	5.104
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4	2.769	3.101	2.331	2.308	2.312	2.312
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4	16.560	14.899				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	4			6.500	6.678	6.838	6.859
6.71b Begeleiding (WMO)	4			7.986	8.110	8.169	8.171
6.71c Dagbesteding (WMO)	4			1.528	1.561	1.589	1.589
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	4			1.851	1.851	1.851	1.851
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4	26.499	25.706				
6.72a Jeugdhulp begeleiding	4			5.270	4.987	4.988	4.988
6.72b Jeugdzorg behandeling	4			3.601	3.392	3.392	3.392
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	4			2.066	1.946	1.946	1.946
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4			3.752	3.640	3.540	3.540
6.73a Pleegzorg	4			1.505	1.428	1.429	1.430
6.73b Gezinsgericht	4			1.188	1.128	1.128	1.129
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	4			1.873	1.770	1.770	1.771
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4			4.482	4.221	4.221	4.221
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	4			1.053	1.008	1.008	1.009
6.74c Gesloten plaatsing	4			508	480	480	480
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	4	20.525	20.130				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	4			16.211	16.215	16.221	16.228
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4			5.427	4.864	4.864	4.640
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4	4.231	4.692				
6.82a Jeugdbescherming	4			2.535	2.417	2.417	2.417
6.82b Jeugdreclassering	4			174	164	164	164
7.1 Volksgezondheid	4	2.876	3.037	3.212	3.209	3.209	3.209
7.2 Riolering	2	15.971	17.071	16.360	15.471	15.982	15.611
7.3 Afval	2	9.605	10.284	10.977	11.119	11.092	11.097
7.4 Milieubeheer	2	2.931	3.397	3.861	3.912	3.912	3.912
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	49	34	36	36	36	36
8.1 Ruimtelijke ordening	3	2.966	1.951	2.911	2.761	2.761	2.761
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3	10.507	9.978	22.378	7.692	7.790	3.572
8.3 Wonen en bouwen	3	5.413	4.530	5.083	4.083	3.781	3.645
Totaal lasten		325.190	313.169	371.002	345.733	353.654	338.312

Taakvelden: Baten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2021	2022 t/m 1e Berap	2023	2024	2025	2026
0.1 Bestuur	7	-603	-61	-61	-61	-61	-61
0.10 Mutaties reserves	8	-18.136	-13.534	-21.062	-3.988	-3.309	-3.839
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	8	0	-1.092	-24.588	-25.877	-25.306	-22.415
0.2 Burgerzaken	7	-1.034	-1.020	-1.023	-1.023	-1.023	-1.023
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3	-4.018	-4.103	-4.314	-4.327	-4.327	-4.327
0.4 Overhead	7	-4.069	-4.290	-4.490	-4.490	-4.490	-4.490
0.5 Treasury	8	-354	-388	-202	-199	-197	-195
0.61 OZB woningen	8	-8.613	-8.742	-8.946	-9.171	-9.407	-9.606
0.62 OZB niet-woningen	8	-7.768	-8.497	-8.720	-8.938	-9.167	-9.361
0.63 Parkeerbelasting	8	-3.695	-4.169	-3.801	-3.801	-3.800	-3.800
0.64 Belastingen overig	8	-2.486	-489	-501	-513	-527	-538
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	8	-174.680	-177.199	-193.145	-199.349	-208.023	-198.930
0.8 Overige baten en lasten	8	-1.594	-2.445	-498	-477	-467	-467
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	8	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	-39	-48	-50	-50	-50	-50
1.2 Openbare orde en veiligheid	6	-422	-78	-79	-79	-79	-79
2.1 Verkeer en vervoer	3	-1.169	-118	-121	-121	-121	-121

Taakvelden: Baten (bedragen * € 1.000)	Progr.	Jaarrekening 2021	2022 t/m 1e Berap	2023	2024	2025	2026
2.2 Parkeren	3	0	-10	-690	-690	-690	-690
2.3 Recreatieve havens	5	-111	-108	-111	-111	-111	-111
2.4 Economische havens en waterwegen	1	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	3	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	-1.519	-756	-687	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	-109	-153	-157	-157	-157	-157
3.4 Economische promotie	1	-959	-1.440	-788	-791	-795	-798
4.2 Onderwijshuisvesting	1	-2.578	-425	-433	-400	-364	-319
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	-5.778	-7.493	-6.934	-6.434	-6.434	-6.434
5.1 Sportbeleid en activering	5	-547	-595	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	5	-2.467	-2.565	-2.624	-2.624	-2.624	-2.624
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5	-75	0	0	0	0	0
5.4 Musea	5	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	5	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	5	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-158	-100	-102	-102	-102	-102
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4	-894	-781	-782	-782	-782	-782
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	4	-30.644	-27.463	-27.473	-27.473	-27.473	-27.473
6.4 WSW en beschut werk	4	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	4	-385	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	4	0	0	-453	-453	-453	-453
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4	-646	-442				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	4			0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	4			0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	4			0	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	4			0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4	-22	0				
6.72a Jeugdhulp begeleiding	4			0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4			0	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	4			0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	4			0	0	0	0
6.73a Pleegzorg	4			0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	4			0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	4			0	0	0	0
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4			0	0	0	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	4			0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	4			0	0	0	0
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	4	-644	-500				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	4			-500	-500	-500	-500
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4			0	0	0	0
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4	-184	-184				
6.82a Jeugdbescherming	4			-184	-184	-184	-184
6.82b Jeugdreclassering	4			0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	4	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	2	-18.115	-18.920	-18.915	-18.909	-18.904	-18.904
7.3 Afval	2	-11.499	-12.004	-13.961	-13.735	-13.704	-13.676
7.4 Milieubeheer	2	-774	-423	-48	-48	-48	-48
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	0	0	0	0	0	0
8.1 Ruimtelijke ordening	3	-2.090	-82	-84	-84	-84	-84
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3	-12.914	-9.973	-22.378	-7.692	-7.790	-3.572
8.3 Wonen en bouwen	3	-3.398	-2.476	-2.099	-2.099	-2.099	-2.099
Totaal baten		-325.190	-313.169	-371.002	-345.733	-353.654	-338.312

6.2 Wettelijk voorgeschreven indicatoren

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 1	Funciemenging	%	2021	52,6	53,3	op deze indicator wordt niet gestuurd
Programma 1	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2021	151,6	165,1	150
Programma 1	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	1,7	1,9	gelijk aan landelijk gemiddelde
Programma 1	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	49	19	afname
Programma 1	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	19	1,9	afname naar 1,75

Indicator	Toelichting
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Absoluut verzuim	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Relatief verzuim	Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 2	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	118	170	115
Programma 2	Bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2020	6,8	26,8	20% in 2023

Indicator	Toelichting
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	Het CBS hanteert de volgende definitie: Hernieuwbare elektriciteit is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Hernieuwbare elektriciteit komt uit bronnen die steeds opnieuw worden aangevuld. Kernenergie valt niet onder hernieuwbare elektriciteit.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 3	Gemiddelde WOZ waarde	duizenden euro's	2021	245	290	op deze indicator wordt niet gestuurd
Programma 3	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	7	8,9	gelijke tred met huishoudensprognose voor Gouda
Programma 3	Demografische druk	%	2022	71	70,3	op deze indicator wordt niet gestuurd
Programma 3	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2022	1.044	733	op deze indicator wordt niet gestuurd
Programma 3	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2021	1.071	810	op deze indicator wordt niet gestuurd

Indicator	Toelichting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Indicator	Toelichting
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouders	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouders	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 4	Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	788,1	805,5	wordt niet op gestuurd
Programma 4	Jongeren met een delict voor de rechter	%	2020	1	1	beperkte sturing mogelijk. Streven gelijk aan landelijk gemiddelde of lager
Programma 4	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	6	6	beperkte mogelijk sturing. Streven gelijk aan landelijk gemiddelde of lager
Programma 4	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2020	2	2	wordt niet op gestuurd
Programma 4	Netto arbeidsparticipatie	%	2020	68,7	68,4	wordt niet op gestuurd
Programma 4	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	459,8	431,2	afname
Programma 4	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	107,8	202	wordt niet op gestuurd
Programma 4	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	16	12,9	zie eigen indicator.
Programma 4	Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1,8	1,2	beperkte sturing mogelijk. Streven gelijk aan landelijk gemiddelde of lager
Programma 4	Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,4	0,3	wordt niet op gestuurd
Programma 4	Clënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2021	720	x	zie eigen indicator.

Indicator	Toelichting
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouders is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de

Indicator	Toelichting
	gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.
Jongeren met jeugdbescherming	in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
Jongeren met jeugdreclassering	in % van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 5	Niet-sporters	%	2020	49,4	49,3	minder dan 49

Indicator	Toelichting
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2017	12	11	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2018	8	10	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2019	11	11	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2020	11	10	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	6	7	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Misdrijven - Geweldd misdrijven	per 1.000 inwoners	2021	4,3	4,3	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2021	6,6	6,1	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2021	1,8	1,3	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid
Programma 6	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2021	3,1	1,8	Hier wordt niet op gestuurd in het Integraal Veiligheidsbeleid

Indicator	Toelichting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Misdrijven - Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Programma	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
Programma 7	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	n.v.t.	n.n.b.	Hier wordt niet op gestuurd.
Programma 7	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	n.v.t.	n.n.b.	Hier wordt niet op gestuurd.
Programma 7	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	€ 596	n.n.b.	Hier wordt niet op gestuurd.
Programma 7	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	25%	n.n.b.	20%
Programma 7	Overhead	% van totale lasten	2021	6,3%	n.n.b.	Hier wordt niet op gestuurd.

Indicator	Toelichting
Formatie	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de gemeente voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In Gouda is dit niet van toepassing omdat de gemeente niet werkt met het principe van toegestane formatie.
Bezetting	Het geraamde werkelijk aantal fte's van het ambtelijk apparaat van de gemeente dat werkzaam is op peildatum 1 januari van het begrotingsjaar. In Gouda wordt geen raming opgesteld van de werkelijke bezetting voor een begrotingsjaar.
Apparaatskosten	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in verhouding tot het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves) volgens de begroting.

6.3 Afkortingen

Afkorting	Betekenis
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
Art.	Artikel
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B.V.	Besloten Vennootschap
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BI	Business Intelligence
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar
BSGR	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BZK	Binnenlandse Zaken
C02	Koolstofdioxide
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEP	Centraal Economisch Plan
CHE	Christelijke hogeschool Ede
CIP	Concern Investeringsplan
CIV	Centra voor Innovatief Vakmanschap
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden van de Universiteit van Groningen
CPB	Centraal Planbureau
D&I	Diversiteit & Inclusie
DB	Dagelijks Bestuur
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DMS	Document Management Systeem
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
E.v.	En volgende
EMU-saldo	Economische Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
Fido	Financiering decentrale overheden
FKGR	Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden
FMI	Funciemengingsindex
FTE	Fulltime-equivalent
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde Instellingen
GOVO	Groot onderhoud en vervangingsonderhoud
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk rioleringsprogramma
GSG	Goudse Scholengemeenschap
GTK	Gemeenschappelijk financieel toezichtkader
Ha	Hectare
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
hbo	Hoger beroepsonderwijs
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IFLO	Inspectie Financiën Lagere Overheden

Afkorting	Betekenis
IHP	Integraal Huisvestingsplan Gouda
IKC	Integraal kindcentrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KC	Kindcentrum
kg	Kilogram
m2	Vierkante meter
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MD	Management Development
MJOP	Meerjarig Onderhoudsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke opvang
MOG	Meldingen openbaar gebied
NB	Nota bene let wel
NGE	Niet gesprongen explosieven
NV	Naamloze Vennootschap
O.a.	Onder andere
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
OFG	OndernemersFonds Gouda
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PG	Publieke Gezondheid
PO-bestuur	Primair onderwijs
PSB	Platform Slappe Bodem
PW	Participatiewet
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RBG	Regionale Belasting Groep
RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
RES	Regionale Energiestrategie
Resp.	Respectievelijk
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMH	Regio Midden-Holland
RVE	Resultaat Verantwoordelijke Eenheid
SAMH	Streekarchief Midden-Holland
SBG	Samenwerkende Binnenstadondernemers Gouda
SiSa	Single information Single audit
SPP	Strategische Personeelsplanning
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling
T.l.v.	Ten laste van
U.A.	Uitgesloten van Aansprakelijkheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VCP	Verkeerscirculatieplan
VFF	Verbeteren Financiële Functie
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Vrouwenopvang
vo	Voortgezet onderwijs
VON	Vrij op naam
VPB	Vennootschapsbelasting
VRHM	Veiligheidsregio Hollands-Midden
VSV-ers	Voortijdige school- verlaters
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WkB	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Afkorting	Betekenis
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WO2	Tweede Wereldoorlog
WOZ	Waardering onroerende zaken
Wpg	Wet publieke gezondheid
WSP	WerkgeversServicepunt
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wvr	Wet veiligheidsregio's
WWB	Wet werk en bijstand
ZVH	Zorg- en Veiligheidshuis

Colofon
uitgave: gemeente Gouda

Foto voorkant © MKHNHT
© gemeente Gouda, oktober 2021